

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2010–2015

Retrospectiva tendințelor migrației pentru perioada 2005–2015

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)
Agenția ONU pentru migrație

Analizele, constatările, interpretările și concluziile exprimate în cadrul acestei publicații aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM) și ale partenerilor proiectului. Denumirile întrebuițate și modalitatea de prezentare a materialului în cadrul lucrării nu reprezintă punctul de vedere al OIM, al Uniunii Europene și a partenerilor proiectului, privind statutul juridic al oricărei țări, teritoriu, oraș sau zonă, sau al autorităților acestora, sau privind frontierele și hotarele acestora.

OIM este fidelă principiului că migrația legală ce respectă demnitatea umană aduce beneficii migranților și societății. În calitate de organizație inter-guvernamentală, OIM colaborează cu partenerii săi pe plan mondial după cum urmează: asistă la satisfacerea provocărilor operaționale ale migrației; promovează înțelegerea integrală a problemelor ce țin de migrație; încurajează dezvoltarea economică și socială prin intermediul migrației; activează pentru respectarea reală a demnității umane și a bunăstării migranților.

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar oferit de Uniunea Europeană în cadrul proiectului „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova și valorificarea beneficiilor acesteia pentru locuitorii regiunii transnistrene a Republicii Moldova”, implementat de OIM Moldova.

Elaborat de către: Olga Poalelungi; Jana Mazur
Biroul Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova
str. Stefan cel Mare 124
Chisinau, MD-2001
Republica Moldova
Tel.: + 373 22 27-69-02; + 373 22 26-56-05
Fax: + 373 22 27-22-03
E-mail: jana.mazur@bma.gov.md
Pagina web: <http://bma.gov.md>

Maria Vremis, Viorica Craievschi-Toartă,
Consultanți OIM

Publicat de: Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova
str. Ciuflea 36/1
Chisinau, MD-2001
Republica Moldova
Tel: + 373 22 23-29-40; + 373 22 23-29-41
Fax: + 373 22 23-28-62
Email: iomchisinau@iom.int
Internet: <http://www.iom.md>

ISBN 978-92-9068-754-2

© 2017 Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o parte a prezentei publicații nu poate fi reprodusă, păstrată pe un sistem de căutare a informației sau transmisă sub orice formă prin intermediul unor mijloace electronice, mecanice, de fotocopiere, înregistrare sau altfel fără permisiunea scrisă prealabilă a editorului.

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2010–2015

Retrospectiva tendințelor migrației pentru perioada 2005–2015

RAPORT ANALITIC

Chișinău, 2017

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)
Agenția ONU pentru migrație

CUPRINS

Lista tabelelor	v
Lista figurilor	viii
Lista abrevierilor	x
Introducere	xi
Datele-cheie.....	xii
Sumar executiv.....	1
Partea A: Tendințe migraționiste	9
A.1. Scurt istoric și principalii factori determinanți	9
A.1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația	10
A.2. Modele actuale de migrațiune	10
A.2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare	11
A.2.2. Populația rezidentă de proveniență străină.....	30
Partea B: Impactul migrației.....	39
B.1. Migrația și evoluția demografică.....	39
B.2. Migrația și dezvoltarea economică	42
B.3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă.....	46
B.3.1. Caracteristicile pieții muncii	46
B.3.2. Migrația forței de muncă.....	50
B.4. Migrația și dezvoltarea socială	51
B.5. Migrația și sistemul ocrotirii sănătății	55
Partea C: Cadrul de gestionare a migrației.....	57
C.1. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional).....	57
C.2. Cadrul instituțional.....	62
C.3. Cadrul de politici	65
C.4. Cadrul de programe	73
Partea D. Principalele constatări, implicații asupra politicilor și recomandări	83
D.1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare.....	83
D.2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației.....	89

D.3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare.....	95
D.4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe	97
Anexe.....	101
Anexa nr. 1. Glosar de termeni	101
Anexa nr. 2. Tabele statistice.....	106
Anexa nr. 3. Tabele statistice: tendințe migraționiste pentru 2005–2015 ..	132
Anexa nr. 4. Cadrul instituțional pentru politici vizând migrația și azilul	147

LISTA TABELELOR

Tabelul 1.	Numărul anual de emigrări autorizate după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vârstă al emigrantului și țara de destinație, 2010–2015 (persoane).....	106
Tabelul 2.	Indicatori relativi privind emigrarea autorizată a cetățenilor moldoveni, 2010–2015 (%).....	107
Tabelul 3.	Numărul anual de emigrări autorizate după nivelul de instruire și sexe, 2013–2015 (persoane).....	107
Tabelul 4.	Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții, 2010–2015 (emigrarea autorizată).....	108
Tabelul 5.	Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe, 2010–2015 (persoane).....	108
Tabelul 6.	Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfârșitul anului), 2010–2015.....	109
Tabelul 7.	Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă, 2010–2015.....	110
Tabelul 8.	Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vârstă, stoc la sfârșitul anului 2015 (persoane)*.....	110
Tabelul 9.	Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă, 2011–2015 (persoane)*.....	111
Tabelul 10.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, 2010–2015 (persoane).....	112
Tabelul 11.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe, 2012–2015 (persoane).....	112
Tabelul 12.	Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări, 2010–2015 (persoane).....	113
Tabelul 13.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare, 2010–2015.....	113
Tabelul 14.	Migrația forței de muncă temporară/circulară* după sexe și țările de destinație, 2010–2015 (mii persoane).....	114
Tabelul 15.	Distribuția migranților temporari/circulari după medii de reședință și grupe de vârstă în anii 2010, 2014 și 2015 (mii persoane).....	115
Tabelul 16.	Distribuția migranților temporari/circulari după sexe și grupe de vârstă în anii 2010, 2014 și 2015 (mii persoane).....	115
Tabelul 17.	Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2010, 2014 și 2015 (mii persoane).....	115
Tabelul 18.	Repatrierea și readmisia, 2010–2015.....	116
Tabelul 19.	Traficul de Ființe Umane, 2010–2015 (persoane).....	116
Tabelul 20.	Populația rezidentă de proveniență străină, la sfârșitul anului, 2010–2015.....	116
Tabelul 21.	Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului) în anii 2011, 2014, 2015 (persoane).....	117

Tabelul 22. Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie, 2010–2015 (persoane)	117
Tabelul 23. Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2010–2015 (persoane)	118
Tabelul 24. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2010–2015 (persoane)	119
Tabelul 25. Imigrarea străinilor, 2010–2015	120
Tabelul 26. Distribuția imigranților după nivelul de instruire, 2010–2015 (persoane).....	120
Tabelul 27. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora 2010–2015 (persoane)	120
Tabelul 28. Distribuția imigranților după scopul sosirii, 2010–2015 (persoane)	121
Tabelul 29. Migrația temporară a populației de proveniență străină, 2010–2015 (persoane)	121
Tabelul 30. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine, 2010–2015 (persoane).....	122
Tabelul 31. Migrația involuntară a populației de proveniență străină, 2010–2015 (persoane).....	122
Tabelul 32. Numărul solicitanților de azil după țara de origine, 2010–2015 (persoane).....	123
Tabelul 33. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat, 2010–2015	123
Tabelul 34. Numărul anual de vize acordate străinilor, 2010–2015	124
Tabelul 35. Șederea ilegală a străinilor pe teritoriul țării. Indicatori de bază, 2010–2015	124
Tabelul 36. Indicatori demografici generali, 2010–2015	125
Tabelul 37. Componenta demografică a populației (%)	125
Tabelul 38. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vârstă (la sfârșitul anului) 2010 și 2015 (persoane)	126
Tabelul 39. Populația urbană versus cea rurală, 2010–2015	127
Tabelul 40. Componenta demografică a populației de proveniență străină, 2010–2015 (%)	127
Tabelul 41. Indicatori economici globali, 2010–2015	127
Tabelul 42. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice, 2010–2015 (%) ..	128
Tabelul 43. Distribuția migranților după suma medie transmisă lunar familiei pe grupe de vârstă și sexe (conform datelor Studiului MFM, 2012) (%)	128
Tabelul 44. Dinamica indicatorilor sărăciei, 2010–2015 (%)	129
Tabelul 45. Populația economic activă, 2010–2015	129
Tabelul 46. Populația în vârstă aptă de muncă, indicatori de bază, 2010–2015 (%).....	129
Tabelul 47. Populația străină în vârstă aptă de muncă, 2011–2015	130
Tabelul 48. Indicatorii forței de muncă, 2010–2015 (%)	130
Tabelul 49. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, 2010–2015*	131
Tabelul 50. Numărul de copii lăsați în RM de părinții, inclusiv cei care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, 2010–2015	131
Tabelul 51. Evoluția ratelor brute de înrolare în învățământul general obligatoriu, 2010–2015.....	131
Tabelul 52. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății, 2010–2015*	131
Tabelul 53. Numărul persoanelor care au emigrat autorizat după mediul de reședință anterior, sexe și țara de destinație, 2005–2015 (persoane)*	132
Tabelul 54. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (emigrarea autorizată), după sexe, 2007–2015 (persoane)	133

Tabelul 55. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent (emigrarea autorizată) după sexe și țara de destinație, persoane (stoc la sfârșitul anului), 2007–2015 (persoane)	133
Tabelul 56. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă, 2008–2015 (persoane).....	134
Tabelul 57. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni aflați peste hotare pentru studii în baza tratatelor internaționale în domeniul educației, după țara de destinație, 2005–2015 (persoane).....	135
Tabelul 58. Migrația forței de muncă temporară/circulară* după sexe și țara de destinație, 2006–2015 (mii persoane).....	136
Tabelul 59. Distribuția migranților temporari/circulari pe grupuri de vârste, 2006–2015 (mii persoane)	137
Tabelul 60. Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire, 2006–2015 (mii persoane)	137
Tabelul 61. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, 2007–2015	137
Tabelul 62. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare, 2005–2015	138
Tabelul 63. Repatrierea și readmisia, 2005–2015	138
Tabelul 64. Victime ale traficului de ființe umane, 2005–2015 (persoane).....	139
Tabelul 65. Date privind numărul străinilor care locuiesc în Moldova, 2005–2015	139
Tabelul 66. Numărul străinilor care locuiesc în Moldova după țara anterioară de cetățenie, 2005–2015 (persoane).....	139
Tabelul 67. Date privind numărul persoanelor născute în străinătate (nenativii), 2005–2015	140
Tabelul 68. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țara de origine, persoane, 2007–2015 (persoane).....	141
Tabelul 69. Date privind imigrarea anuală a străinilor în Republica Moldova, 2005–2015	141
Tabelul 70. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora, 2005–2015 (persoane)	142
Tabelul 71. Migrația temporară a populației de proveniență străină, 2007–2015.....	142
Tabelul 72. Migrația involuntară a populației de proveniență străină, 2007–2015	143
Tabelul 73. Indicatori demografici generali, 2005–2015.....	144
Tabelul 74. Dinamica indicatorilor pieții muncii, 2005–2017 (%).....	145
Tabelul 75. Dinamica indicatorilor sărăciei, 2007–2015 (%)	145
Tabelul 76. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice, 2007–2015 (%) ..	146

LISTA FIGURILOR

Figura 1.	Emigrarea autorizată din Moldova, în funcție de sexe, în 2010–2015 (persoane)...	12
Figura 2.	Structura emigranților, în funcție de nivelul de instruire și sexe, în 2013 și 2014 (%).....	13
Figura 3.	Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în 2010–2015 (%).....	14
Figura 4.	Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții, în 2010–2015 (persoane)	14
Figura 5.	Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în 2010–2015 (mii persoane)	16
Figura 6.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării și sexe, la sfârșitul anului 2014 (mii persoane).....	16
Figura 7.	Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, conform emigrări autorizate în funcție de sexe, în 2010–2015 (mii persoane)	17
Figura 8.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în 2010–2015 (mii persoane)	18
Figura 9.	Structura pe sexe a cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în 2010–2015 (%).....	18
Figura 10.	Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare pe grupe mari de vârstă, în 2010–2015 (%).....	19
Figura 11.	Distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2015 (%)	20
Figura 12.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, în 2010– 2015 (persoane).....	20
Figura 13.	Structura numărului cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țări în 2015 (%).....	21
Figura 14.	Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în 2010, 2014 și 2015 (%)	23
Figura 15.	Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, în 2015 (%).....	23
Figura 16.	Repartizarea migranților după activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare și în timpul aflării peste hotare (%)	24
Figura 17.	Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vârstă în 2015 (%)	25
Figura 18.	Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vârste în 2010 și 2015, (%)	26
Figura 19.	Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în 2010 și 2015 (%)	26
Figura 20.	Informații anuale despre persoanele repatriate, în 2010–2015	27
Figura 21.	Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în 2010–2015 (persoane)	28

Figura 22. Distribuția numărului persoanelor readmise după țări în anii 2014 și 2015 (persoane)	28
Figura 23. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU și de potențiale victime ale TFU asistate în cadrul SNR pentru 2010–2015 (persoane)	29
Figura 24. Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora în anii 2010–2015	31
Figura 25. Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora în 2015	31
Figura 26. Proportia străinilor naturalizați după categorii, 2010–2015 (%)	32
Figura 27. Numărul persoanelor din Moldova, născute în străinătate și rata de creștere a acestora în 2010–2015	32
Figura 28. Distribuția imigranților după țara de cetățenie în 2010–2015 (%)	33
Figura 29. Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, 2010–2015 (persoane)	35
Figura 30. Mobilitatea transfrontalieră, 2010–2015 (%)	37
Figura 31. Tendințe demografice în Moldova, 2010–2015	40
Figura 32. Coeficientul îmbătrânirii populației, 2010–2015	41
Figura 33. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor și rata de creștere, în 2010 – 2015, (%)	42
Figura 34. Proportia gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință în 2010–2015 (%)	43
Figura 35. Proportia remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință în 2010–2015 (%)	44
Figura 36. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, în 2010–2015 (%)	45
Figura 37. Proportia gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe pe medii de reședință în 2010–2015 (%)	45
Figura 38. Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în 2010– 2015	46
Figura 39. Dinamica populației economic inactive pe medii de reședință, 2010–2015 (mii persoane)	47
Figura 40. Structura populației în funcție de grupuri de vârste, în 2010 și 2015 (%)	47
Figura 41. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în 2011 și 2015, pentru cetățenii moldoveni (%)	48
Figura 42. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru străini în 2011 și 2015 (%)	49
Figura 43. Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea în 2011 și 2015 (%)	49
Figura 44. Dinamica indicatorilor privind șomajul în 2011 și 2015 (%)	50
Figura 45. Dinamica migrației forței de muncă, 2010–2015	50
Figura 46. Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial pe medii de reședință, 2010–2015	53
Figura 47. Evoluția numărului medicilor după medii de reședință în 2010–2015, la 10 000 locuitori	55
Figura 48. Evoluția numărului personalului medical mediu după mediul de reședință în 2010–2015, la 10 000 locuitori	56

LISTA ABREVIERILOR

AMP	Platformă de Gestionare a Asistenței Externe
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AFM	Ancheta Forței de Muncă
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
BRD	Biroul Relații cu Diaspora
CBGC	Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
CBI	Centrul olandez de promovare a importurilor din statele în curs de dezvoltare
CCD	Consiliul coordonator al persoanelor originare din Republica Moldova domiciliate peste hotare
CIPS	Comitetului Interministerial de Planificare Strategică
CSI	Comunitatea Statelor Independente
DPF	Departamentul Poliției de Frontieră
EMD	Echipe Multidisciplinare
GTL	Grupul Tehnic de Lucru
IASCI	Agenția Internațională pentru Informații din Țările Sursă
ICMPD	Centrul Internațional de Dezvoltare a Politicilor Migraționale
ICNUR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
ILO	Organizația Internațională a Muncii
ÎS „CRIS „Registru”	Întreprinderea de Stat Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MFM	Migrația Forței de Muncă
MIEPO	Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din Moldova
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MTIC	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
OIM	Organizația Internațională pentru Migrație
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PIB	Produsul Intern Brut
PM	Parteneriatul de Mobilitate
PME	Profilul Migrațional Extins
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM	Republica Moldova
RPL	Recensământul Populației și al Locuințelor
SDC	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
SIDA	Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare
SIAMA	Sistemul Informațional Integrat Automatizat „Migrație și Azil”
SNR	Sistemul Național de Referire
SUA	Statele Unite ale Americii
TFU	Traficul de Ființe Umane
UE	Uniunea Europeană
UN Women	Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor
USAID	Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională

INTRODUCERE

Acest raport analitic reprezintă o continuare a unui exercițiu complex, inițiat în anul 2010 – Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova (RM). Prima ediție a Raportului PME a cuprins o analiză detaliată a datelor privind migrația pentru anii 2005–2010. Întregul proces de sprijinire în crearea primei ediții a PME pentru Moldova a implicat un set de acțiuni multilaterale și de sinergie între toți actorii implicați, care a servit drept ajutor pentru perfecționarea colectării și partajării de date, promovarea unei coerențe mai vaste și a unei abordări mai comprehensive și coordonate în ceea ce privește elaborarea de politici vizând migrația.

Această ediție a Raportului analitic al PME al RM, pentru anii 2010–2015, a fost elaborată de Biroul Migrație și Azil (BMA) al Ministerului Afacerilor Interne (MAI) al Republicii Moldova, desemnat drept instituția responsabilă pentru elaborarea ulterioară a PME prin Hotărârea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova, în persoana dnei Olga Poalelungi, Director al Biroului și a dnei Jana Mazur, șef al Secției monitorizare, gestionare date și analiza riscurilor din cadrul Direcției legislație, coordonare și gestionare date.

Acest raport mai reprezintă și un rezultat al unui vast efort comun de colectare și analiză a datelor, la care au contribuit multe instituții și persoane prin diferite căi, dar care sunt de o importanță egală. În acest context, sunt aduse cuvinte de mulțumiri tuturor membrilor din cadrul Grupului Tehnic de Lucru interinstituțional (Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Afacerilor Interne, Biroul Național de Statistică, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației) și observatorilor, pentru participare activă și contribuții importante.

DATELE-CHEIE: REPUBLICA MOLDOVA

Geografie:

Suprafața totală, în km pătrați ¹	2015	33 800 km ²

Economie și dezvoltare:

PIB-ul pe cap de locuitor (în prețuri curente) ²	2015	34 374 lei
Indicele Dezvoltării Umane ³	2014	0,693

Populația:

Total rezidenți ⁴	2015	3 553 100 persoane
Previziune estimată ⁵	2050	3 129 800 persoane
Străini ⁶	2015	21 876 persoane
Născuți în străinătate ⁷	2015	294 419 persoane

Migrație internațională:

Rata migrației nete ⁸ internaționale, la 1.000 de locuitori ⁹	2005–2010 2010–2015	–9,4 –5,9

¹ Biroul Național de Statistică al Moldovei. Anuarul Statistic al Moldovei 2014, Chișinău, 2014, pag. 10. Disponibil pe: <http://www.statistica.md>

² Dinamica principalilor indicatori macroeconomici 1995–2015. Disponibil pe: http://www.statistica.md/public/files/serii_de_timp/conturi_nationale/serii_anuale/Dinam_princ_indic_macro.xls

³ Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Raport cu privire a dezvoltarea umană, 2013, pag. 169. Disponibil pe: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>

⁴ Populația stabilă pe sexe și medii, la începutul anului, 1970–2014. Disponibil pe: http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice__POP010/POP010100.px?rxid=9f06e683-bba9-45f8-88d6-7901d377a785

⁵ G. Paladi, O. Gagauz, O. Penina; red. resp.: G. Paladi, Îmbătrânirea populației în Republica Moldova: consecințe economice și sociale, (Chișinău, Academia de Științe a Moldovei, 2009). Prognoza a fost calculată în baza a 3 scenarii, pentru populația de tip închis, fără a lua în calcul migrația, ținând cont de lipsa unor date complete cu privire la procesele migraționale, După scenariul pesimist numărul locuitorilor poate să se micșoreze, ajungând în 2050 la 2596,2 mii persoane (după scenariul II – moderat pesimist – la 2830,8 mii, scenariul III – optimist – la 3129,8 mii).

⁶ ÎS CRIS „Registru”, Numărul total de cetățeni străini, inclusiv apatrizii, care se află pe teritoriul Republicii Moldova la 31 decembrie a anului de referință, Date prezentate pentru matricea PME, Tabelul 22 în anexă.

⁷ ÎS CRIS „Registru”, Numărul de persoane născute în străinătate, indiferent de cetățenie, la data de 31 decembrie, Date prezentate pentru matricea PME, Tabelul 24 în anexă.

⁸ În continuare, migrația internațională are sensul de „migrație”, cu excepția cazului în care atributul „intern” este așezat în fața cuvântului „migrație” sau „migrant”.

⁹ Departamentul Națiunilor Unite pentru Afaceri Economice și Sociale (UN DESA), Departamentul pentru Populație. Perspectivele populației mondiale: Ediția 2012. Disponibil pe: <http://data.un.org/Data.aspx?d=PopDiv&f=variableID%3A85>

SUMAR EXECUTIV

Prezentul Raport analitic vizând Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova pentru perioada 2010–2015, reprezintă un instrument de proprietate a statului, care a fost elaborat prin consultare cu un număr mare de actori guvernamentali și neguvernamentali și urmează să fie utilizat pentru a consolida coerența de politici, elaborarea de politici bazate pe dovezi și integrarea migrației în planurile naționale de dezvoltare.

Raportul PME cuprinde patru blocuri de bază de informație și analiză: tendințele migraționale (Partea A); impactul migrației (Partea B); cadrul de gestionare a migrației (Partea C); principalele constatări, implicații asupra politicilor și recomandări (Partea D).

Studiile realizate în domeniul migrației reflectă, că principalul factor de impulsioneare pentru migranții moldoveni rămâne a fi în continuare migrația pentru scopuri economice, în special datorită lipsei oportunităților de angajare în muncă și a salariilor mici oferite pe piața muncii din țară. Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a populației Moldovei mai puțin prin imigrarea persoanelor din afara țării. În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

- Emigrarea autorizată, această formă incluzând retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă;
- Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrarea temporară/circulară;
- Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: emigrarea autorizată/permanentă și migrarea temporară/circulară.

Deși **emigrarea autorizată** peste hotare, estimată în baza datelor Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (Întreprinderea de Stat Centrul de Resurse Informaționale de Stat (ÎS „CRIS „Registru”) continuă să fie actuală în Moldova, fenomenul dat în perioada analizată, conform datelor privind fluxurile anuale ale emigrării autorizate înregistrează tendințe spre reducere. Conform datelor oficiale, în 2010 au emigrat peste hotare 4714 persoane, iar în 2015 acest număr s-a redus cu circa 52 procente și a constituit 2284 persoane. Preponderent emigrează autorizat populația din mediul urban,

numărul acestora în 2015 fiind de 2,6 ori mai mare (1652 persoane) față de cel din mediul rural (632 persoane). Conform datelor estimate în baza emigrării autorizate, stocul numărului total al cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare rămâne în continuă ascendență, în anul 2015 față de 2010 a crescut cu circa 14 400 persoane, constituind 106 595 persoane.

O sursă importantă, ce oferă posibilitatea estimării volumului emigrării conform definiției internaționale este **informația privind trecerea frontierei**, oferită de Departamentul Poliției de Frontieră (DPF), și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. La sfârșitul anului 2015 se aflau în afara țării mai mult de 12 luni circa 282 000 persoane, din care 133 000 bărbați și 149 000 femei.

Conform datelor prezentate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), numărul persoanelor care lucrează în țările gazdă cu contracte legale de muncă perfectate prin intermediul ANOFM este în creștere anuală, însă acesta rămâne în continuare a fi destul de mic față de numărul total al persoanelor care se află la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare. De menționat că, în anul 2015 au fost înregistrate 2010 contracte oficiale de muncă peste hotare ale cetățenilor moldoveni, în 2014 – doar 924 contracte. În raport cu anul 2010, numărul contractelor legale de muncă înregistrate la ANOFM a crescut de circa 6 ori.

Studentii plecați la studii peste hotare. Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza tratatelor internaționale în domeniul educației, în perioada analizată a fost în creștere continuă până în 2013, cu o descreștere înregistrată în 2014 față de anul anterior, menținându-se în 2015 aproape de nivelul anului 2014. Astfel, comparativ cu anul 2010 numărul respectiv a crescut de 1,4 ori și în 2015 a constituit 5485 persoane (în 2014 – 5469 persoane).

Emigrarea involuntară a înregistrat o creștere către finele anului 2015 în comparație cu 2010. Analiza în acest context este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale. Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare în 2010 a constituit 633 persoane, iar în 2015 – 3402 persoane.

Ținând cont că informația DPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, **volumul complet al emigrării populației din țară nu poate fi estimat și în acest caz există atât subestimarea cât și supraestimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean.**

Emigrarea temporară. Datele Biroului Național de Statistică (BNS) din Ancheta Forței de Muncă (AFM) denotă un număr aproximativ stabil de circa 300 000 persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării în perioada 2010–2015. În anul 2015, numărul celor care se aflau peste hotare la muncă sau în căutarea unui loc de muncă a fost în descreștere, înregistrând 325 400 persoane din care 210 800 bărbați și 114,600 femei, comparativ cu 341 900 persoane, respectiv 219 100 bărbați și 122 800 femei în 2014.

Repatrierea. În anii 2010–2015 numărul anual al persoanelor repatriate a oscilat între scăderi și majorări. În anul 2015 numărul persoane repatriate a fost în creștere cu 195 persoane față de anul 2014, înregistrând o rată de creștere de 8,8 procente. Printre repatriați a fost înregistrat și un anumit număr de copii, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în 2015 a constituit 8,7 procente.

Readmisia. În perioada analizată numărul persoanelor readmise a variat considerabil, înregistrând diferite valori. La începutul perioadei analizate (anul 2010) acest număr a fost de 110 persoane, iar la sfârșitul acesteia a fost readmise 139 persoane, majoritatea fiind din Franța (79%).

Combaterea traficului de ființe umane. Pe parcursul anului 2015, prin intermediul echipelor multidisciplinare (EMD) din cadrul Sistemului Național de Referire (SNR), au fost identificate 132 de victime ale traficului de ființe umane (TFU, comparativ cu anul 2014 numărul acestora a fost în creștere cu 52 persoane. Totodată pe parcursul anului 2015, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 298 de potențiale victime ale TFU, față de 328 în 2010. Se presupune că totuși numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sunt considerate ca fiind în risc sporit pentru a deveni victimă a TFU.

Populația străină. Către finele anului 2015 numărul total al străinilor (inclusiv apatrizii) care se aflau în Republica Moldova a constituit 21 876 persoane, reprezentând 0,6 procente în totalul populației. Rata de creștere a străinilor în raport cu anul 2014 a constituit 0,9 procente, iar față de anul 2010 creșterea este de 8,8 procente.

Populația străină naturalizată. Numărul total al străinilor naturalizați către finele anului 2015 a constituit 745 persoane. De menționat, că în totalul celor naturalizați, apatrizii dețin o pondere de 64,8 procente, fiind urmași de străinii cu cetățenie nedeterminată – 22,3 procente și ceilalți străini (cei care

anterior au deținut o altă cetățenie) – 12,9 procente. Pe parcursul anului 2015 au fost naturalizate 41 persoane, în 2014 și 2013 respectiv câte 24 și 9 persoane.

Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2010–2015 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care se aflau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2015, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 294 419 persoane sau 8,3 procente în totalul populației. Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2014 a constituit circa două procente.

Imigrarea în RM în ultimii ani înregistrează tendințe spre creștere, astfel în 2015 numărul imigranților s-a mărit de 1,7 ori față de 2010 și a constituit 4210 persoane. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (numărul acestora fiind de 2,1 ori mai mare decât cel al femeilor), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (64%). La finele anului 2015 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau **permise de ședere permanentă** a constituit 10 661 persoane, rata de creștere negativă față de anul 2009 constituind –31,4 procente. În perioada analizată se observă creșterea cetățenilor **străini sosiți la studii** în RM, numărul lor în 2015 s-a majorat cu 8,6 procente față de 2010.

Solicitanții de azil. Datele statistice arată că numărul **solicitărilor de azil** în Republica Moldova pe parcursul anilor 2010–2015 a variat continuu. Pe parcursul anului 2015 au fost înregistrate 276 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora majorându-se de circa 3 ori față de anul 2010. De menționat, că numărul solicitanților de azil cu cereri pe rol la sfârșitul anului 2015 a fost de 110 persoane, iar rata de creștere a solicitanților de azil cu cereri pe rol în raport cu anul precedent a scăzut, constituind aproximativ 26 procente. Creșterea solicitărilor de azil în perioada analizată se explică prin proximitatea zonelor de conflict (Ucraina, ca ex.), precum și de existența legăturilor de rudenie ale cetățenilor Republicii Moldova cu cetățenii statelor din zonele de conflict.

Pe parcursul anului 2015 de **protecție umanitară** au beneficiat 150 de străini, cu 87 persoane mai mult decât în anul precedent. Numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 36 de persoane. Conform datelor statistice în 2015 în Republica Moldova cu **statut de apatrid** erau documentate 1513 persoane, cu 153 persoane mai mult decât în 2010. La finele anului 2015 în Moldova trăiau 144 de persoane cu **statut de refugiat**, înregistrând o creștere de 2,1 ori față de anul 2010.

Declinul demografic înregistrat în republică în ultimele decenii este observat și în perioada analizată, în 2010–2015. În această perioadă numărul populației stabile s-a micșorat cu peste 7000 persoane. Totodată se observă

tendințe spre stabilizare în ultimii doi ani, confirmate de un șir de indicatori din domeniu. Astfel, rata de creștere a populației în 2015 față de 2014 este de doar -0,06 procente, sporul natural negativ s-a diminuat semnificativ și a înregistrat -0,37 persoane la 1000 locuitori în 2015 comparativ cu -0,89 persoane la 1000 locuitori în 2010. Totodată fenomenul dat continuă să influențeze negativ și alți indicatori socio-demografici. În perioada analizată a continuat să scadă numărul căsătoriilor înregistrate de la 26 500 în 2010 până la 24 700 în 2015, constituind 7,0 căsătorii la 1000 locuitori, față de 7,4 în 2010.

Componența demografică. De menționat, că în perioada analizată se menține tendința de înrăutățire a structurii populației pe vârste. Proportia persoanelor în vârstă sub 15 ani s-a redus de la 16,5 procente în 2010 la 16,0 procente în 2015, totodată a crescut raportul de vârstă înaintată de la 20,3 procente în 2010 la 20,7 procente în 2015, de asemenea și raportul de dependență demografică (definiția națională) rămâne a fi destul de înalt în 2015, constituind 55,7 procente. Migrația amplifică procesul de îmbătrânire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vârstă aptă de muncă. În anul 2015 coeficientul îmbătrânirii a atins valoarea de 16,7 depășind valoarea critica de 16, ceea ce constată o stare deosebit de avansată a fenomenului de îmbătrânire, pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 19,3 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori.

Migrația urbană versus migrația rurală. Fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural, în 2015, se observă că raportul de dependență în mediul rural depășește cu circa 9 p.p. indicatorul respectiv pentru mediul urban, proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste depășește cu 0,7 p.p. la sate versus orașe, raportul de vârstă înaintată – cu 4,2 p.p. Totodată, se observă tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor cu vârsta sub 15 ani, ceea ce conduce la presupunerea privind migrația internă existentă de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională.

Context macroeconomic. Odată cu creșterea numărului persoanelor care pleacă la muncă a crescut semnificativ **cuantumul transferurilor de peste hotare** a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. În perioada menționată se observă o fluctuație în valoarea nominală a Produsului Intern Brut (PIB). Valoarea nominală a PIB pe persoană în perioada analizată a crescut continuu, atingând în anul 2015 – 34 374 lei, față de 20 171 lei în anul 2010.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova. Datele CBGC demonstrează că în 2015 din totalul gospodăriilor beneficiau de sursele respective 25 procente, iar în 2010 cota acestora a fost de 24,5 procente. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul rural față de cel urban, respectiv 28,5 și 20,5 procente. Datele AFM/Studiul Migrației Forței de Muncă (MFM), 2012 denotă că majoritatea migranților (81,3%) au declarat că transferă/transmit bani familiilor. Sumele transferate sunt diferite, peste o treime dintre migranți (35,8%) au declarat că transferă/trimit sub 500 USD, 12,4 procente între 500 și 800 USD, și 7,2 procente transferă/trimit mai mult de 800 USD lunar. Mai puțin de 1/5 dintre migranți (18,7%) a declarat că nu transferă/trimit bani acasă. Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) denotă că în 2010–2015 remitențele au constituit peste jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în 2015 atingând valoarea de 56,7 procente.

În anul 2010 ponderea **populației situate sub pragul sărăciei absolute** a constituit circa 22 procente în totalul populației țării, fiind în descendență constantă. În 2015 ponderea populației sub pragul sărăciei absolute a fost de 9,6 procente, micșorându-se cu 12,3 p.p. față de 2010.

În perioada 2010–2015 numărul **populației economic active** a variat înregistrând atât scăderi cât și creșteri, constituind 1 266 000 în 2015 față de 1 232 000 în 2010. Astfel, în perioada menționată rata de activitate a crescut cu 0,8 p.p.

Datele statisticii oficiale denotă o tendință stabilă spre reducere a proporției **populației în vârstă aptă de muncă** (VAM 16–56/61 ani) în perioada analizată de la 66,69 procente la 65,12 procente, cu micșorarea ratei de creștere de la 100,14 procente în 2010 la 99,22 procente în 2015. În 2015 **populația străină în vârstă aptă de muncă** (15–64 ani) a constituit 19 218 persoane sau 87,8 procente în totalul populației străine aflate în țară.

Indicatorii care caracterizează **participarea la forța de muncă și ocuparea** în 2015 s-au majorat în comparație cu 2014. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției atât naționale cât și celei internaționale a crescut cu 1,3 p.p. Rata șomajului a crescut în 2015 față de 2014, atât cea generală, cât și în rândul tinerilor și femeilor.

Deficitul de cadre didactice și personal medical continuă să fie și unul dintre efectele sociale negative ale proceselor migraționiste. Conform datelor Studiului Impactul migrației asupra cadrelor didactice și a cercetătorilor din

Moldova¹⁰ mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 procente – la studii. În calitate de factor determinant în acest sens este menționat salariul.

În anul 2015 în **sistemul ocrotirii sănătății** activau 10 397 medici și 21 527 personal medical mediu (în 2010 respectiv 10 619 și 23 003). Gradul de asigurare cu lucrători medicali a fost în 2015 de 29,3 medici și 60,6 personal mediu la 10 000 locuitori, menținându-se sub nivelul mediu al Uniunii Europene (UE) unde reprezintă de 32,3 și 77,5 la 10 000. În mediul rural această situație este și mai gravă (asigurarea cu medici și personal medical la 10 000 locuitori constituia, respectiv 5,7 și 21,7 persoane). Conform *Studiului Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei*¹¹, printre principalele motive ale abandonului activității medicale de asemenea a fost menționată dorința lucrătorilor medicali de a **emigra peste hotarele țării**, iar printre factorii ce au determinat în mod esențial abandonarea activității respondenții i-au plasat pe primul loc pe cei **economici** (salarizarea, spațiu locativ, condiții de trai).

Migrația influențează și integrarea în educație a copiilor, precum și viziunile privind oportunitatea acesteia. În anul 2015 în învățământul primar rata brută de înrolare a constituit 91,8 procente, fiind în diminuare cu 1,8 p.p. în raport cu anul 2010. De asemeni în perioada analizată s-a micșorat și rata de înrolare în învățământul gimnazial, înregistrând o scădere de 1,4 p.p. Analiza datelor Recensământului școlar 2015, conform informației Ministerului Educației, denotă că numărul **copiilor lăsați în țară fără grija părintească**, în legătură cu plecarea părinților peste hotare la muncă a fost de aproximativ 40 000, din care circa 10 000 copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 30 000 copii – un părinte plecat peste hotare.

Cadrul de gestionare a migrației. Pe parcursul ultimilor ani, nivelul de conștientizare a migrației drept fenomen care produce rezultate pozitive pentru dezvoltarea țării, dar și costuri sociale negative, precum și angajamentul concomitent de a gestiona pro-activ provocările și oportunitățile migrației, au dus la activități intensive de ordin legislativ și de elaborare a politicilor întreprinse de guvernul moldovenesc. Au fost adoptate un șir de documente

¹⁰ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat în perioada martie 2011 – decembrie 2013, de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

¹¹ Organizația Mondială a Sănătății. Oficiul Regional pentru Europa. Studiul Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei (Copenhaga, 2014). Disponibil pe: <http://www.hrhobs.ms.md/uploads/Studies/Studiu%20abandonarea%20profesiei%20ROM.pdf>

conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ale gestionării migrației și practicilor migraționale pentru o perioadă pe termen mediu și lung. Majoritatea dintre acestea sunt în conformitate cu standardele internaționale și acquis-ul comunitar, ținând cont de contextul aspirațiilor de integrare europeană.

Țara dispune de un cadru instituțional bine dezvoltat în domeniul gestionării migrației, cât și de politici migraționale elaborate cu participarea numeroșilor actori instituționali. Aceștia sunt de diverse nivele: comisii, comitete, grupuri de lucru cu diferiți moderatori. În acest sens, este important de menționat reluarea, în noiembrie 2013, a activității **Comisiei pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrației**, secretariatul și președinția căreia este deținută de MAI.

Moldova continuă să beneficieze de asistență străină solidă, circa două sute de acțiuni vizând fenomenul migrației fiind implementate sau în curs de implementare cu suport extern în perioada anilor 2010–2015. Un număr mare de proiecte sunt implementate sub egida Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova.

PARTEA A: TENDINȚE MIGRAȚIONISTE

A.I. Scurt istoric și principalii factori determinanți

Procesele migraționiste din Moldova au fost supuse unor analize aprofundate pe parcursul evoluției acestora. Modelele migraționiste și etapele evoluției migrației au fost descrise pe larg de către cercetătorii în domeniu, fiind divizate în patru etape: prima etapă (anii 1990–1994), a doua etapă (1995–2000), a treia etapă (2001–2006), iar pentru etapa a patra a fost determinat începutul din mai 2006¹². Fiecare dintre cele patru perioade de emigrare au caracteristici specifice, totuși motivele economice și migrația în scop de muncă sunt cele care stau la baza evoluției fenomenului în toate perioadele menționate.

Etapele curente, a patra, este caracterizată prin eforturile considerabile ale statului în gestionarea migrației. Este promovată abordarea conceptuală privind reglementarea migrației forței de muncă, desfășurarea reformei instituționale și cooperarea mai strânsă cu Uniunea Europeană (UE). În scopul eficientizării cadrului de politici în domeniul relațiilor cu diaspora și prin angajamentele asumate în Programul de Activitate al Guvernului RM 2011–2014, dar și ca răspuns la solicitările cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare (ex. necesitatea creării unei agenții de stat pentru relațiile cu diaspora menționată în rezoluția Congresului IV al Diasporei moldovenești din 10–12 octombrie 2010 cu privire la necesitatea creării unei subdiviziuni de stat pentru relațiile cu diaspora), s-a decis crearea Biroul Relații cu Diaspora (cu statut de direcție generală) în cadrul Cancelariei de Stat al Republicii Moldova, entitate responsabilă pentru coordonarea politicilor și programelor pentru diasporă la nivel de Guvern și ministere, contribuind la păstrarea și afirmarea identității etnice, culturale și lingvistice a moldovenilor de peste hotare, valorificarea potențialului uman și material al diasporei¹³. Competențe adiționale privind analiza fluxurilor migraționale au fost delegate Biroului Migrație și Azil¹⁴.

În ultimii ani, în special după lansarea crizei economice din Europa, a devenit actuală situația migranților în cazul reîntoarcerii în țară, fenomen accentuat din motivul înăspririi condițiilor de ședere și angajare a migranților

¹² IDIS „Viitorul”, Migration trends and policies in the Black Sea region: Cases of Moldova, Romania and Ukraine, (Chisinau, 2008); OIM, Raportul vizând „Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova”, (Chișinău 2012). Pentru mai multe detalii despre etapele migrației, vedeți http://iom.md/attachments/110_emp_report.pdf

¹³ Hotărârea Guvernului Nr. 780 din 19.10.2012. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/md/345122/>

¹⁴ Hotărârea Guvernului nr. 1009 din 26 decembrie 2011, Planul de Acțiuni pentru anii 2011–2015 privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului (2011–2020).

în Federația Rusă. Autoritățile din Republica Moldova, cu suportul organismelor internaționale își propun să acorde asistența necesară cetățenilor Republicii Moldova care intenționează să revină sau deja s-au reîntors în țară.

A.1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația

Studiile realizate în domeniul migrației reflectă că principalul factor de impulsioneare pentru migrații moldoveni rămâne a fi în continuare migrația pentru scopuri economice, în special datorită lipsei oportunităților de angajare în muncă și a salariilor mici oferite pe piața muncii din țară¹⁵.

A.2. Modele actuale de migrație

Datele disponibile și sursele de informație. În scopul analizei multilaterale a fenomenului migrației în cadrul exercițiului privind elaborarea primului Raport Profilul Migrațional Extins a fost efectuată evaluarea datelor existente în țară, determinați indicatorii relevanți și sursele de date, elaborată și aprobată Lista indicatorilor PME, care permit de a descrie situația în complex, de a evalua și a scoate în evidență efectele negative și pozitive ale migrației asupra situației socio-economice din republică.

Au fost determinate acțiunile necesare, autoritățile responsabile de producerea continuă a datelor, elaborarea rapoartelor PME, acestea fiind stipulate în Planul de Acțiuni pentru anii 2011–2015 privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului (2011–2020)¹⁶. Autoritățile centrale respective și instituțiile subordonate începând cu 2013¹⁷ produc și furnizează anual către BMA seriile de date în conformitate cu lista indicatorilor aprobați. În raport au fost de asemenea analizate serii de date adiționale din cercetări și sondaje, realizate în perioada analizată.

Tabelele cu datele statistice utilizate în elaborarea analizei privind profilul migrațional sunt incluse în anexa nr. 2 a raportului dat.

¹⁵ AFM BNS, Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în tr. IV 2012. Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicatii>: Conform datelor cercetării 76,5% migrații au indicat ca motiv principal al plecării peste hotare salariile mici în Moldova, 8,8% – lipsa locurilor de muncă conform competențelor/calificărilor deținute; Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei, ed. 2014. Disponibil pe: <http://www.hrjobs.ms.md/uploads/Studies/Studiu%20abandonarea%20profesiei%20ROM.pdf>

¹⁶ Hotărârea Guvernului nr. 1009 din 26 decembrie 2011.

¹⁷ Hotărârea Guvernului nr. 634 din 24 august 2012.

A.2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a populației Moldovei și mai puțin prin imigrarea persoanelor din afara țării. Totodată începând cu 2010 se observă o creștere constantă a numărului imigranților, al solicitanților de azil și a cererilor de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova. În anul 2013 pentru prima dată în ultimii 20 de ani, numărul de imigranți a depășit numărul de emigrări autorizate, iar apropierea cu UE și liberalizarea regimului de vize între Republica Moldova și UE atrage și mai mult fluxurile imigraționiste.

În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

1. Emigrarea autorizată, această formă include retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă;
2. Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrația temporară/circulară;
3. Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: emigrarea autorizată/permanentă și migrația temporară/circulară.

Există diferite date și surse de informații privind estimarea emigrării, iar cele mai relevante, care ar putea fi utilizate pentru monitorizarea procesului și a impactului fenomenului migrației asupra situației în diverse domenii sunt prezentate și analizate în acest raport. Datele respective sunt colectate și estimate reieșind din cadrul legislativ-normativ în vigoare la momentul elaborării raportului.

De menționat, că din motivul că o pondere importantă a populației dispune de cetățenie dublă, analiza emigrării se axează pe datele privind populația țării, indiferent de cetățenia de care dispuneau la moment sau care a fost declarată de către persoanele incluse în procesele migraționiste, iar noțiunea de „cetățeni moldoveni” în contextul dat se referă la populația țării, dacă nu este oferită o definiție suplimentară.

Emigrarea populației

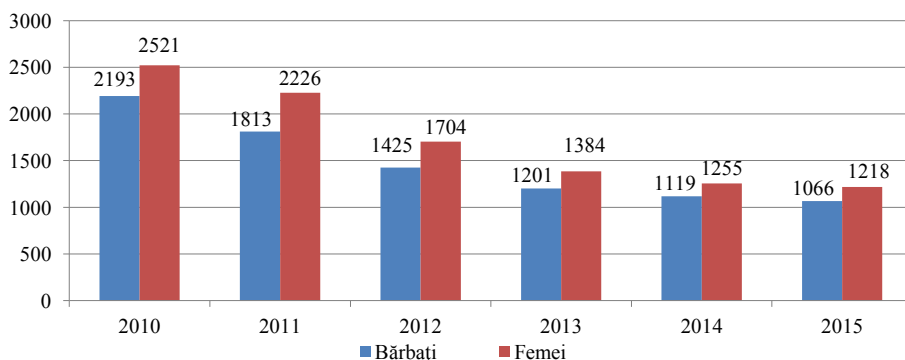
Analiza situației privind emigrarea din Republica Moldova în cadrul acestui capitol se axează preponderent pe datele privind fluxurile anuale ale celor plecați din țară conform surselor administrative și ale datelor disponibile.

Numai în unele cazuri se prezintă, pentru comparare, datele ce țin de stocurile cumulative la data raportării.

Fluxul anual al emigrării internaționale autorizate¹⁸. Deși emigrarea autorizată peste hotare, estimată în baza datelor Ministerului Tehnologiilor, Informației și Comunicațiilor (MTIC) (prin intermediul ÎS „CRIS „Registru”) continuă să fie actuală în Moldova, fenomenul înregistrează tendințe spre reducere. Conform datelor oficiale, în 2010 au emigrat peste hotare 4714 persoane, iar în 2015 acest număr s-a redus cu circa 52 procente și a constituit 2284 persoane (Tabelul 1).

Preponderent emigrează populația din mediul urban, numărul acestora în 2015 fiind de 2,6 ori mai mare (1652 persoane) față de cel din mediul rural (632 persoane) (Tabelul 1). Proporția relativă a emigranților internaționali din mediul rural versus urban a înregistrat o creștere constantă până în 2010, în continuare indicatorul dat s-a redus constant până la 32,3 procente în 2015 (Tabelul 2).

Figura 1: Emigrarea autorizată din Moldova, în funcție de sexe, în 2010–2015 (persoane)

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Conform datelor privind fluxul anual al emigrării autorizate, pe parcursul ultimilor 6 ani a emigrat un număr mai mare de femei. Astfel, numărul femeilor a depășit cu aproximativ 14 procente numărul bărbaților în 2015 (Figura 1). În perioada analizată cel mai mare număr de emigrări, egal cu 4714 persoane (2193 bărbați și 2521 femei), a fost înregistrat în anul 2010, după care numărul respectiv atât al bărbaților cât și al femeilor s-a redus continuu, în 2015 constituind 2284 persoane (1066 bărbați și 1218 femei). De menționat că în

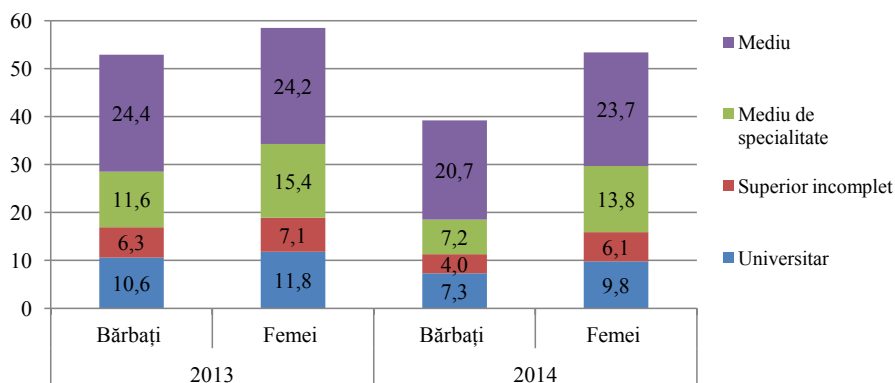
¹⁸ În primul Raport PME 2005–2010 a fost utilizată noțiunea de „emigrare permanentă”, pentru acest grup de populație în raportul dat s-a înlocuit cu denumirea de „emigrare autorizată” conform HG nr. 125 din 18.02.2013.

2015 rata de descreștere a fluxului emigrării autorizate față de 2010 a constituit circa 48 procente atât în cazul bărbaților cât și a femeilor.

Datele privind fluxul anual al emigrării autorizate denotă că emigrează preponderent persoane tinere. În totalul numărului de emigrări autorizate, egal cu 2284 persoane în anul 2015, cea mai mare pondere este înregistrată pentru populația cuprinsă între 25–34 ani (circa 23%) și 35–44 ani (16%), urmate de cele din grupurile de vârstă 15–24 ani (15%) și 45–54 ani (11%). Totodată trebuie de menționat că mai mult de o pătrime (27%) din totalul persoanelor care au emigrat autorizat în 2015 o constituia tinerii (persoanele în vârstă de 15–29 ani). Odată cu atingerea vârstei de pensionare (începând cu vârsta de 65 de ani și mai mulți) numărul persoanelor care pleacă peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent s-a redus de 2,3 ori în perioada 2010–2015 (Tabelul 1).

Circa o treime dintre emigranți au avut un nivel de instruire mediu și mediu de specialitate, iar 13,7 procente – studii superioare incomplete sau universitare în 2014. O pondere mai mare a femeilor care au emigrat sunt cu studii superioare în comparare cu bărbații (Figura 2 și Tabelul 3).

Figura 2: Structura emigranților, în funcție de nivelul de instruire și sexe, în 2013 și 2014 (%)

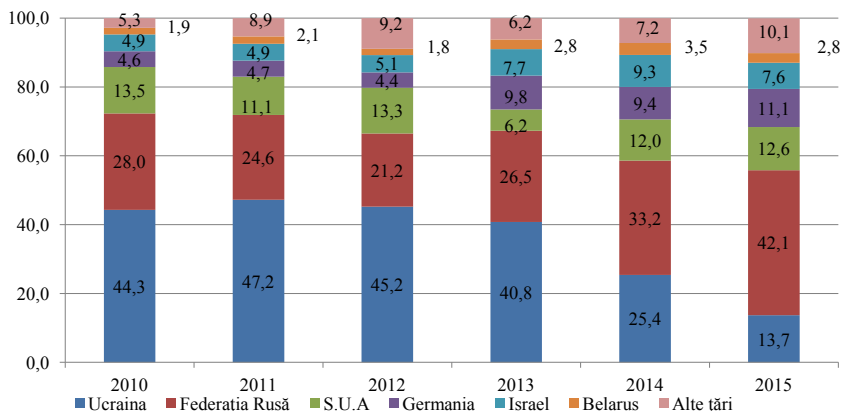

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Analiza datelor privind țara de destinație a persoanelor care au emigrat autorizat din Moldova, denotă, că în 2015, Rusia și Ucraina continuă să cumuleze cea mai mare pondere de aproximativ 56 procente din totalul acestora, totuși înregistrând tendințe spre diminuare în comparație cu peste 72 procente în 2010. Astfel, pe primul loc în 2015 se află Federația Rusă cu 42,1 procente, urmată de Ucraina cu 13,7 procente, pe locul trei se menține emigrarea spre SUA cu 12,6 procente. Se observă că în 2015 comparativ cu 2010 au crescut tendințele de

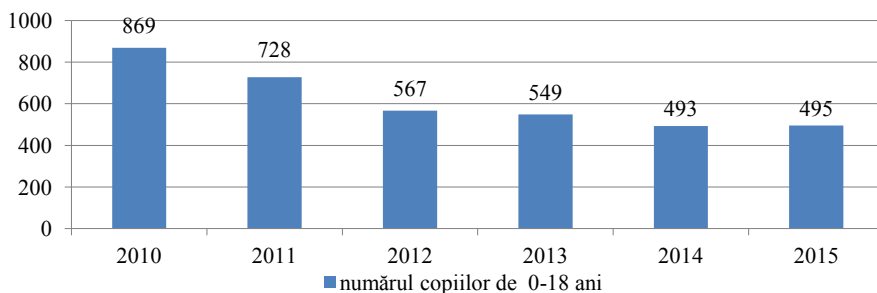
emigrare de acest tip spre Germania (11,1% față de 4,6%) și Israel (7,6% față de 4,9%) (Figura 3).

Figura 3: Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în 2010–2015 (%)

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Figura 4: Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții, în 2010–2015 (persoane)

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Emigrarea autorizată a copiilor. Începând cu anul 2010 fluxul anual al emigrării copiilor este în descreștere stabilă și s-a redus în jumătate în 2015 față de anul 2010 (Figura 4). Astfel în 2015 numărul copiilor plecați cu părinții peste hotare a constituit 495 persoane față de 869 persoane în anul 2010. De menționat, că datele respective se referă la fluxul anual al numărului copiilor în vârstă de 0–18 ani, care au emigrat împreună cu părinții peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent, în anul de referință.

Stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Există câteva surse de date în baza cărora poate fi estimat stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, acestea fiind:

- stocul numărului total de cetățeni moldoveni, care au emigrat autorizat;
- numărul persoanelor care au traversat frontiera la ieșire și sunt înregistrate ca fiind plecate din țară de 1 an și mai mult;
- numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, prezentat de către țările gazdă obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM.

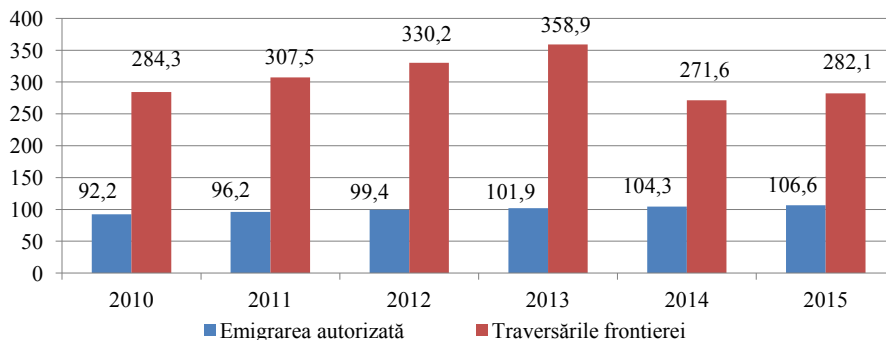
Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare. Conform datelor estimate în baza emigrării autorizate, numărul cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare rămâne în continuă ascendență, în anul 2015 față de 2010 a crescut cu 14 411 persoane (Tabelul 5 și Figura 5), constituind 106 595 persoane. Alte estimări, ce relevă asupra stocului cetățenilor moldoveni, care pot fi considerați emigranți în conformitate cu definiția internațională¹⁹ denotă o subestimare a numărului total al persoanelor emigrate.

O sursă importantă, ce oferă posibilitatea estimării volumului emigrării conform definiției internaționale este informația DPF, și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfârșitul anului 2015 un număr de 282 127 persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni (Tabelul 5 și Figura 5).

De menționat, că ambele surse (Figura 5) indică aceleași tendințe de creștere în dinamică a numărului de persoane care locuiesc peste hotare, însă numeric creșterea este diferită. În cazul emigrării autorizate, după cum s-a constatat mai sus, tendințele de plecare în afara țării se păstrează pe parcursul perioadei studiate cu un tempou redus în comparație cu anii precedenți, fapt relatat de fluxul anual al acestui tip de emigrare (Tabelul 1). Plecărilor pe un termen de peste 12 luni înregistrate la frontieră păstrează tendințele evolutive, de asemenea anual majorându-se numeric cu o ușoară scădere a numărului în 2014. Trebuie de menționat că această scădere se explică prin modul de calcul, și anume datele DPF reflectă stocul pentru ultimii 5 ani, și doar a celor persoane ce au traversat frontiera cu pașaportul ce atestă cetățenia RM.

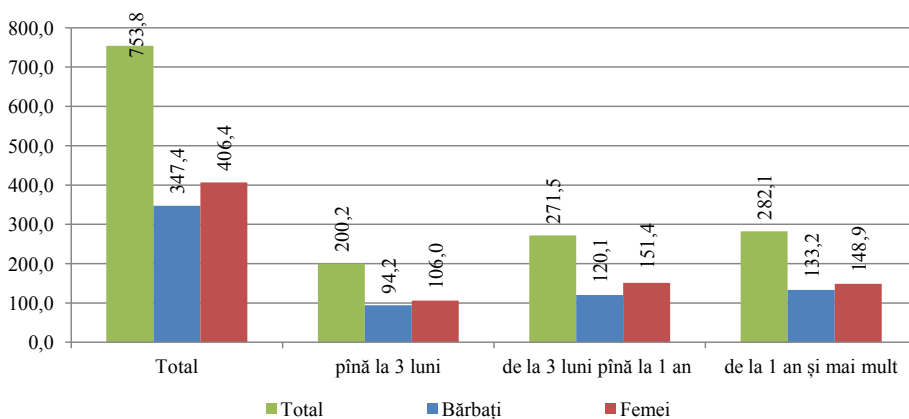
¹⁹ Emigrant se consideră persoana absentă din țară de cel puțin 12 luni.

Figura 5: Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în 2010–2015 (mii persoane)

Sursa: MTIC/IS CRIS „Registru”, DPF.

Figura 6: Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării și sexe, la sfârșitul anului 2014 (mii persoane)

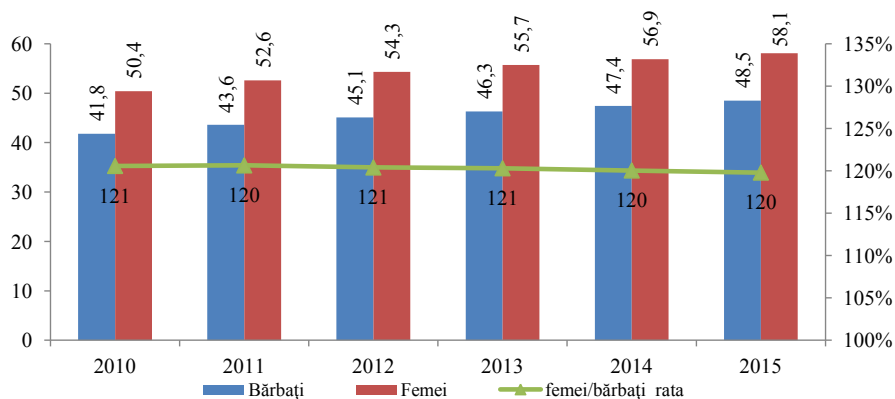
Sursa: DPF.

Notă: Informația este prezentată conform datelor acumulate de la punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova.

Conform datelor traversării frontierei de stat numărul cetățenilor moldoveni plecați din țară pentru diferite perioade la sfârșitul anului 2015 a fost de 753 813 persoane, din care circa 46 la sută bărbați și 54 la sută femei. Din total aflați peste hotare 471 686 persoane se aflau pentru o perioadă de până la 1 an, iar 282 127 persoane de la 1 an și mai mult. Distribuția numărului de persoane după sexe și durata aflării peste hotare se prezintă în figura de mai jos (Figura 6 și Tabelul 6).

Analiza datelor din ambele surse, relevă că din totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare un număr mai mare îl constituie femeile (Tabelul 5). În perioada anilor 2010–2015 în cazul emigrării autorizate raportul femei/bărbați a evoluat constant (Figura 7) și numărul femeilor depășind numărul bărbaților care locuiesc peste hotare cu aproximativ 20 procente.

Figura 7: Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, conform emigrări autorizate în funcție de sexe, în 2010–2015 (mii persoane)

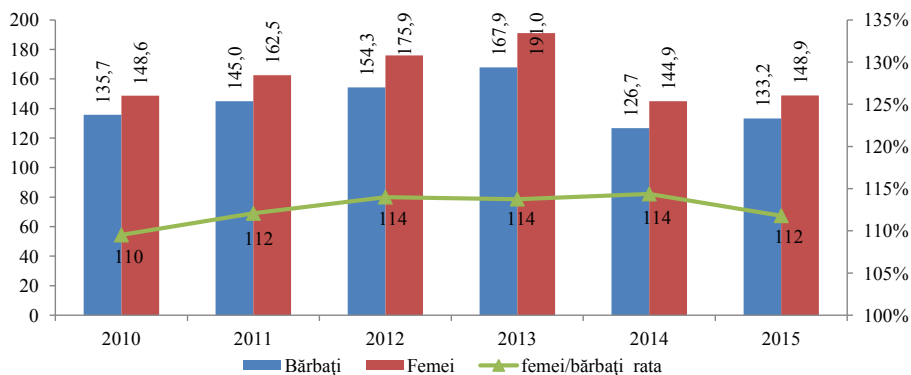

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Evoluția plecărilor din Republica Moldova pe o perioadă de peste 12 luni înregistrată la frontieră a avut tendințe similare spre ascendență, însă raportul femei/bărbați a fost mai mic, în perioada 2010–2015 acest indicator a variat între 12 și 14 procente, cu tendințe spre creștere începând cu anul 2011 (Figura 8 și Tabelul 5).

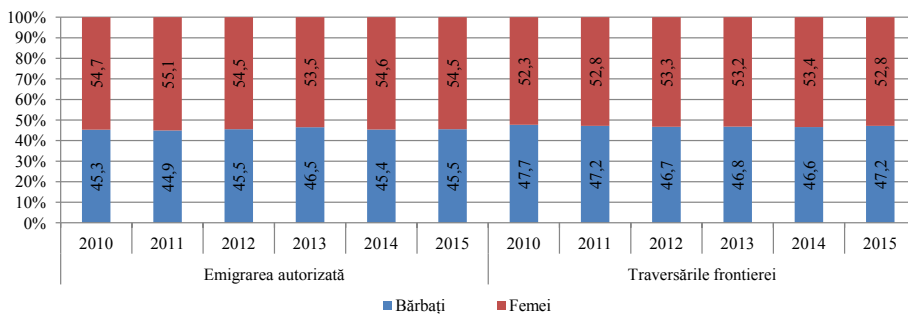
Conform datelor prezentate de ÎS „CRIS „Registru” în structura pe sexe a emigrării autorizate, în perioada 2010–2015, femeile au constituit 54,5 procente, iar în cazul datelor privind traversările frontierei ponderea femeilor constituia 52,8 procente din totalul cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare de un an și mai mult. De menționat că structura migranților pe sexe a înregistrat tendințe constante pe parcursul perioadei analizate (Figura 9).

Figura 8: Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în 2010–2015 (mii persoane)

Sursa: DPF.

Figura 9: Structura pe sexe a cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în 2010–2015 (%)

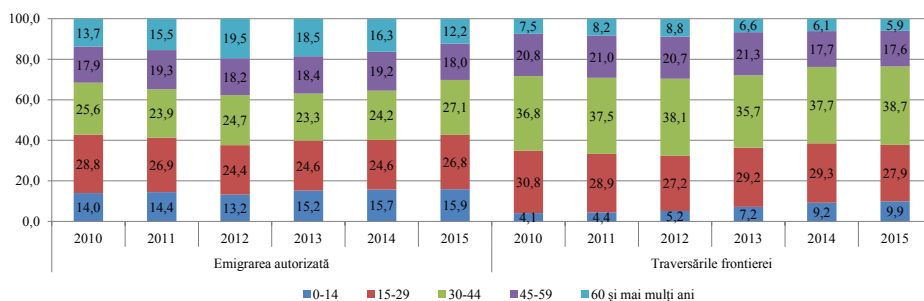
Sursa: ÎS CRIS „Registru”, DPF.

Structura pe vârste a emigrării autorizate pune în evidență două grupuri, pentru care se înregistrează cea mai mare pondere din numărul cetățenilor moldoveni care locuiesc în afara țării (Figura 10). În 2015, în totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, persoanele în vârstă de 15–29 ani și cei din grupul de vârstă 30–44 ani au constituit câte 27 procente, aceste grupuri au însumat circa 54 procente din totalul emigrărilor autorizate.

Analiza distribuției conform vârstei persoanelor plecate pe un termen de 12 luni și mai mult, înregistrate la frontieră la finele anului 2015 (Tabelul 7) denotă că cele mai mari ponderi sunt înregistrate aproximativ pentru aceleași grupuri de vârste, cu cuantururi mai pronunțate ale grupurilor 30–44 ani.

Analizând aceleași grupuri mari de vârste de mai sus rezultă că pentru toată perioada cercetată ponderea persoanelor incluse în limitele de vârste 15–29 ani și 30–44 ani, au cumulat, în 2015, 66,6 procente din totalul celor plecați de 12 luni și peste. Este important de menționat evoluția grupului de vârstă 45–59 ani, care este destul de reprezentativ 17,6 procente. Datele prezentate confirmă concluzia că pleacă din țară persoane în vârstă aptă de muncă. Se observă, de asemenea, o tendință ușoară de creștere a ponderii copiilor ce locuiesc peste hotare, care, conform datelor traversării frontierei, a crescut de la 4,1 procente în 2010 până la 9,9 procente înregistrate în 2015 (Figura 10).

Figura 10: Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare pe grupe mari de vârstă, în 2010–2015 (%)

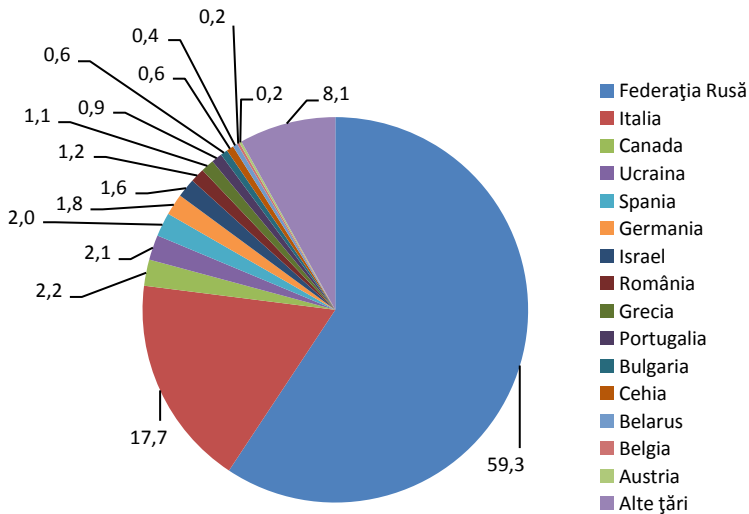

Sursa: MTIC/IS CRIS „Registru”, DPF.

Ținând cont că informația DPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, volumul complet al emigrării populației din țară de asemenea nu poate fi estimat, deci și în acest caz există atât subestimarea cât și supraestimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean.

O altă sursă de estimare a volumului emigrării sunt datele Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM. Conform acestor date numărul estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare în 2015, indiferent de perioada aflării acestora în țările gazdă, a fost de circa 805 500 persoane (Tabelul 9). Analiza datelor privind distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare după țările gazdă relatează, că 77 procente din numărul total cumulează Federația Rusă și Italia (Figura 11).

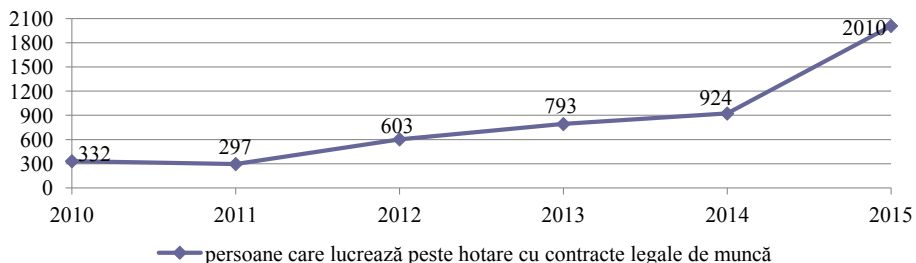
Figura 11: Distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2015 (%)

Sursa: MAEIE.

Notă: Datele misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă.

Figura 12: Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, în 2010–2015 (persoane)

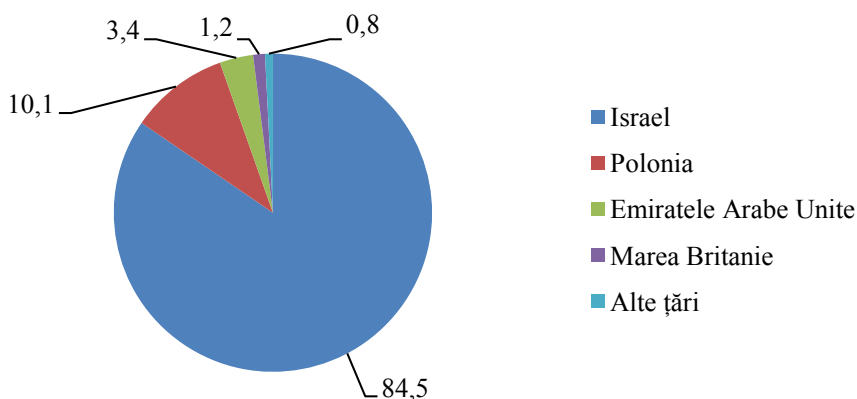

Sursa: Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei (MMPSF) / ANOFM.

Conform datelor prezentate de ANOFM, un număr deosebit de mic lucrează în țările gazdă cu contracte legale de muncă perfectate prin intermediul ANOFM. De menționat totuși că, în anul 2015 acest număr a crescut considerabil (cu 1086 cazuri) comparativ cu anul 2014 și cu 1678 cazuri față de 2010 (Figura 12 și Tabelul 10).

Distribuția pe țări a persoanelor care lucrează cu astfel de contracte legale de muncă denotă că cea mai mare pondere este înregistrată pentru Israel (84,5%), urmat de Polonia (10,1%), locul trei și patru – Emiratele Arabe Unite și Marea Britanie (respectiv 3,4% și 1,2%) (Figura 13 și Tabelul 11).

Figura 13: Structura numărului cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țări în 2015 (%)

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Emigrația pentru studii

Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza protocoalelor de colaborare internațională la care Ministerul Educației este parte, în perioada analizată, a fost în creștere. În 2015 numărul respectiv comparativ cu anul 2010 a crescut de 1,4 ori și a constituit 5485 studenți moldoveni. (Tabelul 12). Circa 91 procente din totalul cetățenilor moldoveni plecați la studii peste hotare în 2015, studiau în România, 6,0 procente – în Federația Rusă, 2,4 procente – în Bulgaria.

Emigrația involuntară

Emigrația involuntară a înregistrat o creștere de cca. 5,4 ori către finele anului 2015 în comparație cu 2010. Analiza în acest context este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale (Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR). Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare în 2010 a constituit 633 persoane, iar în 2015 – 3402 persoane (Tabelul 13).

Totodată, se observă că în perioada analizată numărul total de solicitanți de azil din Moldova, care au obținut statut de refugiat peste hotare s-a micșorat de 2,7 ori, la sfârșitul anului 2015 fiind înregistrați, recunoscuți drept refugiați 2264 persoane din Republica Moldova, față de 6200 persoane în 2010.

De menționat că, în perioada analizată și rata de creștere în raport cu anul precedent a *numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare* a fost în creștere, iar cea a *numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare* în descreștere (Tabelul 13).

Migrația temporară

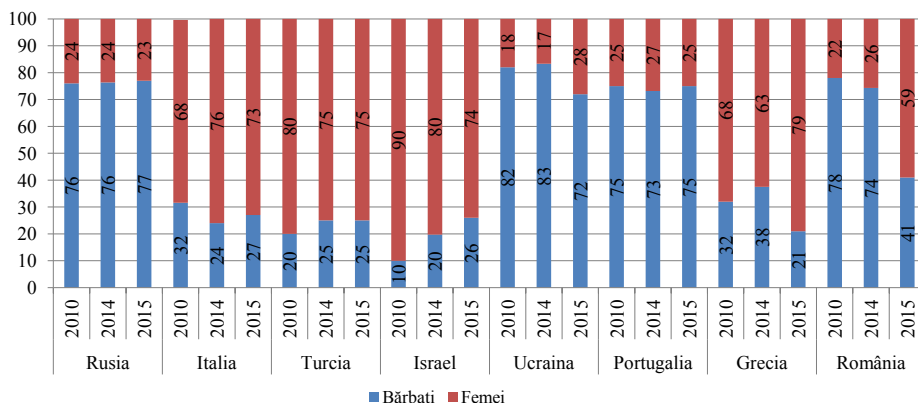
Migrația forței de muncă persistă în Moldova de circa două decenii. Datele cercetării AFM²⁰ efectuată trimestrial de BNS denotă un număr aproximativ stabil de circa 300 000 persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării în perioada 2010–2015. În baza datelor AFM, BNS estimează migrația la muncă, aceasta incluzând numărul persoanelor de 15 ani și peste, plecate la muncă sau în căutare de lucru peste hotare la momentul cercetării. Conform datelor AFM, în topul țărilor recipiente a migranților moldoveni la muncă au fost: Rusia, Italia, Turcia, Israel, Ucraina, România, Portugalia, și Grecia (Tabelul 14).

În anul 2015, numărul celor care se aflau peste hotare a fost în descreștere, înregistrând 325 400 persoane din care 210 800 bărbați și 114 600 femei, comparativ cu 341 900 persoane, respectiv 219 100 bărbați și 122 800 femei în 2014. Distribuția pe sexe denotă discrepanțe semnificative privind țările de destinație, bărbații preponderent pleacă în Rusia, Portugalia și Ucraina, femeile – în Grecia, Turcia, Israel și Italia (Figura 14).

Din numărul total de bărbați proporția celor care au plecat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în Rusia în 2015, a constituit circa 75 procente, Italia – 6 procente, Ucraina – 2 procente. Din numărul total de femei care au emigrat la muncă, au plecat în Rusia 42 procente, în Italia – 31 procente, Turcia și Israel respectiv 7 procente și 6 procente. Alte țări au găzduit câte un procent și mai puțin din migranții la muncă de ambele sexe (Figura 15).

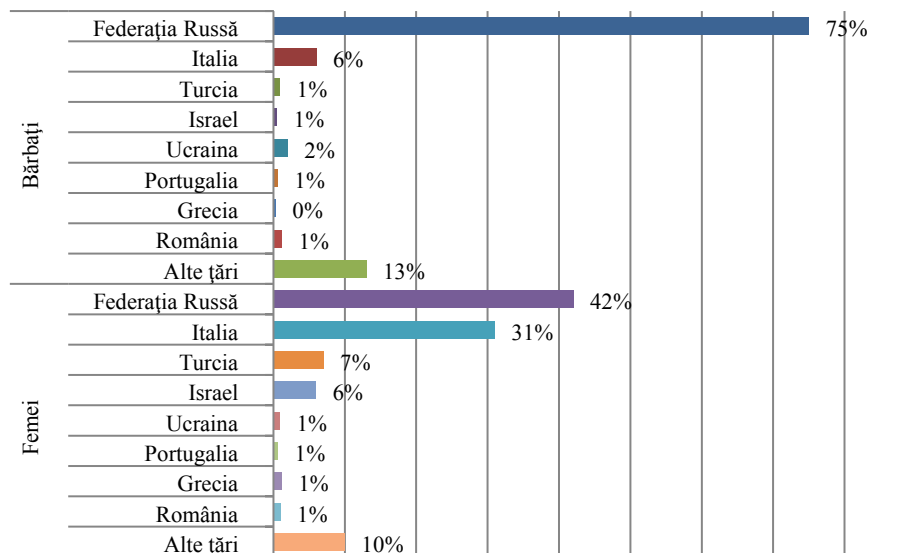
²⁰ AFM este o cercetare continuă realizată în gospodăria casnice, organizată de BNS începând cu anul 1998, iar începând cu anul 2006, se efectuează pe un nou eșantion de gospodăria casnice și conform metodologiei ajustate la ultimele recomandări ale BIM, la normele europene și la Codul Muncii din RM. Cercetarea are ca populație țintă toate persoanele din gospodăriile casnice selectate, totodată variabilele privind piața muncii se colectează numai pentru persoanele în vârstă de 15 ani și peste. Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicații>

Figura 14: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în 2010, 2014 și 2015 (%)

Sursa: BNS/AFM.

Figura 15: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, în 2015 (%)

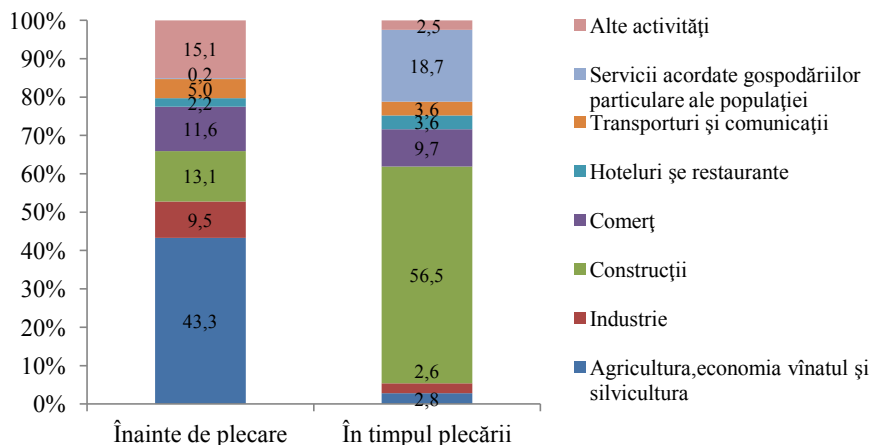

Sursa: BNS/AFM.

De menționat, că structura pe sexe reflectă tendințele continue de masculinizare a migrației forței de muncă, în 2015 distribuția fiind de 65 procente

bărbați versus 35 procente femei, față de circa 64 procente versus 36 procente, respectiv, înregistrate în 2010 (Tabelul 14).

Figura 16: Repartizarea migranților după activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare și în timpul aflării peste hotare (%)

Sursa: BNS / AFM și MFM, 2012.

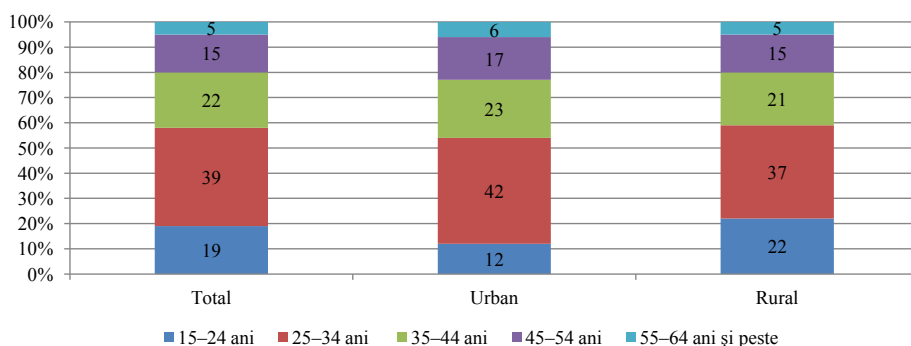
Din mediul rural provin circa 69 procente dintre persoanele aflate peste hotare în 2015, ceea ce denotă o ușoară scădere a acestora în comparație cu anii precedenți, în 2010 această pondere constituind cca. 71 procente (Tabelul 15). Studiile în domeniul migrației forței de muncă²¹ confirmă că preponderent pleacă peste hotare persoanele care au muncit în țară înainte de migrare în domeniul agriculturii, domeniu reprezentat în marea majoritate în mediul rural. Astfel, repartizarea migranților în funcție de activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare relevă faptul, că 43,3 procente au lucrat în agricultură, economia vînatului și silvicultură, 13,1 procente – în construcții, 11,6 procente – în comerț. De menționat că peste hotare mai bine de jumătate din totalul migranților (56,5%) au activat/activează în domeniul construcțiilor. De asemenea în rândul celor mai răspândite domenii de activitate peste hotare se situează serviciile acordate gospodăriilor particulare/private ale populației care reprezintă 18,7 procente și comerțul – 9,7 procente (Figura 16).

Structura migranților pe grupuri de vîrstă, în anul 2015 în proporție de 78,9 procente a fost alcătuită din persoane în vîrsta de 15–44 ani. Din total circa 39 procente reprezentând persoanele de 25–34 ani, fiind urmate de

²¹ Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în tr. IV 2012 AFM BNS, Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicații>

cele în vârstă de 35–44 ani și 15–24 ani care constituiau respectiv circa 22 și 19 procente. În structura migranților cei cu vârsta de 45–54 ani reprezintă o pondere de 15 procente, iar cei de 55 ani și peste 5,6 procente. Se observă că din mediul rural pleacă mai mult persoanele tinere, grupul de vârstă 15–34 de ani constituie cca. 59 procente în comparație cu 54 procente care reprezintă grupul respectiv a celor din mediul urban (Figura 17 și Tabelul 15).

Figura 17: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vârstă în 2015 (%)

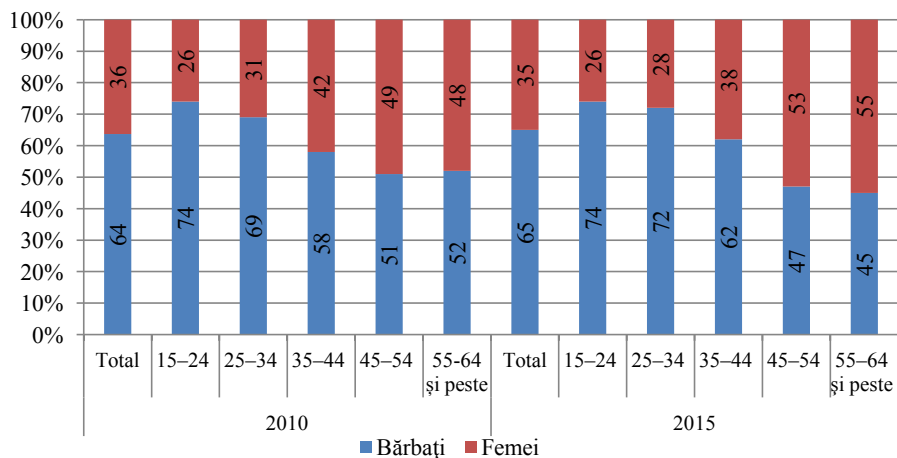

Sursa: BNS/AFM.

Disparitățile semnificative pe sexe în cadrul grupurilor de vârstă ale migranților se păstrează. Astfel, cu cât grupul este mai tânăr, cu atât ponderea bărbaților este mai mare, iar pe măsura înaintării în vârstă acest decalaj se reduce. Astfel, în 2015, în cadrul grupului de vârstă de 15–24 ani, bărbații au constituit circa 74 procente, atunci când în cadrul celor de 45–54 ani aceștia au reprezentat doar 47 procente, diferența constituind 27 p.p. (Figura 18 și Tabelul 16).

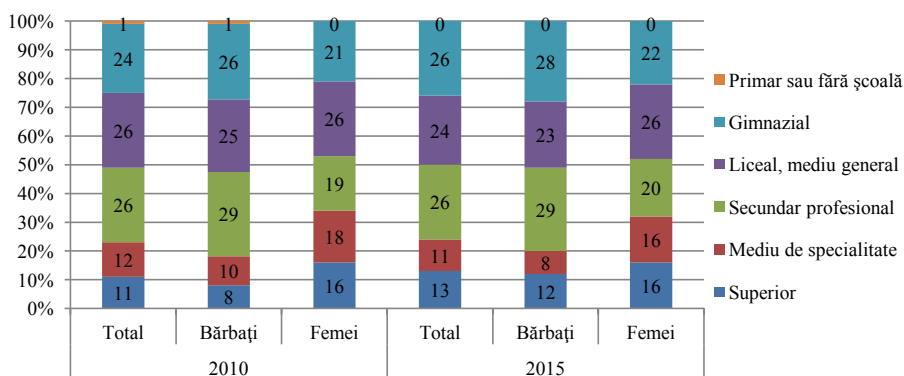
Datele statistice arată că un rol semnificativ asupra formării fluxului migrațional îl are nivelul de instruire, care influențează asupra capacității de integrare pe piața muncii peste hotare. În anul 2015, în totalul migranților 50 procente au fost cei cu nivel de instruire mediu (liceal, gimnazial), aceștia fiind urmași de cei cu un nivel mediu de specialitate și secundar profesional – 37 procente. Persoanele cu studii superioare au constituit 13 procente în totalul migranților. Este important de menționat faptul, că procentul persoanelor cu studii superioare s-a mărit comparativ cu anul 2010, în special la bărbați (de la 8% până la 12%). (Figura 19 și Tabelul 17).

Figura 18: Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vârste în 2010 și 2015, (%)

Sursa: BNS/AFM.

Figura 19: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în 2010 și 2015 (%)

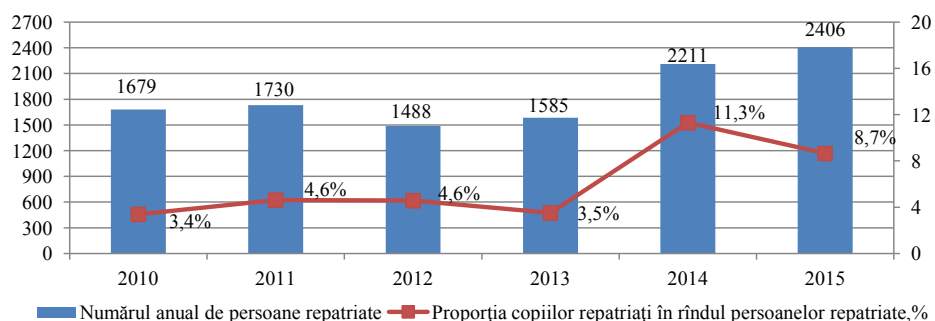

Sursa: BNS/AFM.

Repatrierea²²

În perioada 2010–2015 numărul anual al persoanelor repatriate a oscilat înregistrând atât scăderi, cât și majorări. În 2015 numărul persoanelor repatriate a fost în creștere cu 195 persoane față de anul 2014 și a constituit 2406 persoane. Printre repatriați a fost înregistrat și un anumit număr de copii, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în 2015 a fost de 8,7 procente, față de 3,4 procente în 2010 (Figura 20).

Figura 20: Informații anuale despre persoanele repatriate, în 2010–2015

Sursa: Ministerul Afacerilor Interne (MAI) / BMA; MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

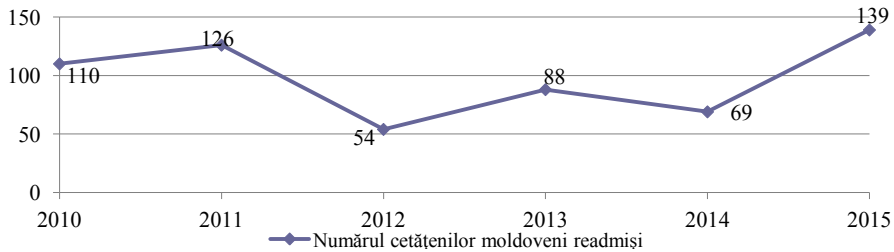
Readmisia

Un element important al managementului migrațional îl constituie un sistem eficient de readmisie. Readmisia cetățenilor Republicii Moldova din statele UE este realizată în conformitate cu prevederile Acordului moldo-comunitar privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și a altor acorduri de readmisie cu țările de destinație ale migranților moldoveni, care au contribuit la eficientizarea activităților în domeniu²³. În perioada analizată numărul persoanelor readmise a variat considerabil, constituind 110 persoane în anul 2010 și 139 persoane în anul 2015. (Tabelul 18 și Figura 21).

²² Conform Legii Nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în RM, repatrierea este definită ca „reîntoarcere benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova și a urmașilor acestora, în condițiile legii”.

²³ În anul 2008 a intrat în vigoare Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală și Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind facilitarea eliberării vizelor. Din 2010 au intrat în vigoare prevederile Acordului de Readmisie cu Comunitatea Europeană privind readmisia cetățenilor din țările terțe.

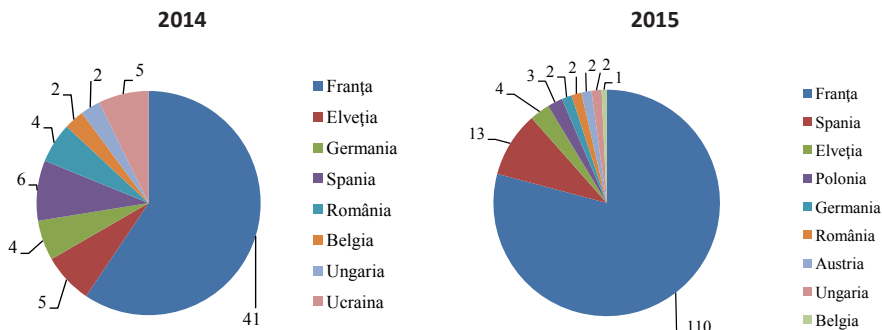
Figura 21: Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în 2010–2015 (persoane)

Sursa: MAI/BMA.

Distribuția cetățenilor moldoveni readmiși după țări indică, că majoritatea (110 persoane) au revenit din Franța, urmate de cele din Spania (13 persoane), Elveția (4 persoane) și Polonia (3 persoane) și alte țări UE (Figura 22).

Figura 22: Distribuția numărului persoanelor readmise după țări în anii 2014 și 2015 (persoane)

Sursa: MAI/BMA.

Prevenirea și combaterea Traficului de Fiițe Umane

Prevenirea și combaterea Traficului de Fiițe Umane (TFU) a fost declarată drept o prioritate națională în aceste condiții fiind ratificate o serie de acte internaționale și adoptate un set de acte legislativ-normative și strategice menite să redreseze situația în acest domeniu²⁴.

²⁴ Hotărârea Parlamentului Nr. 257 din 05.12.2008 privind aprobarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de fiițe umane și a planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de fiițe umane pe anii 2009–2011.

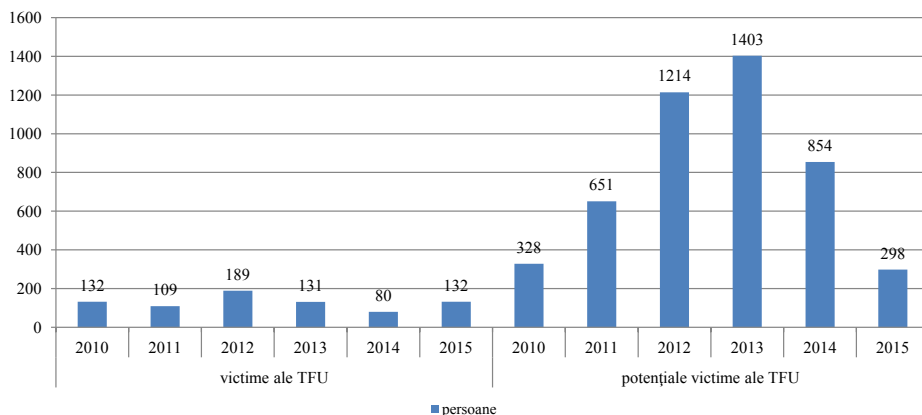
Pe lângă măsurile de constrângere a fenomenului dat, a fost identificată necesitatea măsurilor de suport al victimelor bazate pe o abordare multidisciplinară intersectorială.

În anul 2006, în Republica Moldova, cu suportul Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), a donatorilor externi și societății civile, a fost lansat Sistemul Național de Referire (SNR) scopul căruia este asigurarea unui cadru complex de protecție și asistență a victimelor TFU și grupurilor cu risc sporit. În prezent acesta reprezintă cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipelor Multidisciplinare (EMD) care au atins o acoperire națională.

Datele statistice arată că, pe parcursul anului 2015, prin intermediul EMD din cadrul SNR, au fost identificate 132 de victime ale TFU, cu 52 cazuri mai multe decât în anul 2014 (Tabelul 19).

Componența victimelor identificate este în proporție de 81 procente reprezentată de adulți (58,3% femei și 41,7% bărbați), copiii constituind cca. 19 procente (64% fete) în totalul acestora.

Figura 23: Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU și de potențiale victime ale TFU asistate în cadrul SNR pentru 2010–2015 (persoane)

Sursa: MMPSE.

Totodată pe parcursul anului 2015, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 298 de potențiale victime ale TFU, față de 328 în anul 2010, micșorându-se cu 30 cazuri (Figura 23), dar fiind în scădere semnificativă față de ultimii trei ani, când au fost înregistrate respectiv 1214, 1403 și 854 persoane

potențiale victime. Se presupune că numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sunt considerate ca fiind în risc sporit de a deveni victimă a TFU.

Analizele în domeniu relatează despre faptul că, în pofida măsurilor aplicate, Republica Moldova continuă a fi caracterizată ca o țară de origine a traficului de ființe umane, fiind într-o măsură mai mică și o țară de tranzit ale victimelor traficului de ființe umane din țările ex-sovietice către statele europene.

A.2.2. Populația rezidentă de proveniență străină

În cadrul acestui subcapitol analiza proceselor migraționale ale populației de proveniență străină în Republica Moldova este efectuată în baza datelor MTIC (ÎS „CRIS „Registru”) și MAI/BMA care reprezintă sursele principale în acest context. În calitate de surse de date complementare sunt utilizate datele administrative ale Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei (MMPSF) și MAEIE, rezultatele rapoartelor analitice conexe domeniului analizat, cadrul normativ și strategic guvernamental, precum și datele statistice ale organismelor internaționale (ICNUR).

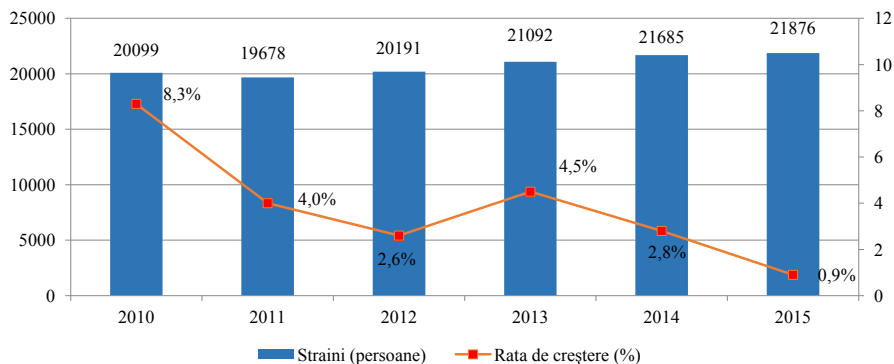
Stocul populației de proveniență străină

Către finele anului 2015 numărul total al străinilor (inclusiv apatrizi) care se aflau în Republica Moldova a constituit 21 876 persoane, reprezentând 0,6 procente în totalul populației. Rata de creștere a străinilor în raport cu anul 2010 a constituit 15,6 procente (Figura 24).

Se păstrează aceleași tendințe ale străinilor de concentrare în mediul urban, ponderea celor stabiliți cu traiul în orașe fiind de peste ¾ în toată perioada supusă studiului (Tabelul 20).

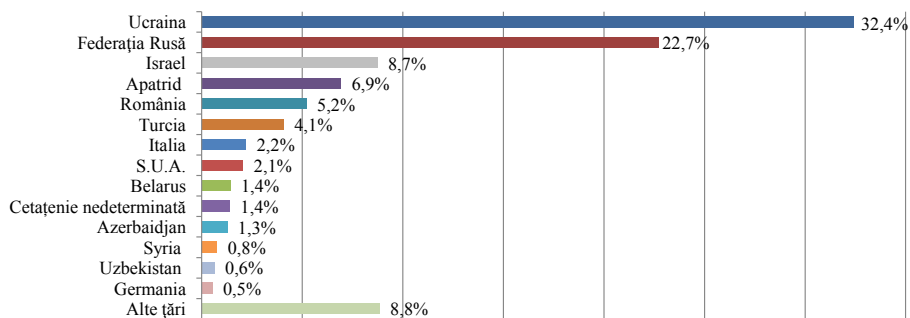
Analiza structurii străinilor după țările de cetățenie anterioară ale acestora reflectă că în 2015, ponderea cea mai semnificativă, de 55,1 procente cumulativ, o dețineau originarii din Ucraina și Federația Rusă (32,4% și 22,7%, respectiv), fiind urmași de cei din Israel (8,7%), România (5,2%) și Turcia (4,1%), celelalte țări fiind reprezentate cu câte 2 procente și mai puțin de fiecare. O pondere destul de impunătoare se menține în structura străinilor a apatrizilor și persoanelor cu cetățenie nedeterminată – 8,3 procente (Figura 25 și Tabelul 22).

Figura 24: Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora în anii 2010–2015

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Figura 25: Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora în 2015

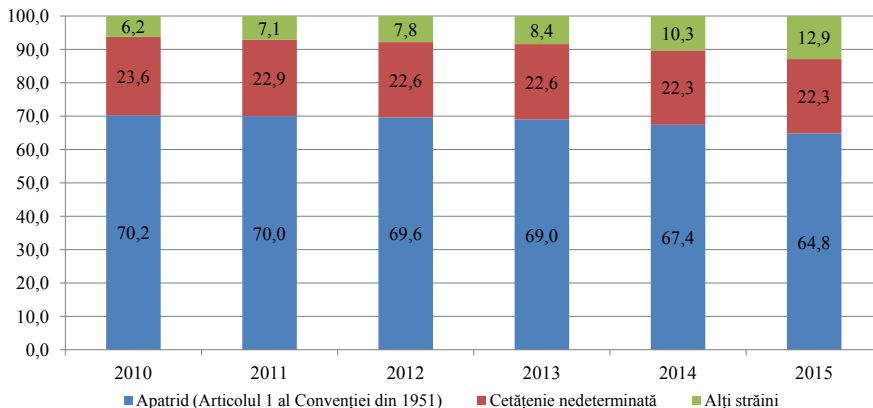
Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Cetățenii naturalizați. Naturalizarea în Republica Moldova este realizată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la cetățenie²⁵ care stipulează clar condițiile aplicării acesteia. Pe parcursul anului 2015 au fost naturalizate 41 persoane (Tabelul 20), majoritatea (56%) având anterior statut de refugiat, apatrid, beneficiar de protecție umanitară și cu cetățenie nedeterminată. Numărul total al străinilor naturalizați către finele anului 2015 a constituit 745 persoane (Tabelul 23). De menționat, că în totalul celor naturalizați, apatrizii dețin o pondere de 64,8 procente, fiind urmași de străinii cu cetățenie nedeterminată

²⁵ Art. 17 din Legea Nr. 1024 din 03 iunie 2000 a cetățeniei Republicii Moldova.

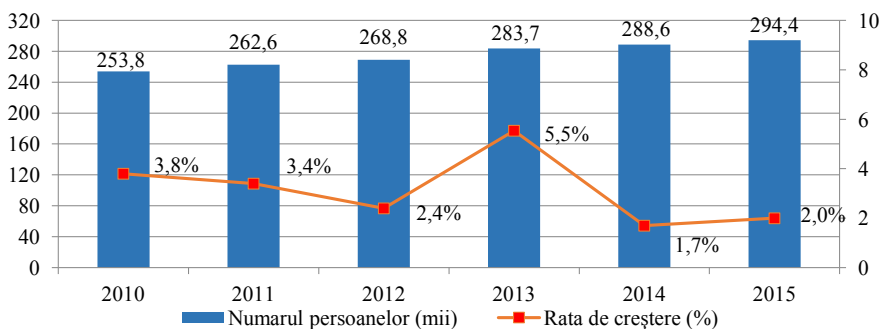
22,3 procente și ceilalți străini (cei care anterior au deținut o altă cetățenie) 12,9 procente (Figura 26).

Figura 26: Proporția străinilor naturalizați după categorii, 2010–2015 (%)

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Figura 27: Numărul persoanelor din Moldova, născute în străinătate și rata de creștere a acestora în 2010–2015

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

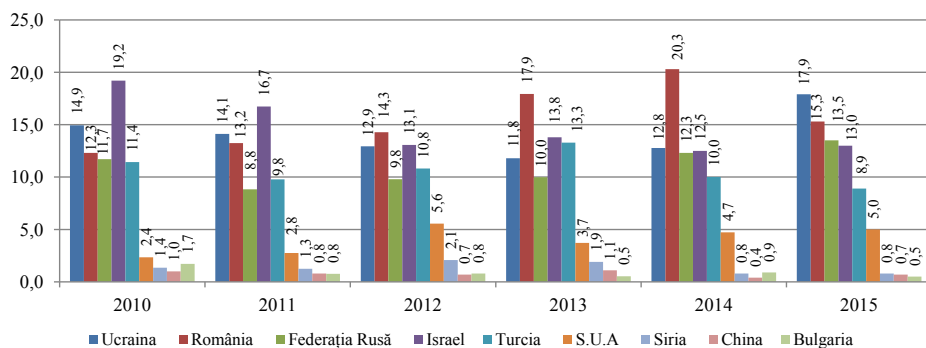
Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2010–2015 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care se aflau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2014, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 294 419 persoane sau 8,3 procente în totalul populației (Tabelul 24). Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2015 a constituit 2,0 procente (Figura 27). Structura ne-nativilor conform țărilor de naștere reflectă că 75,1 procente dintre aceștia au fost născuți în Federația Rusă și Ucraina (respectiv 36,2% și

35,3%). Ponderea ne-nativilor născuți în alte țări variază de la 7 procente până la 0,6 procente (7% – Italia, 4,4% – Kazahstan, 2% – România, 1,6% – Belarus, și 1,3% – Turcia).

Imigrarea străinilor

Numărul anual de străini care imigrează în RM în perioada analizată înregistrează tendințe spre creștere, astfel în 2015 numărul imigranților s-a mărit de 1,7 ori față de 2010 și a constituit 4210 persoane. Rata de creștere a imigranților în anul 2015 în raport cu anul 2014 a fost de 0,14 procente, iar față de anul 2013 de 25 procente. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (decalajul de gen constituie 48,1%), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (64%) (Tabelul 25). Se observă, de asemenea, majorarea numărului celor cu studii superioare de la 812 persoane în 2010 la 1581 persoane în 2015 (Tabelul 26).

Figura 28: Distribuția imigranților după țara de cetățenie în 2010–2015 (%)

Sursa: MAI/BMA.

Distribuția imigranților după țara de cetățenie relevă că în 2015 cei mai mulți au sosit din Ucraina (17,9%), România (15,3%), Federația Rusă (13,5%), Israel (13,0%). Cei sosiți din Turcia și Statele Unite ale Americii (SUA) au constituit respectiv 8,9 procente și 5,0 procente, iar ponderea celor sosiți din alte țări a variat între 0,8 și 0,1 procente (Figura 28 și Tabelul 27).

În 2015 din numărul total de imigranți la muncă au sosit 28,5 procente, în scopul reintegrării familiei 34,3 procente, la studii – 19,4 procente și alte scopuri 17,8 procente (din care 6,7 la sută activități religioase, umanitare și de voluntariat). Datele denotă că în 2015 și 2014 o creștere semnificativă a celor sosiți în scopul reîntregirii familiei, numărul acestora a constituit respectiv 1442

și 1255 persoane, față de 905 în 2010. (Tabelul 28). Această majorare se datorează în mare parte situației social-politice create în Ucraina din ultimii doi ani.

Șederea străinilor în Republica Moldova

Numărul străinilor care solicită acordarea dreptului de ședere în Republica Moldova este în continuă creștere. Actualmente, în funcție de scopul intrării, străinii pot obține dreptul de ședere provizorie cu perfectarea ulterioară a permisului de ședere provizorie (în scop de muncă, la studii, pentru reîntregirea familiei, în scopul activităților umanitare și religioase, la tratament, alte scopuri în condițiile legislației naționale) sau dreptul de ședere permanentă cu perfectarea permisului de ședere permanentă.

Datele statistice arată că, anual câte 2–3 mii de străini obțin pentru prima dată permis de ședere provizorie. Către finele anului 2015 numărul total al deținătorilor de astfel de permise valabile a constituit peste 9300 de persoane, față de aproximativ 4500 în 2010. În totalul străinilor care au obținut permise de ședere provizorie, circa 42 procente sunt cei care și-au reîntregit familia, 19 procente la muncă și afaceri, iar 16 procente au venit la studii sau instruire. În 2015 permise de trafic mic de frontieră au obținut 26 străini, în 2014 – 32 persoane (Tabelul 29).

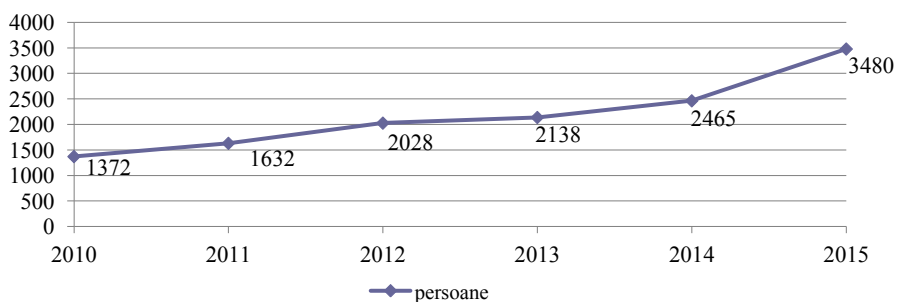
Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani, a constituit 22,3 procente în 2015 fiind în creștere cu 3,4 p.p. față de 2014 (Tabelul 29).

La finele anului 2015 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau permise de ședere permanentă a constituit 10 661 persoane. În ultimii ani se observă reducerea ponderii străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) care dețin permise de ședere permanentă, în 2015 ponderea acestora s-a redus cu 31,4 p.p. în raport cu anul 2010 (Tabelul 29).

Străinii în sistemul educațional al Republicii Moldova. În perioada analizată se observă creșterea semnificativă a cetățenilor străini sosiți la studii în RM, numărul lor a crescut de 2,5 ori în 2015 față de 2010 (Figura 29).

Conform datelor prezentate în figura de mai sus în anul 2015 la studii se aflau 3480 persoane. Distribuția după țara de origine relevă că majoritatea celor sosiți în acest scop erau din Israel – 2039 persoane, urmați de cei din România care constituiau 791 persoane, Turcia – 141 persoane, Ucraina – 139 persoane, Federația Rusă – 67 persoane. De menționat că, numărul migranților sosiți din Israel la studii în perioada analizată a crescut de 2,7 ori (Tabelul 30).

Figura 29: Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, 2010–2015 (persoane)

Sursa: BNS.

Protecția internațională

Protecția internațională a străinilor în Republica Moldova este realizată în limitele prevederilor normelor internaționale în domeniu²⁶, precum și a legislației naționale care derivă de la acestea. Datele statistice arată că numărul **solicităților de azil** în Republica Moldova pe parcursul anilor 2010–2015 a variat continuu. Pe parcursul anului 2015 au fost înregistrate 276 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora majorându-se de circa 3 ori față de anul 2010. De menționat, că numărul solicitanților de azil cu cereri pe rol la sfârșitul anului 2015 a fost de 110 persoane, iar rata de creștere a solicitanților de azil cu cereri pe rol în raport cu anul precedent a scăzut, constituind aproximativ –26 procente (Tabelul 31).

În structura solicitanților de azil, după țările de origine, în 2014, pentru prima dată cetățenii ucraineni au deținut numărul cel mai mare, urmați de sirieni și afganezi. Comparativ cu anul 2013 când cetățenii Republicii Arabe Siriene au fost în pozițiile top urmați de cetățenii din Afganistan și Kârgâzstan, pe când din Ucraina solicitanți de azil nu au fost. Această creștere reflectă clar consecința conflictului din Ucraina. Astfel, după țara de cetățenie, în anul 2014, cetățenii Ucrainei au constituit 54,7 procente din totalul solicitanților de azil în Republica Moldova, fiind urmați de cei din Republica Arabă Siriană (24,9%), Afganistan (4,1%), Irak și Kârgâzstan (câte 2,0%).

În anul 2015 numărul solicitanților de azil a constituit 276 persoane, ponderea cea mai mare (44,6%) o dețineau de asemenea cetățenii Ucrainei,

²⁶ Legea Nr. 677 din 23 noiembrie 2001, pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților.

urmași de cei din Republica Arabă Siriană, Irak și Afganistan care împreună însumau 35,4 procente (Tabelul 32).

În perioada analizată sunt observate disparități semnificative bazate pe gen în rândul solicitanților de azil, majoritatea adresărilor parvenind din partea bărbaților, femeile deținând în anul 2015 o pondere de 36 procente (în 2014 – 40,4%).

Pe parcursul anului 2015 de **protecție umanitară** au beneficiat 150 de străini, iar numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 36 de persoane.

La finele anului 2015 în Moldova trăiau 144 de persoane cu **statut de refugiat**, rata de creștere a acestora constituind 116 procente față de 2014 (Tabelul 31).

Apatrizii. Conform datelor statistice în 2015 în Republica Moldova cu statut de apatrid au fost documentate 1513 persoane, cu 153 persoane mai mult decât în 2010 (Tabelul 22). Totodată se observă o majorare ne semnificativă a proporției apatrizilor în rândul străinilor față de anii precedenți, constituind 6,9 procente în 2015 în comparație cu 6,8 procente în 2010.

De menționat că la finele anului 2015 în Moldova trăiau 305 de persoane cu cetățenie nedeterminată, proporția acestora constituind 1,4 procente în rândul străinilor (Tabelul 22).

Analiza cadrului juridic național al Republicii Moldova a reflectat un nivel înalt de concordanță al acestuia cu standardele internaționale, precum și prezența unui sistem informațional adecvat capabil să identifice, prevină și să reducă cazurile de apatridie²⁷.

Mobilitatea generală transfrontalieră

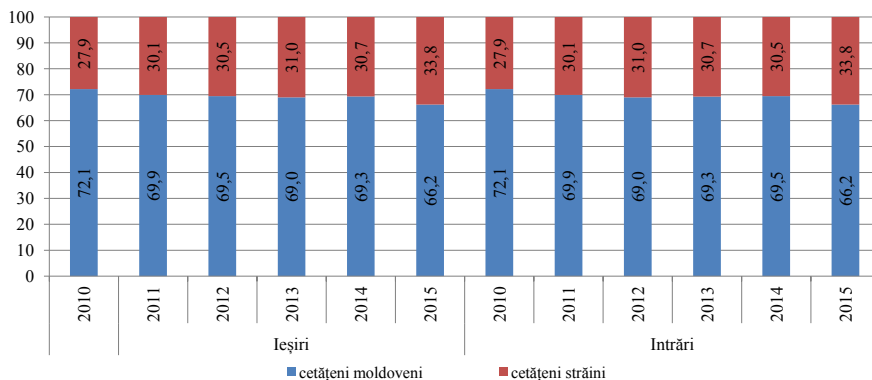
Mobilitatea transfrontalieră a fost în creștere continuă în perioada analizată (cu excepția anilor 2010 și 2014). Pe parcursul anului 2015, la frontiera de stat a Republicii Moldova au fost înregistrate în total circa 8553 mii intrări

²⁷ În decembrie 2011 Republica Moldova a ratificat cele două Convenții ONU din 1954 și 1961 privind statutul apatrizilor și privind reducerea cazurilor de apatridie, Legea Nr. 275 din 27 decembrie 2011. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=342052>; Legea Nr. 252 din 08 decembrie 2011. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=vie&view=doc&lang=1&id=341953>

(5 676 000 cetățeni moldoveni și 2877 străini) și 8 538 000 ieșiri (5 646 000 cetățeni moldoveni și 2 892 000 străini) (Tabelul 33).

Cetățenilor moldoveni le revine o pondere de 66,2 procente din totalul atât a intrărilor cât și ieșirilor. Ponderea intrărilor și ieșirilor cetățenilor moldoveni în 2015 a fost în scădere cu 5,9 p.p. față de 2010 (Figura 30).

Figura 30: Mobilitatea transfrontalieră, 2010–2015 (%)

Sursa: DPF.

Datele statistice ale MAEIE privind intrările străinilor în bază de viză arată că, pe parcursul anului 2014, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova aflate peste hotare au oferit 7040 de vize, înregistrând o scădere de 2,2 ori față de anul 2013 (Tabelul 34). Numărul scăzut al vizelor față de 2013 a fost condiționat de abolirea regimului de vize pentru unele state pe parcursul anului 2014²⁸, precum și lărgirii numărului de țări cetățenii cărora pot intra în RM fără vize²⁹. Tendința de scădere a numărului de vize eliberate a continuat și în anul 2015, constituind 3900 de vize.

Aplicarea legislației în domeniul migrației și reîntoarcerii

Aplicarea legislației în combaterea migrației nereglementate. În rezultatul proceselor de democratizare și de liberalizare a regimului de vize a

²⁸ Regimul de vize a fost aplicat pentru cetățenii a 129 de state în 2014, față de 131 în 2013 (aceștia fiind preponderent din Asia, Africa, Orientul Mijlociu și Orientul Îndepărtat, America Latină și țările din America de Sud). Cetățenii UE, SUA, Canada, Japonia, Norvegia, Elveția, Israel, și ai țărilor CSI, excepție Turkmenistanul, intră pe teritoriul RM fără vize cu o durată de ședere de 90 de zile, calculate de la data primei intrări <http://www.mfa.gov.md/entry-visas-moldova/>

²⁹ Legea Nr. 257 din 1 noiembrie 2013.

Republicii Moldova cu UE, s-a lărgit cadrul relațiilor externe, fapt care a generat și sporirea fluxului de străini sosiți în țară. O parte dintre cei intrați pe teritoriul țării fără înregistrare și cei cu ședere ilegală pot fi și potențiali solicitanți de azil. Factorii, care favorizează acest proces pe teritoriul republicii sunt:

- Conflictetele, inclusiv cele armate, în diferite regiuni ale lumii, declanșate din motive politice, religioase, interetnice etc.;
- Așezarea geografică a Republicii Moldova, teritoriul căreia este folosit drept cap de pod de către migranții iregulari/ilegali pentru deplasarea spre țările Europei de Vest³⁰;
- Imposibilitatea asigurării controlului sectorului Transnistrean al frontierei de Est a teritoriului țării de către autoritățile Republicii Moldova.

Acești factori atrag migranții ilegali din țările Comunitatea Statelor Independente (CSI), în special din regiunea Caucazului, dar și din China, India, Bangladesh, țările Orientului Apropiat și Mijlociu, etc.³¹

Pe parcursul anului 2015 au fost identificați 4417 de imigranți aflați ilegal, inclusiv cei care au depășit termenul legal de aflare pe teritoriul Republicii Moldova. Numărul acestora s-a mărit cu cca. 11 procente față de anul 2014, iar față de anul 2010 s-a dublat. În 2015 au fost înregistrate 410 cazuri de revocare a dreptului de ședere în RM și în privința a 622 de străini a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul țării, în cazul a 120 de străini a fost aplicată măsura luării în custodie publică, iar 110 cetățeni străini au fost declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova (în 2014– 67) (Tabelul 35). Majoritatea străinilor care au fost declarați indezirabili, prezentau pericol pentru ordinea publică și securitatea națională, conform demersurilor înaintate de către autoritățile de resort (Inspectoratul Național de Investigații al Inspectoratului general de Poliție și Serviciul de Informații și Securitate).

În 2015 de către angajații BMA al MAI au fost aplicate interdicții de intrare pe teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de la 1 până la 5 ani, în 282 cazuri, față de 232 cazuri în 2014.

³⁰ FRONTEX, Eastern European Borders Annual Risk Analysis 2014.

³¹ FRONTEX, Eastern European Borders Annual Risk Analysis 2014.

PARTEA B: IMPACTUL MIGRAȚIEI

Amplierea fenomenului migrației forței de muncă în Republica Moldova, înregistrat în ultimii ani are un impact dublu asupra populației republicii: pe de o parte efectele pozitive socio-economice determinate în majoritate de remitențe, iar pe de altă parte cele de ordin socio-demografic care au dus la deteriorarea capitalului uman.

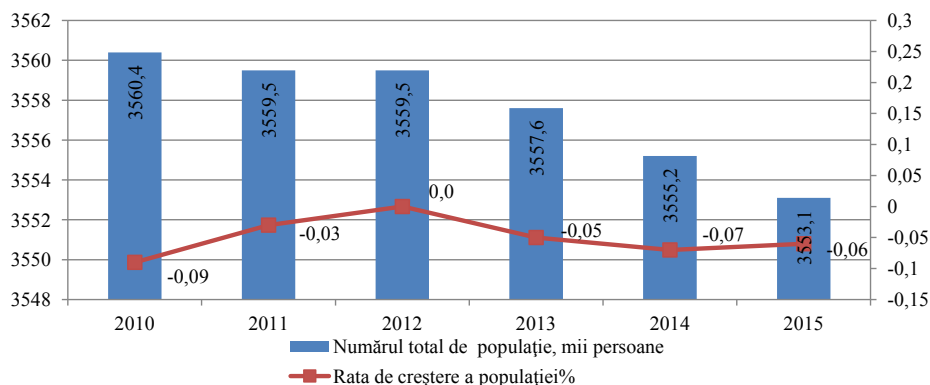
B.I. Migrația și evoluția demografică

Migrația internațională continuă să constituie un factor important în contextul dezvoltării demografice a țării, având atât un impact direct, imediat, cât și unul indirect, în timp. Astfel prevalența emigrației asupra imigrației are un impact imediat asupra numărului populației, și influențează la descreșterea continuă a acesteia, iar plecarea la muncă peste hotare a femeilor în vârstă fertilă conduce la deteriorarea indicatorilor demografici principali în timp, ca rezultat al reducerii natalității. În perioada 2010–2015 rata natalității s-a micșorat, în 2015 constituind 10,9 născuți-vii la 1000 locuitori (în comparație cu 11,4 născuți-vii la 1000 locuitori – în 2010).

Evoluția numărului populației. Declinul demografic înregistrat în republică în ultimele decenii este observat și în perioada analizată. Astfel, în 2010–2015, numărul populației stabile s-a micșorat cu 7000 persoane.

Totodată în ultimii doi ani se observă tendințe spre stabilizare, confirmate de un șir de indicatori din domeniu (Tabelul 36). Astfel, rata de creștere negativă a populației în 2015 față de 2014 a fost destul de mică –0,06 procente (Figura 31). Sporul natural negativ de asemenea a înregistrat valori mai mici de –0,37 în 2015 și –0,25 persoane la 1000 locuitori în 2014 comparativ cu –0,89 persoane la 1000 locuitori în 2010 (Tabelul 36).

Figura 31: Tendințe demografice în Moldova, 2010–2015

Sursa: BNS.

Emigrarea versus imigrarea. De asemenea, datele confirmă, că în Moldova emigrarea continuă să prevaleze imigrarea, totuși evoluția fenomenului demonstrează tendințe spre stabilizare.

Migrația la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare continuă să influențeze negativ și alți indicatori socio-demografici. În perioada analizată se observă o continuă scădere a numărului căsătoriilor înregistrate de la 26 500 în 2010 până la 24 700 în 2015, constituind 7,0 căsătorii la 1000 locuitori. Emigrarea unuia din soți conduce la destrămarea definitivă a relațiilor casnice, drept rezultat fiind numărul mare a căsătoriilor desfăcute. În 2015 numărul divorțurilor a fost de 11 200 în creștere cu 69 cazuri față de 2014, rata divorțialității constituind 3,2 divorțuri la 1000 locuitori (Tabelul 36).

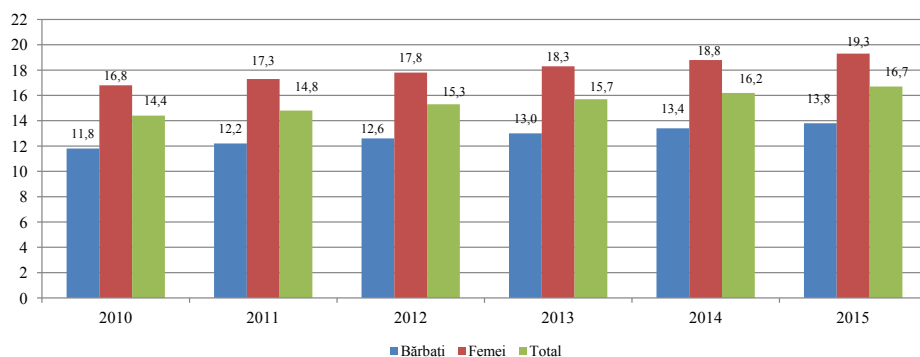
Componenta demografică. De menționat că în perioada analizată se menține tendința de înrăutățire a structurii populației pe vârste. Proporția persoanelor cu vârsta sub 15 ani s-a redus de la 16,5 procente în 2010 la 16,0 procente în 2015, totodată a crescut raportul de vârstă înaintată de la 20,3 procente în 2010 la 20,7 procente în 2015, de asemenea și raportul de dependență demografică (definiția națională) rămâne a fi destul de înalt în 2015, constituind peste 55,7 procente³² (Tabelul 37).

Migrația amplifică procesul de îmbătrânire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vârstă aptă de muncă. De menționat că în anul 2015 coeficientul îmbătrânirii a atins valoarea de 16,7

³² Raportul de dependență demografică (definiția internațională) a constituit 36,42% în 2015, majorându-se cu 0,5 p.p. față de anul 2010 (Tabelul 37).

depășind valoarea critică de 16, ceea ce constată o stare deosebit de avansată a fenomenului. Pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 19,3 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori (Figura 32).

Figura 32: Coeficientul îmbătrânirii populației, 2010–2015

Sursa: BNS.

Migrația urbană versus migrația rurală. Fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, dezagregați pe medii de reședință, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural. Astfel în 2015, se observă că raportul de dependență în mediul rural depășește cu 8,6 p.p. indicatorul respectiv pentru mediul urban, proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste depășește cu 0,7 p.p. la sate versus orașe, raportul de vârstă înaintată – cu 4,2 p.p. Totodată, se observă tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor cu vârsta sub 15 ani, ceea ce conduce la presupunerea privind migrația internă existentă de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională (Tabelul 39). Conform studiului NEXUS realizat în 2013³³ „Sondajul gospodăriilor Profil Migrațional pe Țară (2013)”, (datele studiului se referă la perioada de 12 luni, care a precedat perioada de colectare a datelor în mai-august 2013), total se aflau peste hotare pe termen lung 411 566 persoane, din care aproximativ 30 procente din mediul urban și 70 procente din mediul rural. Conform studiului menționat distribuția numărului persoanelor plecate după scop a fost următoarea: la muncă – 368 157 persoane dintre care din mediul urban 31,6 procente, iar din mediul rural – 68,4 procente; pentru studii – 18 377 persoane, dintre care din mediul urban 33,9 procente, iar din mediul rural 66,1 procente; pentru reunificarea familiei au plecat 18 717

³³ Pentru mai multe detalii despre studiul „Sondajul gospodăriilor, Profil migrațional pe Țară (2013)” vă rog să contactați: info@nexusnet.md, info@iasci.info.

persoane, dintre care doar 28,1 procente provin din mediul urban și circa 72 procente din mediul rural.

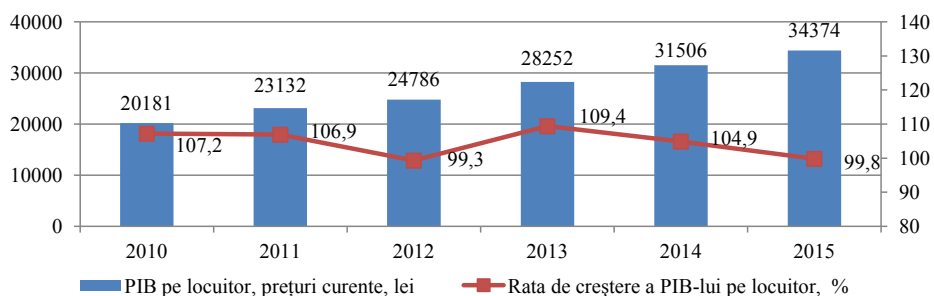
Populația străină. Pe parcursul a ultimilor 5 ani se observă o tendință de creștere a numărului total de cetățeni străini care se află pe teritoriul Republicii Moldova. Numărul populației de proveniență străină a atins 21 876 persoane la finele anului 2015. Aceasta constituie doar puțin peste 0,6 procente din totalul populației stabile a republicii, ceea ce nu influențează structura pe vârste a populației.

Se observă o tendință de creștere a vârstnicilor străini, proporția străinilor în totalul populației cu vârsta de 65 de ani și peste a crescut de la 0,4 procente în 2010 la 0,6 procente în 2015. Printre străini numărul bărbaților este mai mare, în 2015 raportul de sex pentru străini a constituit 117,8 procente (Tabelul 40).

B.2. Migrația și dezvoltarea economică

Context macroeconomic. Migrația forței de muncă din țară are un rol important și semnificativ nu numai în termeni demografici dar și economici. Odată cu creșterea numărului persoanelor care pleacă la muncă a crescut semnificativ quantumul transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. Creșterea Produsului Intern Brut (PIB) în anii precedenți în mare parte se atribuie veniturilor remise de migranții moldoveni care lucrează peste hotare. Valoarea nominală a PIB pe cap de locuitor a crescut continuu, constituind în 2015– 34 374 lei față de 20 181 lei în 2010 (Figura 33 și Tabelul 41).

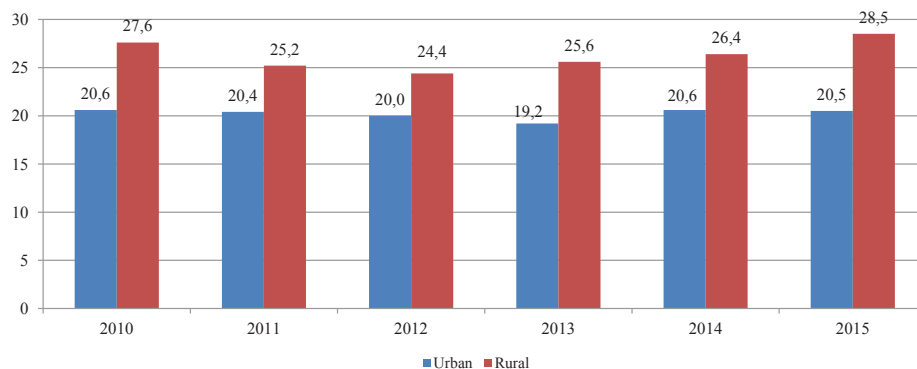
Figura 33: Produsul Intern Brut pe cap de locuitor și rata de creștere, în 2010 – 2015, (%)

Sursa: BNS.

Gospodăriile casnice și remitențele. O sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova o reprezintă remitențele. Datele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) demonstrează că proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în totalul gospodăriilor casnice din țară în perioada analizată este considerabilă (Tabelul 42). Astfel în 2015, din totalul gospodăriilor 25 procente beneficiau de sursele respective, iar în 2010 cota acestora a fost de 24,5 procente. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe, în 2015, a fost înregistrată în mediul rural față de cel urban, respectiv 28,5 și 20,5 procente. Acest decalaj se observă pe tot parcursul perioadei analizate (Figura 34).

Figura 34: Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință în 2010–2015 (%)

Sursa: BNS.

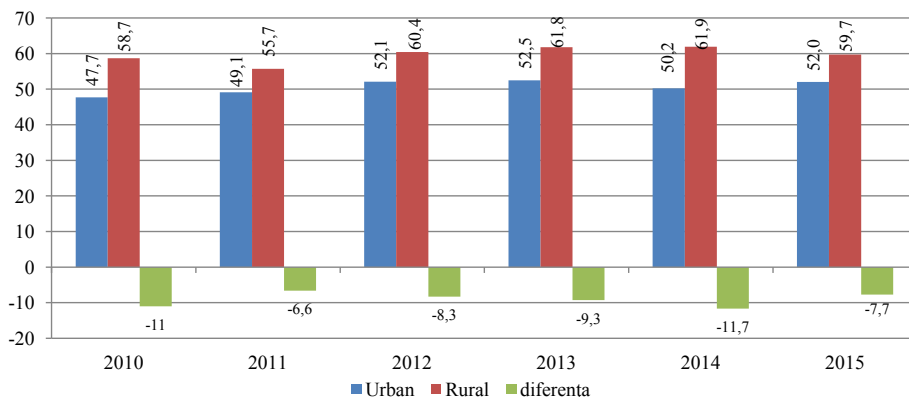
Datele AFM / Studiul MFM 2012³⁴ denotă că majoritatea migranților (81,3%) au declarat că transferă/transmit bani familiilor. Sumele transferate sunt diferite, peste o treime dintre migranți (35,8%) au declarat că transferă/trimit sub 500 USD, 12,4 procente – între 500 și 800 USD, și 7,2 procente transferă/trimit mai mult de 800 USD lunar. Mai puțin de 1/5 dintre migranți (18,7%) au declarat că nu transferă/trimit bani acasă. Distribuția migranților ce transferă/transmit bani familiei după grupuri de vârstă, indică că majoritatea aparțin grupelor de vârstă 25–34 ani și 35–44 ani, care cumulează circa 60 procente (Tabelul 43).

³⁴ Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în trimestrul IV 2012 AFM BNS. Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicatii>: Conform datelor cercetării 76,5% migranți au indicat ca motiv principal al plecării peste hotare salariile mici în Moldova, 8,8% – lipsa locurilor de muncă conform competențelor/calificărilor deținute.

Venitul disponibil al gospodăriilor este influențat semnificativ de remitențe. CBGC denotă că în 2010–2015 remitențele au constituit peste jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în 2015 constituind 56,7 procente (Tabelul 42).

Diferențe semnificative sunt observate pe medii de reședință în cazul acestui grup de gospodării. În mediul rural ponderea remitențelor în venitul disponibil al acestora este deosebit de semnificativă, depășind în 2014 cifra de 59,7 procente, diferența față de mediul urban fiind de 7,7 p.p. Totuși, și în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe de la orașe sumele bănești primite din afara țării constituie o sursă importantă de venit, alcătuiind în ultimii trei ani jumătate din venitul lor disponibil (Figura 35).

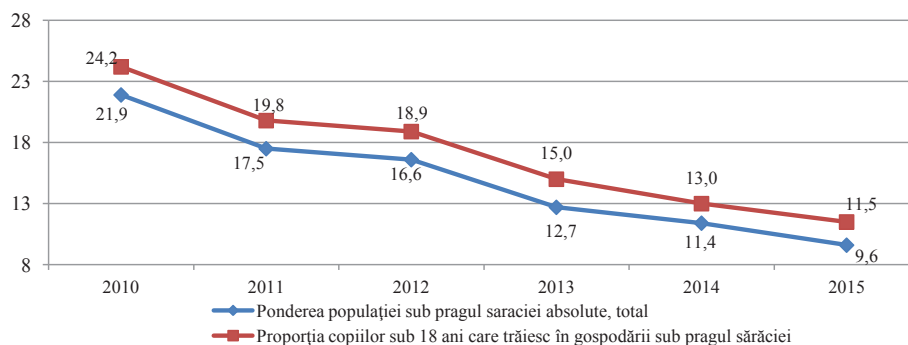
Figura 35: Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință în 2010–2015 (%)

Sursa: BNS.

Remitențele contribuie la creșterea nivelului de bunăstare a gospodăriilor. În anii 2010–2015 ponderea populației situate sub pragul sărăciei absolute a fost în scădere continuă, constituind 9,6 procente în totalul populației țării în 2015, față de 21,9 procente în 2010 (Tabelul 44). De menționat în cazul copiilor sub 18 ani incidența sărăciei a fost mai mare în 2015 și a constituit 11,5 procente, totodată menținând tendința de descreștere continuă (Figura 36).

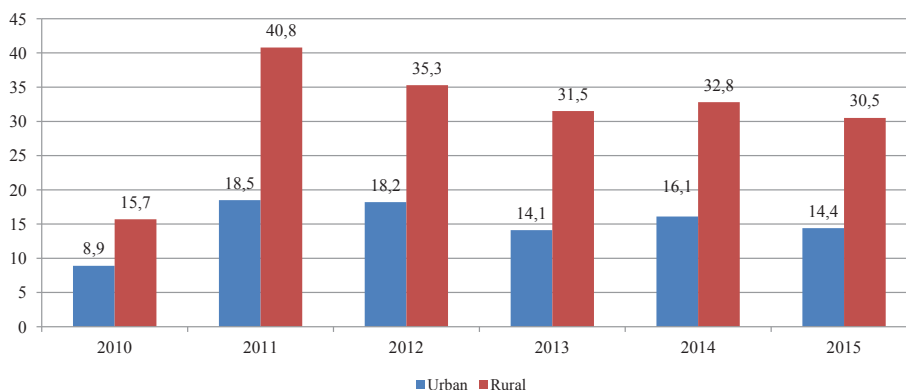
Figura 36: Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, în 2010–2015 (%)

Sursa: BNS.

Fluxul surselor financiare care intră în țară de la persoanele aflate la muncă în afara țării contribuie la diminuarea sărăciei absolute, însă acestea conduc la creșterea inegalității între gospodăriile care beneficiază de remitențe și cele care nu beneficiază de sursele respective. Conform aceleiași surse proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe ar fi crescut de la 12,9 procente în 2010, până la 23,4 procente în 2015, cea mai mare creștere fiind înregistrată în mediul rural de la 15,7 până la 30,5 procente, în anii menționați. În perioada analizată acest indicator a înregistrat și valori mult mai înalte constituind în mediul rural 40,8 procente în 2011. (Tabelul 42 și Figura 37).

Figura 37: Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe pe medii de reședință în 2010–2015 (%)

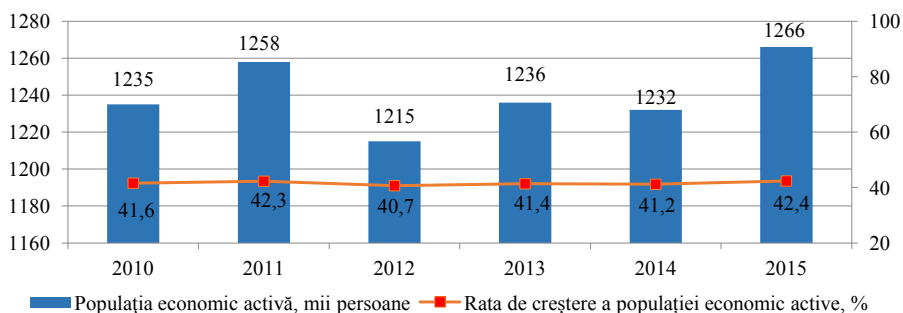
Sursa: BNS.

B.3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă

B.3.1 Caracteristicile pieții muncii

Piața forței de muncă din Moldova continuă să se confrunte cu dificultăți, având un impact negativ semnificativ asupra nivelului ocupațional. În perioada 2010–2015 numărul populației economic active³⁵ a variat constituind în jur de 1,266 000 persoane în 2015, în creștere cu aproximativ 31 000 față de anul 2010. Astfel, în perioada menționată a variat și rata de activitate înregistrând cea mai mică pondere (40,7%) în 2012, iar cea mai mare (42,4%) în 2015. (Figura 38 și Tabelul 45).

Figura 38: Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în 2010–2015

Sursa: BNS.

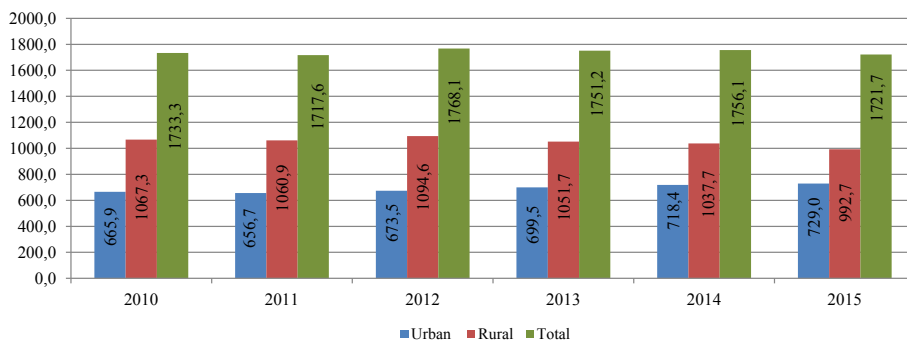
În perioada de referință este înregistrată și scăderea numărului populației inactice din punct de vedere economic³⁶, în general pe țară, cu 11 600 în 2015 față de 2010, totodată înregistrând discrepanțe între mediul urban și cel rural. În ultimii patru ani se observă creșterea constantă a populației inactive din mediul urban. În 2015 numărul acestora s-a mărit cu 55 500 persoane comparativ cu anul 2012 (Figura 39). Împreună cu o pondere semnificativă a populației în

³⁵ Populația economic activă include persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, incluzând populația ocupată și șomerii.

³⁶ Populația inactivă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele, indiferent de vârstă, care n-au lucrat cel puțin o oră și nu erau șomeri în perioada de referință. Populația economic inactivă include următoarele categorii de populație: i elevi sau studenți; ii pensionari (de toate categoriile); iii casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie); iv persoane întreținute de alte persoane ori de stat sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi, rente etc.); v persoanele declarate plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru (această categorie de populație convențional este atribuită la populația economic inactivă). (Definiția BNS).

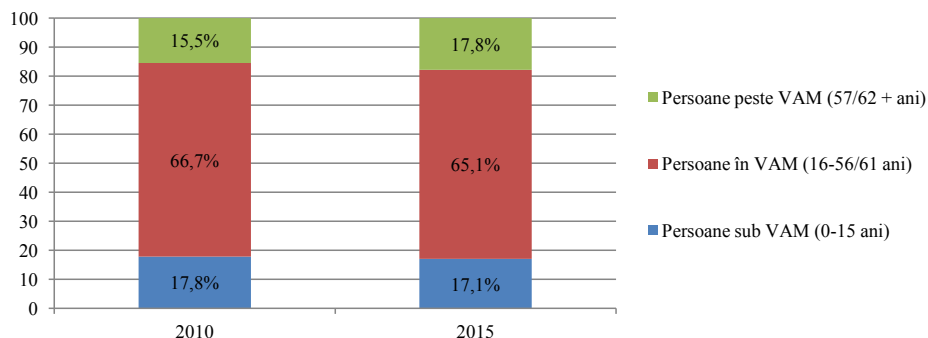
vârstă aptă de muncă, aceasta devine una din cele mai provocatoare trăsături ale funcționării pieții forței de muncă din Republica Moldova.

Figura 39: Dinamica populației economic inactive pe medii de reședință, 2010–2015 (mii persoane)

Sursa: BNS.

Figura 40: Structura populației în funcție de grupuri de vârste, în 2010 și 2015 (%)

Sursa: BNS.

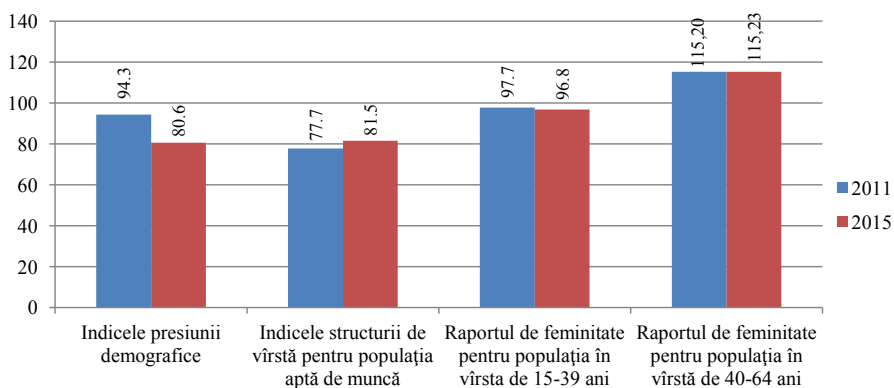
Populația în vârstă aptă de muncă. Datele statisticii oficiale denotă reducerea ponderii populației în vârstă aptă de muncă (VAM 16–56/61 ani³⁷) de la 66,7 procente în 2010 la 65,1 procente în 2015. Chiar dacă aceste diferențe par a fi ne semnificative datele indică asupra schimbărilor în structura populației. Astfel, în 2015 față de 2010 s-a redus ponderea populației sub VAM de la 17,8 la 17,1 procente, a crescut ponderea persoanelor peste VAM de la 15,5 la 17,8 procente. În condițiile migrației populației tinere peste hotare poate fi așteptată

³⁷ Conform definiției naționale.

o reducere în continuare a populației în vârstă aptă de muncă cu toate efectele negative ale acestui fenomen (Figura 40).

O serie de indicatori specifici demografici confirmă deteriorarea forței de muncă, chiar dacă se înregistrează tendințe ne semnificative pozitive. Se observă că în 2015 față de 2011 au înregistrat tendințe spre diminuare indicele presiunii demografice de muncă de la 94,3 procente la 80,6 procente și raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 15–39 ani de la 97,7 procente la 96,8 procente. Pe de altă parte, raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 40–64 ani nesemnificativ s-a mărit de la 115,20 procente la 115,23 procente, atunci când indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă a crescut de la 77,7 procente la 81,5 procente (Figura 41).

Figura 41: Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în 2011 și 2015, pentru cetățenii moldoveni (%)

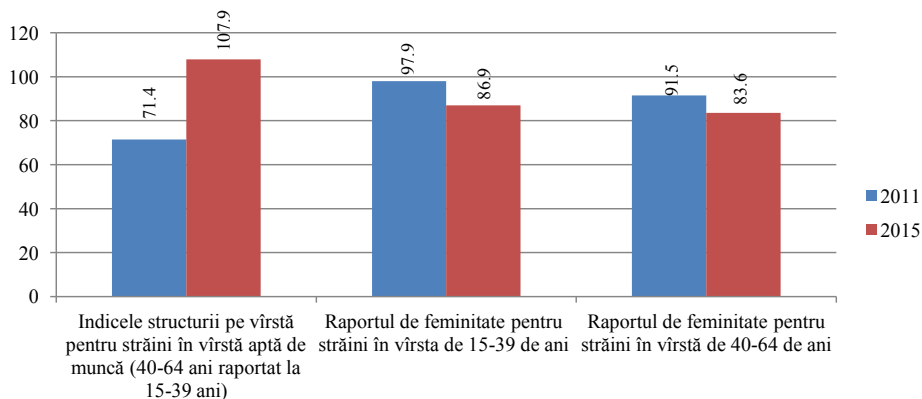
Sursa: BNS.

Populația străină în vârstă aptă de muncă (15–64 ani)³⁸. În 2015 populația străină în vârstă aptă de muncă a constituit 19 218 străini sau circa 88 procente în totalul populației străine aflate în țară. Numărul străinilor în VAM a crescut cu doar 12 persoane în comparație cu 2014, rata de creștere a acestora în raport cu anul 2014 s-a micșorat de la 102,1 procente la 100,1 procente (Tabelul 47). Indicele structurii pe vârstă pentru străinii în VAM a crescut de la 101,7, în 2014 la 107,9 procente, în 2015, iar rapoartele de feminitate a crescut de la 79,0 până la 86,9. Evoluția acestor indicatori în 2015 față de 2011 se prezintă în Figura 42.

³⁸ Conform definiției internaționale.

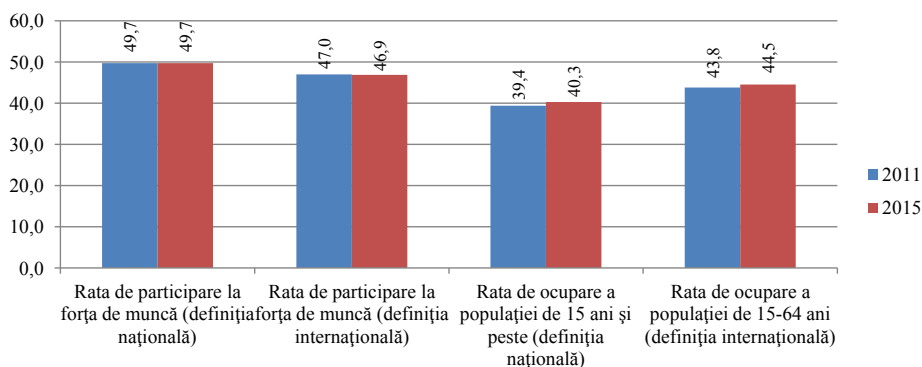
Participarea la forța de muncă și ocuparea. Indicatorii care caracterizează participarea la forța de muncă și ocuparea în 2015 a rămas neschimbată în comparație cu 2011. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției naționale a constituit 49,7 procente, iar cea calculată conform definiției internaționale s-a diminuat cu 0,1 p.p. Rata de ocupare, estimată în conformitate cu ambele definiții, s-a majorat respectiv cu 0,9 și 0,7 p.p. (Figura 43).

Figura 42: Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru străini în 2011 și 2015 (%)

Sursa: MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

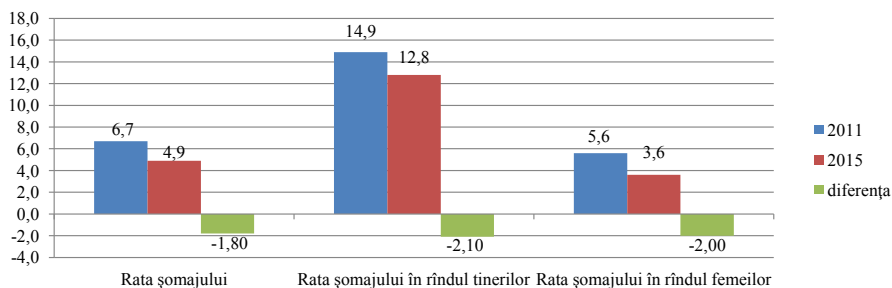
Figura 43: Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea în 2011 și 2015 (%)

Sursa: BNS.

Șomajul. Tendințe spre diminuare au înregistrat indicatorii cu referire la șomaj. Rata șomajului s-a redus în 2015 față de 2011, atât cea generală, cât și în rândul tinerilor și femeilor (Figura 44 și Tabelul 48). S-ar părea că situația se îmbunătățește, însă considerând creșterea în continuare a fluxului migrației, a numărului crescând al populației țării aflate la muncă peste hotare indicatorii respectivi sunt necesari de a fi interpretați cu precauție, acest efect poate fi atribuit în mare parte proceselor migratorii continui.

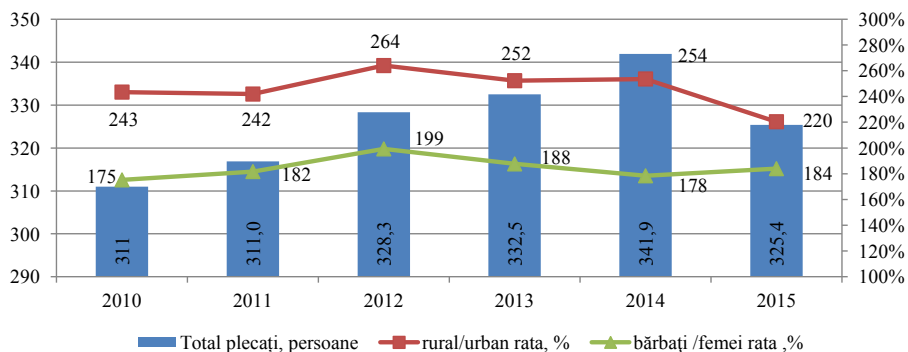
Figura 44: Dinamica indicatorilor privind șomajul în 2011 și 2015 (%)

Sursa: BNS.

B.3.2 Migrația forței de muncă

Figura 45: Dinamica migrației forței de muncă, 2010–2015

Sursa: BNS/AFM.

Migrația forței de muncă este studiată în Moldova în baza datelor AFM. După cum a fost menționat în partea A din prezentul raport, anual peste hotare la muncă sau în căutare de muncă s-au aflat circa 300 000 persoane cu vârsta de

15 ani și mai mult. Profilul migrațional este caracterizat pe parcursul perioadei analizate de o pondere pronunțată a locuitorilor din mediul rural, raportul urban/rural a variat între 243 procente și 220 procente. Fluxul migrațional are un caracter masculin, raportul bărbați/femei a variat în anii 2010–2015 între 175 procente și 184 procente (Figura 45). Migrează la muncă preponderent persoane tinere până la 44 ani, ponderea acestora a constituit 78,9 procente din totalul migranților la muncă în 2015 (Tabelul 16), studii superioare dețineau circa 13 procente (Tabelul 17).

B.4. Migrația și dezvoltarea socială

Pentru a avea politici migraționale efective și eficiente, este foarte important de a realiza o analiză profundă a fenomenului migrațional, ceea ce va permite autorităților naționale să adopte acțiuni bazate pe date.

Deficitul de cadre didactice continuă să fie unul din efectele proceselor migraționiste. Unul din domeniile afectate puternic de migrație rămâne a fi educația, iar exodul cadrelor didactice peste hotarele țării la muncă continuă a fi impulsionat de factorii de ordin economic. Datele studiului „Impactul migrației asupra cadrelor didactice și cercetătorilor din Moldova”³⁹, denotă, că printre factorii de impulsionare a emigrării cadrelor didactice și a cercetătorilor cel mai semnificativ este salariul. Chiar dacă în anii 2010–2015 cadrele didactice au beneficiat de creșteri salariale anuale⁴⁰, acesta conform datelor BNS a constituit doar puțin peste 80 procente din salariul mediu pe economie⁴¹. Problema salariilor mici este deosebit de acută în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri. Un alt factor important de impulsionare, de ordin economic, a fost *imposibilitatea de a îmbunătăți condițiile de trai ale familiei*.

Conform datelor studiului menționat mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 procente – la studii. Profilul celor care intenționează să plece temporar peste hotare cu scop de a munci include: profesori căsătoriți, cu vârsta cuprinsă între 25 și 39 ani, care au copii, sunt din mediul rural, au venituri mici, de obicei dețin

³⁹ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat în perioada martie 2011 – decembrie 2013, de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

⁴⁰ Legea nr. 276 din 18 decembrie 2008, pentru modificarea și completarea Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

⁴¹ BNS (2015). Raportul dintre câștigul salarial nominal mediu lunar al unui salariat, pe tipuri de activități, și salariul mediu lunar pe economie în ansamblu (2013–2014). Disponibil pe: <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=452&>

cetățenie dublă. Cei care își propun să se stabilească cu traiul peste hotare sunt, preponderent, persoane căsătorite, care au experiență de muncă de până la 10 ani, provin din mediul urban (mai puțin, însă, din mun. Chișinău și Bălți) și au venituri medii. Se evidențiază intenții de migrare mai pronunțate printre bărbați, decât printre femei. Conform vârstei, intențiile mai pronunțate sunt în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri, cele mai mari ponderi fiind înregistrate pentru grupa de vârstă 25–29 ani (67%).

Migrația populației peste hotare în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit pe de o parte reduce sărăcia, însă generează efectele sociale puternice asupra copiilor. În 2015 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, în rezultatul plecării părinților peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform informației Ministerului Educației din analiza datelor Recensământului școlar a fost de aproximativ 40 000, din care circa 10 000 copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 30 000 copii – un părinte plecat peste hotare (Tabelul 49). E important de menționat că aceste date nu diferă semnificativ de cele ale Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, conform căruia în anul de referință numărul copiilor cu părinți plecați peste hotare a fost de 38 982 copii (19 611 fete și 19 310 băieți), 56,9 procente dintre acești copii fiind cei în vârstă de 7–16 ani⁴².

În același timp, deși încă relativ mic, nivelul de reîntregire peste hotare a familiilor de migranți moldoveni este în creștere (18 700 sau 4,5% din migrații pe termen lung), în special prin alăturarea copiilor părinților aflați peste hotare. Această tendință este mai pronunțată în țările UE unde circa 32 procente din gospodăriile de migranți sunt reunificate. Acest fapt poate avea consecințe importante de ordin demografic, deoarece intenția de revenire este mai scăzută în rândul acestei categorii de migranți⁴³.

Migrația influențează integrarea în educație, precum și viziunile privind oportunitatea acesteia. Datele statistice arată că ratele de înrolare în treptele învățământului general obligatoriu sunt în diminuare, prezentând decalaje semnificative dintre mediul urban și cel rural. În învățământul primar rata brută de înrolare în anul 2015 a constituit 91,8 procente, fiind în diminuare cu 1,8 p.p. în raport cu anul 2010 (Tabelul 51). În mediul rural rata brută de cuprindere în învățământul primar a fost de 79,6 procente fiind cu 35,8 p.p. mai joasă față de mediul urban. La rândul său rata brută de înrolare în învățământul gimnazial, la nivel național, în 2015 a fost de 86,7 procente față de 88,1 procente în anul

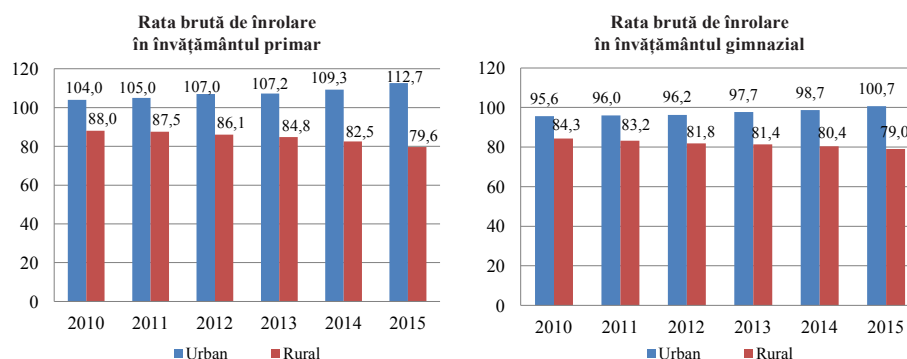
⁴² Datele MMPSF colectate de la structurile teritoriale de asistență socială conform Legii nr. 140 din 14 Iunie 2013 și Formularului statistic de raportare nr. 103, subcapitolul 1.2.

⁴³ N. de Zwager and R. Sintov, „Inovații în migrația circulară, Migrație și dezvoltare în Moldova”. (Agenția Internațională pentru Informații din Țările Sursă (IASCI) / Nexus, Chișinău, 2014).

2010, înregistrând o scădere de 1,4 p.p. Rata brută de înrolare în învățământul gimnazial în mediul rural a reprezentat 79,0 procente, fiind cu 21,7 p.p. mai scăzută față de mediul urban (Figura 46).

Asigurarea garanțiilor și accesul migranților la sistemul de protecție socială. Asigurarea garanțiilor sociale minime pentru lucrătorii migranți și familiile lor reprezintă o prioritate în cadrul politicii sociale a Republicii Moldova. În perioada 2010–2015, au fost semnate opt acorduri bilaterale de securitate socială cu România (aprilie 2010), Luxemburg (iunie 2010), Austria (septembrie 2011), Estonia (octombrie 2011) și Republica Cehă (noiembrie 2011), Regatul Belgiei (septembrie 2012), Polonia și Ungaria în 2013, Lituania (2014).⁴⁴

Figura 46: Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial pe medii de reședință, 2010–2015

Sursa: BNS.

În 2015 au continuat negocierile cu Republica Turcia privind semnarea de acorduri bilaterale în domeniul securității sociale. A fost semnat Aranjamentul Administrativ pentru aplicarea Acordului în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Regatul Belgiei. Totodată, au avut loc întrevederi tehnice preliminare la nivel de experți cu Republica Elenă și Republica Italiană, pentru a discuta necesitatea încheierii unui acord bilateral, în vederea asigurării dreptului la prestații de asigurări sociale cetățenilor ambelor state.

Un factor important este disponibilitatea statelor de a reglementa relațiile în domeniu cu Republica Moldova. Printre statele prioritare rămân a fi Italia, Grecia și Spania, Franța, Federația Rusă, state cu un număr preponderent de lucrători moldoveni care până în prezent nu și-au exprimat expres și definitiv

⁴⁴ Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, proiectul „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor”, Componenta 3, „Activitățile ce țin de negocierea și implementarea acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale”. Disponibil pe: www.mmpsf.gov.md

voința de a încheia un acord în domeniu cu Republica Moldova.

De menționat că, însăși sistemul public de asigurări sociale al Republicii Moldova nu deține careva condiții avantajoase pentru migranți și familiile acestora. Accesul în cadrul acestuia se face în baza respectării condițiilor generale, adică contribuții de asigurări sociale. Majoritatea migranților care muncesc peste hotare nu participă la sistemul public de asigurări sociale, aceasta generând sporirea presiunii asupra populației ocupate în economie, dar și subminând durabilitatea financiară a sistemului asigurărilor sociale. Actualii migranți sunt potențialii solicitanți de alocații sociale de stat (prestații cu caracter de ajutor social asemănător pensiilor sociale). Cu toate că, în prezent, sistemul de asigurări sociale de stat oferă opțiunea asigurării individuale⁴⁵ prin încheierea unui contract cu sumă fixă în acest sens cu Casa Națională de Asigurări Sociale, pentru obținerea unei pensii minime în condiții generale și a ajutorului de deces, puțini migranți accesează această oportunitate.

În 2014 în baza acordurilor în domeniul securității sociale încheiate între Republica Moldova și alte state, au fost stabilite următoarele tipuri de prestații: (i) pensie pentru limita de vârstă, invaliditate și urmaș; (ii) indemnizații de invaliditate cauzată de accidente de muncă sau boli profesionale; (iii) indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și maternitate (în dependență de acord); (iv) indemnizații la nașterea și îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani (în dependență de acord) și (v) ajutoarele de deces și șomaj (în dependență de acord)⁴⁶.

Pe parcursul anului 2015 în baza acordurilor în domeniul securității/asigurărilor sociale încheiate între Republica Moldova și alte țări, bazate pe principiul proporționalității, au fost stabilite pensii pentru 78 de persoane, din care 64 au beneficiat de pensie pentru limita de vârstă, 12 – pensie de invaliditate și 2 persoane – pensie de urmaș.

În ceea ce privește accesul străinilor la protecția socială și asistența medicală, conform Legii nr. 274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova, încadrați în muncă în baza unui contract individual de muncă, străinii titulari ai dreptului de ședere permanentă, precum și refugiații și beneficiarii de protecție umanitară au aceleași drepturi și obligațiuni în domeniul asigurărilor și asistenței sociale, precum și asigurărilor obligatorii de asistență medicală ca și cetățenii Republicii Moldova, în conformitate cu legislația în vigoare, dacă tratatele internaționale nu stipulează altfel.

Străinii, cărora li s-a acordat dreptul de ședere provizorie pe teritoriul

⁴⁵ Art. 2 modificat prin LP399-XVI din 14 decembrie 2006, MO39-42/23.03.07 art. 169.

⁴⁶ MMPSF (2015). Raportul Social Anual 2014, p. 69.

Republicii Moldova pentru reîntregirea familiei, pentru studii, pentru activități umanitare sau religioase au dreptul de a se asigura în mod individual, achitând prima de asigurare obligatorie de asistență medicală similar cetățenilor Republicii Moldova care achită prima de asigurare stabilită în sumă fixă, dacă tratatele internaționale nu stipulează altfel.

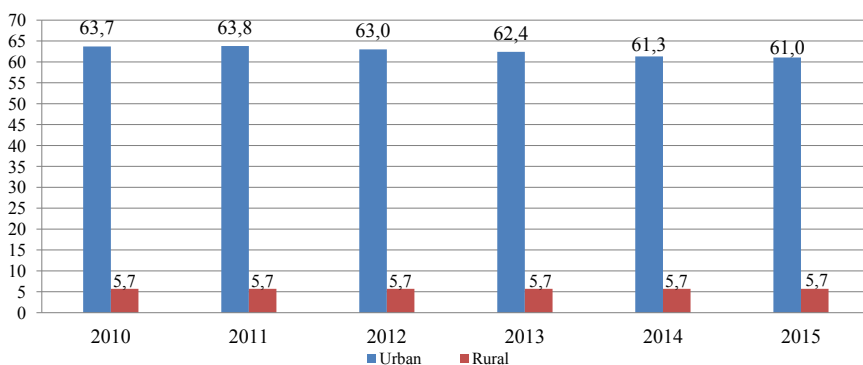
Persoanele menționate beneficiază de asistență medicală în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, și anume: asistență medicală urgentă la etapa prespitalicească; asistență medicală primară; asistență medicală specializată de ambulator, inclusiv stomatologică; asistență medicală spitalicească; servicii medicale de înaltă performanță, îngrijiri medicale la domiciliu.

Pe parcursul anului 2015, statutul de asigurat a fost acordat la 53 persoane din categoria – străinii beneficiari ai unei forme de protecție incluși într-un program de integrare.

B.5. Migrația și sistemul ocrotirii sănătății

Domeniul sănătății continuă să se confrunte cu anumite probleme privind asigurarea cu personal. Odată cu începutul relansării economice a anilor 2000 și introducerea schemelor de asigurări obligatorii de asistență medicală, intensitatea exodului din sistem s-a diminuat, indicatorii având o evoluție constantă, însă deficitul de personal în sistem rămâne a fi o problemă actuală.

Figura 47: Evoluția numărului medicilor după medii de reședință în 2010–2015, la 10 000 locuitori

Sursa: Ministerul Sănătății.

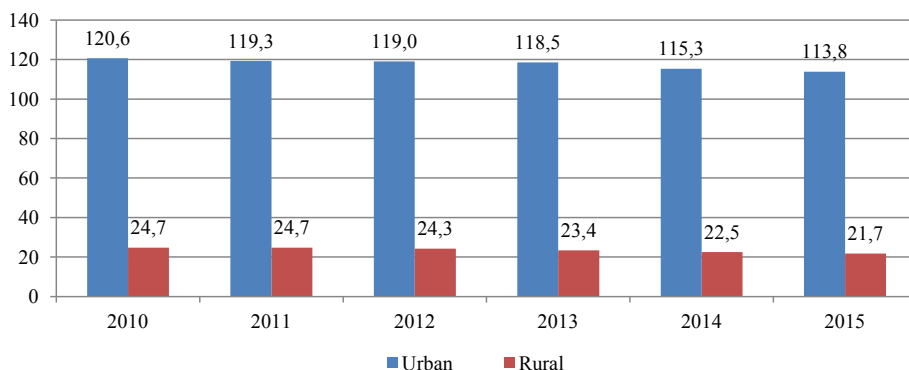
În anul 2015 în sistemul ocrotii sănătății activau 10 397 medici și 21 527 personal medical mediu (în 2010 respectiv 10 619 și 23 003) (Tabelul 52). Gradul

de asigurare cu lucrători medicali scade continuu constituind 29,3 medici și 60,6 personal mediu la 10 000 locuitori în anul de referință, menținându-se sub nivelul mediu UE unde reprezintă de 32,3 și 77,5 la 10 000 locuitori.

O problemă reprezintă și distribuția neuniformă a personalului medical pe medii de reședință, aceasta fiind de circa 11 ori mai mare în mediul urban (61,0 medici la 10 000 locuitori) comparativ cu mediul rural (5,7 medici la 10 000 locuitori) (Figura 47).

Totodată și asigurarea cu personal medical mediu în localitățile rurale a înregistrat tendințe spre diminuare. În 2015 a fost de 21,7 persoane la 10 000 locuitori comparativ cu 22,5 în 2014, și s-a redus în raport cu anul 2010 cu 3 specialiști de nivelul respectiv la 10 000 locuitori (Figura 48).

Figura 48: Evoluția numărului personalului medical mediu după mediul de reședință în 2010–2015, la 10 000 locuitori

Sursa: Ministerul Sănătății.

Deficitul de personal medical în mediul rural este explicat atât prin nivelul mai înalt de dezvoltare și concentrare a infrastructurii spitalicești la orașe, ceea ce oferă oportunități suplimentare sociale și economice, cât și prin mobilitatea înaltă a cadrelor medicale în afara țării.

De menționat că, în scopul selectării, motivării, stimulării și reținerii personalului medical angajat pe parcursul anului 2015, în cadrul proiectului „Îmbunătățirea managementului mobilității cadrelor medicale din Republica Moldova”, s-a desfășurat Cursul de instruire în managementul resurselor umane în sănătate pentru conducătorii și personalul instituțiilor medico-sanitare publice, privind utilizarea instrumentelor resurselor umane.

PARTEA C: CADRUL DE GESTIONARE A MIGRAȚIEI

Secțiunea C1 expune cele mai recente modificări și completări ale cadrului legislativ și regulator național în domeniul migrației. Secțiunea C2 prezintă o descriere a schimbărilor ce au avut loc în cadrul instituțional de gestionare a migrației, inclusiv prin prisma creării noului Birou pentru Relații cu Diaspora. În cadrul secțiunii C3 sunt prezentate și analizate unele documente de politici din domeniul migrației elaborate și/sau adoptate în ultimii ani. Secțiunea C4 conține o descriere și o analiză a acțiunilor programatice care au fost implementate în țară ultimii 6 ani.

C.I. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional)

Pe parcursul ultimilor 4 ani, a fost adoptat un set de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ce țin de gestionarea migrației (migrația controlată inclusiv emigrarea, imigrarea, politici de integrare socială; azilul; politici de prevenire a migrației ilegale și traficului de persoane)⁴⁷, precum și o viziune pe termen lung în domeniu.

Organizarea și facilitarea migrației legale.

În conformitate cu opiniile experților din cadrul Comisiei Europene, cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.⁴⁸

Acordurile bilaterale sunt un instrument important, ales de guverne, merit să ofere un nivel înalt de flexibilitate țărilor pentru a se concentra asupra

⁴⁷ În cadrul analizei procesului de management în Moldova sunt utilizați pentru categorizare pilonii prezentați în Strategia Națională pentru Migrație și Azil (2012–2020). Alegerea acestei strategii este predeterminată de faptul că aceasta tinde să unească domeniul migrației și azilului cu cadrul general de elaborare a politicilor din țară și este strâns interconectat cu programul de activitate al Guvernului, precum și se înscrie în noua strategie de dezvoltare a Moldovei – „Moldova 2020: Strategia Națională de Dezvoltare: 7 soluții pentru Moldova”, în vigoare din ianuarie 2012 (A. Oprunenco, National Strategy for Migration and Asylum: an Attempt of Holistic and integrated approach towards Migration Issues în Moldova, Consortium for Applied Research on International Migration (CARIM East), Explanatory Note 12/10. Socio-Political Module (Florence, CARIM East, 2012). Disponibil pe: [www.carim-east.eu/media/sociopol_module/Explanatory procente20Notes procente20Template procente20Moldova procente20- procente2010.pdf](http://www.carim-east.eu/media/sociopol_module/Explanatory%20Notes%20Template%20Moldova%20procente20-12-2010.pdf)

⁴⁸ Înaltul Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Politică de Securitate, Al doilea raport de progres cu privire la implementarea de către Republica Moldova a Planului de Acțiuni cu privire la liberalizarea regimului de vize, Document de lucru comun (Bruxelles, 2012).

unui grup specific de migranți, adaptându-se condițiilor fluctuației pieței muncii, și împărțind responsabilitățile de monitorizare și management între statul gazdă și țara de baștină a migranților. Scopul acordurilor de securitate socială este de a determina dreptul cetățenilor de a se deplasa între state și de a beneficia de securitate socială, astfel fiind înlăturate restricțiile de a pretinde la astfel de beneficii.

În domeniul securității sociale, până în anul 2014 Republica Moldova a semnat în total 16 acorduri bilaterale, dintre care 11 acorduri sunt cu state ale UE și 6 acorduri, semnate încă în anii 90 ai secolului trecut, cu unele state din spațiul post-sovietic.

Pentru stabilirea relațiilor de colaborare și cooperare între țări ce țin de fluxurile migratorii ale cetățenilor Republicii Moldova pe teritoriul altor țări, precum și condițiile de integrare pe piața muncii și protecția socială a acestora, Guvernul Republicii Moldova până în anul 2015 a semnat două acorduri privind migrația forței de muncă cu Guvernul Italiei (2011) și cu Guvernul Israelului (2012).

În anul 2015 Acordul bilateral între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Israelului cu privire la angajarea temporară a lucrătorilor din Republica Moldova în anumite sectoare din Israel a fost extins pentru o perioadă de 3 ani⁴⁹, și conține obiectivele prioritare care sunt orientate spre asigurarea unui proces de angajare legal, echitabil și transparent pentru cetățenii Republicii Moldova, care vor fi angajați temporar în Statul Israel. Acordul și Protocolul de implementare prevăd angajarea temporară a 1000 de lucrători calificați în domeniul construcțiilor, care dispun de abilități profesionale, experiență și calificări înalte. Implementarea Acordului va contribui la asigurarea protecției drepturilor lucrătorilor moldoveni conform legilor și regulamentelor relevante israeliene, inclusiv condițiile de muncă și de trai. De asemenea, lucrătorii angajați în baza Acordului vor fi protejați în conformitate cu legislația în domeniul securității sociale, în caz de accidente de muncă, incapacitate temporară de muncă și falimentul întreprinderii. Angajarea temporară a lucrătorilor va fi realizată doar de instituțiile publice abilitate din cele două state. În cazul Republicii Moldova angajarea este implementată de ANOFM. În anul 2015 numărul persoanelor angajate în baza acordului menționat a fost de 1154 (în anul 2014 – 775 persoane). Cumulativ, de la momentul semnării până în anul 2015 au fost realizate cu succes cinci etape de implementare a acordului dat în cadrul cărora au fost angajate 2112 persoane. Cele mai multe dintre aceste

⁴⁹ MMPSF. „Acordul bilateral între R. Moldova și Statul Israel în domeniul angajării în câmpul muncii a fost prelungit pentru 3 ani”. Disponibil pe: www.mmssf.gov.md/ro/content/acordul-bilateral-intre-r-moldova-si-statul-israel-domeniul-angajarii-campul-muncii-fost

persoane au fost angajate la profesia de tencuitor (685 persoane), urmată de profesiile armaturier (632 persoane), plăcător cu plăci (449 persoane) și lucrător în cofraj (346 persoane)⁵⁰.

Totodată pe parcursul anului 2015 au continuat negocierile privind revizuirea acordului bilateral privind migrația forței de muncă cu Federația Rusă (încheiat încă anul 1993 prevederile căruia și-au depășit actualitatea în timp) și cu statul Qatar cu privire la angajarea temporară a cetățenilor moldoveni pe teritoriul acestuia⁵¹. De asemenea a fost examinată inițiativa de proiect de Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul muncii. Propunerea dată a fost examinată și ulterior a fost transmis un proiect alternativ în domeniul migrației temporare la muncă părții turce spre examinare. Acordul va reglementa: asigurarea caracterului legal și temporar al migrației de muncă; asigurarea drepturilor de muncă și sociale ale lucrătorilor, garantarea achitării salariului și altor plăți convenite în contractul individual de muncă, precum și tratamentului egal cu lucrătorii din statele de destinație în domeniile de activitate respective. În aprilie 2015, au fost finalizate negocierile pe marginea proiectului Acordului în domeniul securității sociale între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turciei.

De asemenea în a fost semnat Aranjamentul Administrativ pentru aplicarea Acordului în domeniul securității sociale dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Regatului Belgiei.

În octombrie 2015, a intrat în vigoare Acordul între Guvernul Republica Moldova și Guvernul Republicii Lituaniene în domeniul protecției sociale, semnat octombrie 2014 și ratificat de către Republica Moldova prin Legea nr. 127 din 0 iulie 2015.

În baza Acordului privind colaborarea în domeniul sănătății și științelor medicale în 2014 a fost semnată Declarația de intenție de colaborare în domeniul migrației personalului medical între Republica Moldova și Republica Federală Germania. În baza acestei Declarații se definitivează un proiect pilot pentru mobilitatea cadrelor medicale în Republica Federală Germania⁵².

⁵⁰ ANOFM. „Acordul bilateral între R. Moldova și Statul Israel în domeniul angajării în câmpul muncii a fost prelungit pentru 3 ani”, comunicat de presă. Disponibil pe: www.anofm.md/news/2015/12/17

⁵¹ Hotărârea Guvernului nr. 561 din 16 iulie 2014, pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Qatar cu privire la angajarea temporară a cetățenilor din Republica Moldova în Statul Qatar.

⁵² Ministerul Sănătății (2015). Raport de progres privind realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de sănătate pe perioada 2008–2017, pe anul 2014. Disponibil pe: www.ms.gov.md/sites/default/files/sdss_2014.pdf

În domeniul readmisiei, în perioada 2010–2015, RM a semnat protocoale de implementare adiționale la Acordul de Readmisie UE–RM cu 19 state membre, precum și acorduri de readmisie cu 5 state non-UE. În același context, protocoale adiționale de implementare la Acordul de Readmisie UE–RM sunt în proces de negociere cu 6 state-membre UE și cu unele țări de origine ale migrantilor iregulari depistați în ultimii ani (ex: Cipru, Federația Rusă, Ucraina, Armenia).

Comunicarea și conlucrarea cu Diaspora. Biroul Relații cu Diaspora (BRD) al Cancelariei de Stat este instituția responsabilă pentru elaborarea și coordonarea politicilor publice pentru și cu participarea diasporei. Un obiectiv strategic al BRD este dezvoltarea unui dialog continuu cu comunitățile create în 35 de țări la inițiativa cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv cu cele peste 250 de organizații ale diasporei (asociații non-guvernamentale, grupuri de inițiativă, centre culturale, institute de cercetare, cluburi sportive, grupuri de interes profesional, etc.) din 35 de țări. Acțiunile și programele politicii de stat în domeniul relațiilor cu diaspora sunt promovate drept servicii distincte oferite membrilor diasporei, în calitate de beneficiari legitimi și activi. Promovarea inițiativelor și programelor se concentrează pe schimbul de informații și dialogul productiv între părțile implicate, având la bază utilizarea eficientă a instrumentelor de comunicare în masă (www.din.md, www.dor.md, www.stagii.gov.md, www.galastudentilor.md), inclusiv prin intermediul resurselor online de media (ex. pagina oficială a Biroului pentru relații cu diaspora pe Facebook); colaborarea cu organizațiile publice și private; și participarea membrilor diasporei în procesul de consultări publice a documentelor de politici și luare a deciziilor.

Integrarea migrației în strategiile naționale de dezvoltare.

Urmând liniile directorii ale Programului de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” în domeniul relațiilor cu diaspora și conform Dispoziției Guvernului Nr. 58 din 07 iunie 2013⁵³, în cadrul ministerelor și altor autorități administrative centrale au fost desemnați responsabili pentru promovarea și implementarea politicii statului în domeniul diasporei, la nivel de viceministri sau vicedirectori, precum și responsabili pentru exercitarea atribuțiilor de coordonare, aplicare și implementare a subiectelor ce țin de diasporă la nivel tehnic. Dispoziția Guvernului Nr. 58 este una din inițiativele Guvernului Republicii Moldova, în vederea integrării migrației în strategiile naționale de dezvoltare. Obiectivele directivei constau în: consolidarea capacităților instituționale privind realizarea politicii de stat în domeniul relațiilor

⁵³ Dispoziția Guvernului Nr. 58 din 07 iunie 2013. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=348273>

cu diaspora; asigurarea interacțiunii eficiente între instituțiile guvernamentale și cooperării lor cu diaspora; asigurarea unei mai bune integrări pe orizontală (*mainstreaming*) a responsabilităților în domeniul elaborării politicilor pentru diasporă; implementării abordării transversale și integrate de către Guvern (*the-whole-of-Government approach*) în domeniul elaborării politicilor pentru diasporă, potrivit căreia fiecare instituție va fi responsabilă, în limita propriului mandat, și de subiectele ce vizează diasporă (acoperind toți originarii și cetățenii Republicii Moldova, atât în țară, cât și de peste hotare). Persoanele desemnate își exercită atribuțiile în domeniul cooperării cu diaspora în coordonare cu Biroul Relații cu Diaspora. Concomitent, în baza Dispoziției nr. 58, s-a decis necesitatea elaborării și promovării modificărilor necesare pentru introducerea analizei de impact asupra diasporei și migrației în proiectul Ghidului metodologic pentru analiza ex-ante și ex-post a impactului politicilor publice.

În scopul formulării viziunii și obiectivelor strategice ale Guvernului pe termen lung cu privire la domeniul diasporei-migrației-dezvoltării a fost creat Grupul de lucru pentru elaborarea proiectului Strategiei și a Planului de acțiuni, conform Dispoziției Guvernului Nr. 64 din 04 iulie 2014⁵⁴. Ținând cont de conjunctura politică care a generat obstacole de consultare complexă a opiniei comunităților diasporei în perioada pre-electorală 2014 și post-electorală 2015, definitivarea proiectului Strategiei și Planului de Acțiuni „Diaspora 2025” nu a fost posibil de realizat în termenii stabiliți. Cu suportul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) un consultant internațional a acordat asistență BRD în elaborarea proiectului Strategiei care a fost prezentat participanților la Congresul VI al Diasporei în 2014.

O serie de realizări au fost atinse în ceea ce privește integrarea în cadrul strategic sectorial al acțiunilor pentru asigurarea susținerii diasporei moldovenești și inițiativelor venite din partea acesteia. Astfel, începând cu anul 2014, în Cadrul bugetar pe termen mediu, a fost instituit subprogramul „Susținerea diasporei moldovenești”⁵⁵, totodată două strategii sectoriale au integrat obiective și acțiuni destinate diasporei moldovenești⁵⁶.

⁵⁴ Dispoziția Guvernului Nr. 64 din 4 iulie 2014. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353762>

⁵⁵ <http://www.mf.gov.md/en/middlecost>

⁵⁶ Hotărârea Guvernului nr. 271 din 09.04.2014, cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020” și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=352588>; Hotărârea Guvernului nr. 338 din 19.05.2014, cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020” și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia în anii 2014–2016. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353037>

C.2. Cadrul instituțional

Statul RM dispune de un cadru instituțional solid în domeniul formulării politicilor migraționale, cât și a gestionării migrației cu participarea unui număr mare de actori instituționali (vezi Anexa 4).

Biroul Migrație și Azil din cadrul MAI, (www.bma.gov.md), creat în iulie 2006 este în continuare responsabil pentru elaborarea și implementarea politicii de stat în domeniul migrației și azilului. Suplimentar, în baza Hotărârii Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012, Biroul a fost desemnat drept instituția responsabilă pentru elaborarea ulterioară a Raportului analitic al PME.⁵⁷ În acest sens, a fost alocată o unitate suplimentară în cadrul BMA, care este responsabilă pentru coordonarea întregului proces de colectare și analiză a datelor pentru PME, precum și pentru inițierea și coordonarea ședințelor Grupului Tehnic de Lucru (GTL) pentru PME.

Biroul Relații cu Diaspora, (www.brd.gov.md), creat în octombrie 2012, se află în subordinea directă a Prim-ministrului. Misiunea Biroului este asigurarea unui cadru de politici coerent și comprehensiv pentru mobilizarea diasporei moldovenești care include cetățenii Republicii Moldova stabiliți temporar sau permanent peste hotarele țării, persoanele originare din Republica Moldova și descendenții lor, precum și comunitățile formate de aceștia, în scopul participării active a tuturor cetățenilor țării la dezvoltarea culturală, socială și economică a țării de origine și se ocupă de elaborarea și coordonarea de politici publice pentru și cu participarea diasporei. Obiectivele strategice ale BRD pot fi divizate în două direcții: pe de o parte, asigură coordonarea politicilor și programelor pentru diaspora la nivel de Guvern și ministere, și pe de alta parte dezvoltă un dialog continuu cu diaspora moldovenească.

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, (www.mmmpsf.gov.md), este organul central de specialitate al administrației publice, care este abilitat să elaboreze, promoveze și să asigure realizarea politicii statului în domeniul migrației de muncă. În acest context a întreprins măsuri în direcția negocierii și încheierii acordurilor bilaterale pentru reglementarea fluxurilor muncitorilor migranți și protejarea acestora, prevenirea violenței în familie și a traficului de ființe umane (mai multe informații în acest sens sunt prezentate în Secțiunea C 1). În acest sens în anul 2012, în cadrul **Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă**, (www.anofm.md), a fost creată o unitate nouă **Secția angajare peste hotare**. Această unitate este responsabilă pentru implementarea și coordonarea

⁵⁷ Hotărârea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?acti on=view&view=doc&id=344691&lang=1>

activităților în cadrul acordurilor bilaterale dintre Republica Moldova și alte țări, aplicarea și respectarea prevederilor legislației în domeniul migrației forței de muncă și monitorizarea activității agențiilor private de ocupare a forței de muncă. Printre atribuțiile unității se mai enumeră: oferirea de asistență informațională cetățenilor Republicii Moldova despre politicile derulate privind emigrarea legală a forței de muncă; monitorizarea activității privind implementarea acordurilor bilaterale între Republica Moldova și alte state; analizarea și monitorizarea activităților agențiilor private de ocupare a forței de muncă.

Ministerul Economiei, (www.mec.gov.md), este responsabil în continuare pentru crearea unui climat investițional favorabil în Republica Moldova pentru a atrage investițiile interne și străine, inclusiv remitențele. În acest sens Guvernul a decis extinderea Programul pilot de atragere a remitențelor în economie PARE 1+1 (<https://www.odimm.md/ro/menu-types/about.html>) până în 2015. Prin intermediul Programului-pilot PARE 1+1 în 2015, au fost semnate 77 contracte de finanțare nerambursabilă, în cadrul cărora a fost preconizată efectuarea investițiilor pentru crearea și/sau dezvoltarea afacerilor în volum total de cca 14,9 mil. lei. Suma granturilor alocate constituie 7,6 mil. lei.

Programul este implementat și coordonat în continuare de **Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii**, (www.odimm.md), și „tinde să faciliteze accesul migranților la finanțe, ajutând în același timp la canalizarea remitențelor prin intermediul canalelor oficiale, introducerea celor mai bune practici în statele gazdă ale migranților, crearea unei pârgii pentru introducerea inovațiilor și know-how-ului, creând în același timp locuri de muncă și soluționând alte probleme sociale”.⁵⁸

Biroul Național de Statistică, (www.statistica.md), este autoritatea administrativă centrală care gestionează și coordonează activitatea în domeniul statisticii din țară, inclusiv domeniul migrației. Sursele principale care oferă date despre migrația populației sunt Recensământul Populației și al Locuințelor (RPL), AFM și CBGC. În Moldova, recensământul este la moment unica sursă de date cu privire la componența populației rezidente atât după caracteristici demografice generale, cât și caracteristici specifice relevante pentru migrația internațională, cum ar fi cetățenia și țara de naștere. Începând cu anul 2012, BNS a întreprins măsuri în vederea planificării RPL din Republica Moldova pentru anul 2014. În acest sens a fost adoptată Legea „Cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014” precum și au fost aprobate amendamentele la Hotărârea Guvernului nr. 967 din 21 decembrie 2012 privind acțiunile de implementare a Legii date. Astfel, în perioada 12–25 mai 2014 s-a

⁵⁸ www.odimm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=36&Itemid=184&lang=en

desfășurat RPL, prin înscrierea datelor și informațiilor despre populație și locuințe în chestionarele de recensământ, aprobate de BNS. În cadrul recensământului au fost colectate date despre: numărul populației, inclusiv numărul persoanelor plecate din țară după perioadă și scop; repartizarea teritorială a populației; caracteristicile demografice, economice și nivelul de instruire; fondul de locuințe și clădiri de locuit; precum și condițiile de trai. Republica Moldova este prima țară ex-sovietică care în cadrul recensământului înregistrează nu doar populația, dar și al locuințele, așa cum este practicat și în UE. De menționat că conform datelor *preliminare* ale RPL din 12–25 mai 2014, numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare a fost de 329 100 persoane⁵⁹.

Departamentul Poliției de Frontieră (www.border.gov.md). De la reorganizarea sa din Serviciul de Grăniceri, în 2012, ceea ce a implicat incorporarea în subordinea MAI, Departamentul Poliției de Frontieră (DPF) a fost demilitarizat și profesionalizat, în scopul de a-și asuma noi competențe în domeniul combaterii migrației ilegale și criminalității transfrontaliere. Procesul de reformare al instituției s-a desfășurat în conformitate cu standardele europene de gestionare a frontierelor, inclusiv recomandările și bunele practici prevăzute în Catalogul Schenghen al UE, sub ghidarea și prin colaborarea cu Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale statelor membre ale Uniunii Europene (FRONTEX), a Misiunii UE de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM), și altor organizații internaționale. Competențele atribuite DPF prin Legea nr. 282 din 28 decembrie 2011, cu privire la DPF includ: elaborarea și implementarea politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, investigarea și urmărire penală a infracțiunilor transfrontaliere (organizarea migrației ilegale, traficul de persoane, falsificarea documentelor de călătorie etc.); constatarea contravențiilor legate de șederea ilegală a persoanelor în zona de frontieră, trecerea ilegală a frontierei de stat; eliberarea de vize la frontieră în cazuri de urgență etc⁶⁰. În vederea realizării acestor competențe, în cadrul instituției au fost create subdiviziuni de investigații speciale, urmărire penală și de expertiză a documentelor.

Parteneriatele regionale în domeniul migrației. Republica Moldova este parte a unor parteneriate regionale în domeniul migrației, menite să consolideze cooperarea în ceea ce privește politicile cu țările vecine, țările de destinație și cele de origine ale migranților. Printre acestea pot fi enumerate următoarele:

- Parteneriatul Estic⁶¹

⁵⁹ http://www.statistica.md/public/files/Recensamint/Recensamint_pop_2014/Nota_informativa_Preliminare_Recensamint_2014.pdf

⁶⁰ Legea cu privire la Poliția de Frontieră Nr. 283 din 28.12.2011.

⁶¹ www.consilium.europa.eu/ro/policies/eastern-partnership/

- Cooperarea operațională FRONTEX⁶²
- EUBAM⁶³
- Parteneriatul de Mobilitate⁶⁴
- Procesul de la Praga⁶⁵, Procesul de la Budapesta⁶⁶, Forumul Global privind Migrația și Dezvoltarea⁶⁷

C.3. Cadrul de politici

Guvernul a elaborat Strategia de **susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii** pentru anii 2012–2020 și Planul de acțiuni de realizare a acesteia pentru anii 2012–2014, „în contextul trecerii de la modelul de dezvoltare economică bazat pe consum la o nouă paradigmă, orientată spre export, investiții și inovații”⁶⁸.

Mobilitatea. Din perspectiva mobilității, în iunie 2014, a fost semnat Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și statele sale membre cu Republica Moldova, care prevede și crearea Zonei de Liber Schimb Complex și Cuprinzător. Principalul obiectiv al cadrului de colaborare UE–Moldova, așa cum este stabilit în Acordul de Asociere este promovarea asocierii politice și a integrării economice dintre părți, în baza valorilor comune și a legăturilor strânse, inclusiv prin creșterea participării RM în politicile, programele și agențiile UE. Unul din angajamentele asumate de părți se referă la aprofundarea dialogului și cooperării în domeniul mobilității, migrației, azilului și managementului de frontieră, în conformitate cu cadrul de politici migraționale ale UE, care vizează o colaborare în domeniul migrației legale și asigurării implementării eficiente a acordului de readmisie. Astfel, migrația este reflectată în Acordul de Asociere, ca fiind un subiect important, și anume:

- Articolul 14, prevede „cooperarea în domeniul migrației, azilului și a managementului de frontieră” cu accent pe „managementul comun al fluxurilor migraționale”; „cauzele principale și consecințele migrației” și facilitarea „migrației circulare pentru beneficiul dezvoltării”;

⁶² www.mfa.gov.md/jai/

⁶³ <http://infoeuropa.md/misiunea-uniunii-europene-de-asistenta-la-frontiera-in-moldova-si-ucraina-eubam/>

⁶⁴ www.mfa.gov.md/mobility-partnership-ro/

⁶⁵ www.icmpd.org/our-work/migration-dialogues/prague-process/participants/

⁶⁶ www.icmpd.org/our-work/migration-dialogues/budapest-process/

⁶⁷ BRD, „Nota informativă pentru Raportul de activitate 100 zile privind implementarea Programului de activitate al Guvernului 2015–2018, raport de activitate”. (2015). Disponibil pe: http://gov.md/sites/default/files/biroul_pentru_relatii_cu_diaspora.pdf

⁶⁸ Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020. Disponibil pe: <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=278>

- Articolul 32 prevede „colaborare bazată pe schimbul de informații și cele mai bune practice” în domeniul „managementului eficient al migrației în scop de muncă, care vizează fortificarea impactului pozitiv al acesteia asupra dezvoltării”.

În acest sens, planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014–2016 prevede implementarea unui șir de acțiuni ce vizează: cooperarea comună în domeniul gestionării fluxurilor de migrație între UE și RM, a frontierelor comune, precum și în alte domenii aferente precum protecția internațională, integrarea străinilor, prevenirea și combaterea migrației ilegale, a traficului de persoane și de migranți, facilitarea migrației circulare în beneficiul dezvoltării RM, asigurarea circulației legale a persoanelor etc.

Reintegrarea și reîntoarcerea. Reintegrarea și reîntoarcerea migranților moldoveni reprezintă unul din elementele prezente în legislația națională. Un număr de activități au continuat să fie implementate cu succes și după 2012, cum ar fi proiectul pilot „PARE 1 + 1” și Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET) care prevăd oferirea de instruire în domeniul dezvoltării abilităților antreprenoriale, precum și de asistență financiară pentru inițierea afacerilor.

Întru consolidarea centrelor informaționale pe lângă misiunile diplomatice ale Republicii Moldova, inclusiv prin furnizarea informației cu privire la reîntoarcere și posibilitățile de reintegrare social-economică, a fost organizată prima ediție a „Diplomatic Economic Club”, care a reunit reprezentanți ai misiunilor diplomatice, partenerilor de dezvoltare și camerelor bilaterale de comerț. În cadrul evenimentului dat s-a prezentat noua abordare a piețelor de export pentru sectoarele prioritare ale economiei RM și strategia de promovare a exporturilor pentru anii 2015–2016.

În contextul dat, Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din Moldova (MIEPO) în cooperare cu Centrul olandez de promovare a importurilor din statele în curs de dezvoltare (CBI) a desfășurat programul de instruire „Commercial Attaches & Investment Promoters”. Scopul evenimentului a fost familiarizarea atașajilor comerciali ai RM cu conceptul, caracteristicile, criteriile și modul de atragere a investițiilor străine directe (ISD) și promovarea afacerilor la nivel internațional, fiind instruiți 25 participanți, dintre care 19 atașaji comerciali din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, reprezentanți ai MIEPO, CBI și Echipei de Atragere a Investițiilor de pe lângă Cabinetul Prim-ministrului.

În vederea aprobării programelor de formare continuă desfășurate de către organizații neguvernamentale, agenți economici, instituții de învățământ secundar profesional etc. cu suportul Ambasadei Olandei a fost organizat atelierul cadrului consultativ Public Privat „Identificarea instrumentelor de politici publice efective pentru a răspunde necesităților IMM-ilor”. La eveniment au participat actori cheie din domeniul public din Republica Moldova, reprezentanți ai instituțiilor de suport în afaceri, mediul academic, asociații de business, precum și experți din alte instituții și organizații naționale.

Pe parcursul anului 2015, au fost organizate evenimente în scopul dezvoltării abilităților antreprenoriale, și anume:

Întru extinderea mediului de afaceri în localitățile rurale prin atragerea veniturilor (remitențelor) Ministerul Economiei a întreprins acțiuni privind extinderea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri.

În perioada de referință a avut loc deschiderea Incubatorului de Afaceri din Cimișlia, scopul căruia a fost facilitarea accesului IMM-urilor la surse de finanțare, creșterea numărului de activități economice competitive, întărirea climatului investițional, precum și reducerea ratei șomajului în zonele-țintă. Incubatorul va găzdui cel puțin 19 companii, din deferite sfere de activitate, creând circa 60 locuri noi de muncă. În cadrul Rețelei de Incubatoare de Afaceri din Republica Moldova fac parte nouă incubatoare de afaceri, în raioanele: Soroca, Ștefan-Vodă, Leova, Rezina, Sângerei, Dubăsari, Ceadâr-Lunga și Nisporeni, în care activează 155 companii din sfera serviciilor și producerii.

Reîntoarcerea și reintegrarea migranților moldoveni rămâne a fi un obiectiv major de politici clar stipulat în Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011–2020) și în Planul de Acțiuni de implementare a acesteia pentru anii 2011–2015.

La 20 mai 2014, prin Hotărârea Guvernului nr. 339 a fost aprobat Planul de Acțiuni pentru anii 2014–2016 privind susținerea reintegrării cetățenilor reîntorși de peste hotare. Acest plan vizează mai cu seamă dezvoltarea unui cadru legislativ, instituțional și informațional eficient pentru facilitarea integrării migranților reîntorși; facilitarea integrării acestora pe piața muncii; dezvoltarea abilităților antreprenoriale a migranților pentru atragerea veniturilor acestora în economia națională; susținerea reintegrării cetățenilor moldoveni reîntorși de peste hotare în sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală, în scheme de protecție socială.

Prin implementarea acestui Plan cetățenii moldoveni reîntorși de peste hotare pot beneficia de informații privind posibilitățile de angajare și oferire a unui suport susținut la reintegrare, vor fi identificate necesitățile de instruire și recalificare pentru a obține o profesie solicitată pe piața muncii interne. Monitorizarea și coordonarea procesului de realizare a Planului dat este pusă în sarcina MMPSF.

Numărul cetățenilor moldoveni reîntorși în 2015 a fost de 2582 persoane dintre care 1192 persoane au fost plasate în câmpul muncii conform datelor MMPSF. Din total plasați în câmpul muncii femeile au constituit 50,3 procente (600 persoane) și bărbații – 49,7 procente (592 persoane). Cei mai mulți cetățeni ai Republicii Moldova reîntorși de peste hotare și înregistrați cu statut de șomer au fost reveniți din Federația Rusă (2230 persoane, sau 86%), Italia (108 persoane, sau 4%), Ucraina (40 persoane, sau 2%), Israel (23 persoane, sau 1%), etc. În profil teritorial, un număr mare de cetățeni reîntorși de peste hotare au înregistrat agențiile teritoriale Chișinău (307 persoane), Glodeni (181 persoane), Sângerei (165 persoane), UTAG (141 persoane), Bălți (125 persoane), etc.

În scopul facilitării integrării pe piața muncii, cetățenii moldoveni reîntorși de peste hotare și înregistrați ca șomeri, au putut beneficia prin intermediul structurilor teritoriale ale ANOFM de servicii de formare profesională. Astfel, pe parcursul anului 2015 au absolvit cursuri de calificare, recalificare și perfecționare 108 cetățeni moldoveni reîntorși de peste hotare.

Reintegrarea socio-economică a migranților. De asemenea au continuat să fie implementate cu succes programe pilot de stat pentru **investirea remitențelor** și cele de **retragere permanentă/temporară și reintegrare socio-economică a migranților**. La moment, accentul se pune pe o protecție cât de vastă posibilă a cetățenilor moldoveni peste hotare, conservarea identificării culturale și stimularea reîntoarcerii migranților acasă. În ordinea dată de idei a fost adoptat Planul de Acțiuni pentru susținerea culturală și socială a diasporei moldovenești pentru 2012–2014. Scopul acestui document rezidă în promovarea și crearea condițiilor pentru conservarea dezvoltării și manifestării identității culturale și lingvistice în țara de reședință, garantând cooperarea multidimensională cu moldovenii care domiciliază peste hotare.

Programe pentru copiii din diasporă. În luna august 2014, s-a desfășurat cea de-a patra ediție a Programului DOR, destinată copiilor din diaspora. **Programul DOR – Diasporă. Origini. Reveniri** – este o inițiativă a Guvernului, se desfășoară sub înaltul patronaj al Prim-ministrului și este pusă în practică de BRD începând cu anul 2013. Scopul programului DOR este de a consolida legăturile emoționale, culturale și de identitate ale copiilor – generația a doua de emigranți,

cu țara lor de baștină, Republica Moldova. Programul a apărut drept rezultat al necesității clar exprimate a diasporei moldovenești de a menține relația cu valorile tradiționale ale țării și de a crește gradul de conexiune emoțională cu Republica Moldova. Programul DOR a fost organizat de Guvernul RM (BRD) în parteneriat cu Misiunea OIM în Republica Moldova, cu intenția de a deveni un program de amploare, care să corespundă nevoilor diferitor beneficiari. În 2015 la Programului menționat au participat 100 de persoane din 13 țări – Italia, Ucraina, România, Spania, Grecia, Portugalia, Cehia, Austria, Belgia, Regatul Marii Britanii, Irlanda, Germania și Republica Moldova – cu vârsta cuprinsă între 12–17 ani.

Principalul instrument de operaționalizare a politicilor și documentelor strategice care vizează **combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane**, continuă să fie SNR al MMPSF pentru victimele și potențialele victime ale traficului de persoane. SNR este un sistem integrat care acordă asistență comprehensivă victimelor și persoanelor vulnerabile, inclusiv copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijire, prin referirea acestora către autoritățile locale și prestatorii de servicii pentru societatea civilă.

Coordonarea și coerența politicilor la nivel național. Actualmente, coordonarea politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant, fiind canalizată prin intermediul organelor interinstituționale⁶⁹.

Comisia pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrației este un organ consultativ permanent sub egida Guvernului, care a fost creată în februarie 2010, fiind prezidată de MAI. Aceasta a fost creată pentru coordonarea activităților autorităților publice cu privire la managementul și monitorizarea proceselor migraționale, pentru supravegherea activităților în domeniul migrației și pentru asigurarea cooperării între instituțiile de stat, ONG-uri și agențiile/ organizațiile internaționale active în domeniul gestionării migrației. Comisia este convocată ori de câte ori este necesar sau cel puțin o dată în trimestru. Până în anul 2013 Comisia nu s-a prezentat a fi eficientă din cauza caracterului sporadic al activității sale și naturii de recomandare a hotărârilor sale. Astfel, în cadrul Atelierului de Lucru al Guvernului Moldovei și Echipei de Țară a Organizației Națiunilor Unite (ONU) din Moldova pentru stabilirea priorităților în domeniul migrației și dezvoltării (mai 2013), organizat în cadrul Proiectului Programului Pilot „Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare” (MOMID), printre alte subiecte a fost discutată și propusă necesitatea reluării

⁶⁹ Mai multe informații privind organele interministeriale consultative în domeniul migrației, pot fi analizate în cadrul Raportului PME, 2005–2010, Secțiunea C.

activității Comisiei în cauză. În acest context, pe data de 11 noiembrie 2013, a avut loc a doua ședință a Comisiei date, care a întrunit membrii desemnați conform Hotărârii Guvernului nr. 133 din 23 februarie 2010 de instituire a acestui organ consultativ. În cadrul ședinței în cauză s-a discutat necesitatea modificării Regulamentului Comisiei în vederea completării rândurilor Comisiei cu reprezentanți ai societății civile – partenerii de bază în elaborarea, ajustarea politicilor la standardele internaționale și europene, precum și în implementarea politicilor în domeniul migrației. În acest scop, au fost incluși reprezentanții din partea BRD, OIM Moldova și ICNUR Moldova. Modificările propuse au fost efectuate în scopul eficientizării activității Comisiei, asigurării transparenței activității acesteia, precum și în scopul unei mai bune diseminări a informației. De asemenea, s-a stabilit că pe viitor, întreg procesul de coordonare a PME să fie supravegheat de Comisia respectivă; aceasta funcție fiind preluată de la Comisia Națională pentru Populație și Dezvoltare, care a coordonat întreg procesul de elaborare și aprobare a PME până la sfârșitul anului 2012.

Parteneriatul de Mobilitate UE–Moldova (PM) oferă un cadru politic de cooperare cu UE (Serviciul European pentru Acțiune Externă, Comisia Europeană, Fundația Europeană pentru Instruire – ETF și FRONTEX și 16 state membre ale UE în domeniul migrației, vizând toate dimensiunile de cooperare ale Abordării Globale pentru Migrație și Mobilitate a UE (GAMM)⁷⁰. Mecanismul de monitorizare și coordonare a implementării PM este compus din mai multe instrumente, inclusiv Reuniunea la Nivel Înalt, Reuniunea Platformei Locale de Cooperare transformată în Reuniunea Platformei Locală de Cooperare în format extins și Comitetul Național de Coordonare, care este responsabil de raportarea Guvernului privind ultimele evoluții în implementarea PM⁷¹.

Reuniunile Platformei Locale de Cooperare în format extins întrunesc reprezentanți din partea autorităților moldovenești, statelor membre UE, Comisiei Europene, Serviciului european pentru acțiune externă, organizațiilor internaționale, societății civile și mediului academic. Scopul unor astfel de reuniuni este de a aprecia nivelul implementării obiectivelor stipulate în cadrul Declarației Comune privind PM; a prezenta activitățile implementate, curente sau cele planificate în cadrul PM; a evalua mecanismul actual de implementare, cooperare și monitorizare în cadrul PM pentru consolidarea și îmbunătățirea acestuia; a stabili perspectivele și oportunitățile pentru cooperarea pe viitor între parteneri; a identifica prioritățile pentru cooperarea în cadrul altor platforme bi- și multilaterale din domeniul migrației și mobilității la nivel regional și global;

⁷⁰ Parteneriat de Mobilitate RM-UE, a opta reuniune la nivel înalt. Disponibil pe: www.brd.gov.md/ro/content/parteneriat-de-mobilitate-rm-ue-opta-reuniune-la-nivel-inalt (accesat în data de 24.11.2016).

⁷¹ Parteneriatul de Mobilitate. Disponibil pe: www.mfa.gov.md/parteneriatul-de-mobilitate/. (accesat în data de 24.11.2016).

și de a prezenta primele rezultate ale procesului de evaluare a PM. În acest context începând cu anul 2012 au fost organizate reuniuni anuale în format extins a Platformei Locale de Cooperare a PM. În cadrul acestor reuniuni, au fost discutate așa subiecte cum sunt: progresul implementării PM RM–UE, mobilitate, migrație legală și integrare, creșterea impactului migrației și mobilității asupra dezvoltării, Managementul frontierei, readmisia, documentele de identitate și călătorie, combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane, precum și aspecte privind monitorizarea și evaluarea PM RM–UE. De asemenea, anual la Bruxelles, au loc Reuniunile la Nivel Înalt a PM, unde sunt discutate rezultatele activităților desfășurate pe parcursul anului și examinate posibilitățile de lansare inițiativelor noi. Promovarea migrației legale, susținerea mobilității academice, integrarea migrației în dezvoltare și combaterea migrației ilegale au fost unele dintre domeniile de interes prioritar identificate de către parteneri. În noiembrie 2015, la Bruxelles a avut loc cea de-a VIII-a Reuniune de Nivel Înalt a PM, în cadrul căreia au fost prezentate performanțele obținute, printre care sunt: elaborarea proiectului Strategiei Naționale „Diaspora-2025”, implementarea abordării „whole-of-government” (la nivelul întregului Guvern), desemnarea punctelor focale în domeniul migrației și dezvoltării, la nivel național⁷². De asemenea a fost discutată noua abordare a migrației și mobilității propuse în cadrul Comunicării comune a Înaltului Reprezentant al UE și a Comisiei Europene referitoare la revizuirea Politicii Europene de Vecinătate (PEV), precum și examinate noi inițiative de viitor. Reprezentanții Comisiei Europene și ai statelor membre ale UE au apreciat efortul și dinamica pozitivă de implementare a proiectelor și inițiativelor realizate în domeniul migrației legale și consolidării relațiilor cu diaspora, prevenirii și combaterii migrației iregulare, facilitării mobilității circulare și valorificării migrației în politicile de dezvoltare a țării. Partenerii europeni au încurajat Republica Moldova să împărtășească această experiență cu celelalte țări care implementează PM, exprimând disponibilitatea de a acorda sprijin pentru aplicarea în practică a inițiativelor și proiectelor în domeniu, inclusiv prin noile instrumente financiare ale Comisiei Europene. Totodată, la reuniune Republica Moldova a prezentat prioritățile de cooperare în cadrul PM pentru anul 2016 și informația actualizată din baza online de date electronice Scoreboard a PM.⁷³

Grupul Tehnic de Lucru (GTL) creat în 2010 în cadrul proiectului OIM „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova”, care coordonează activitățile ce țin de elaborarea PME al RM continuă să fie lucrativ, actualmente membrii acestui

⁷² Parteneriat de Mobilitate UE–Moldova, a opta Reuniune de Nivel Înalt. Disponibil pe: www.brd.gov.md/ro/content/parteneriat-de-mobilitate-rm-ue-opta-reuniune-la-nivel-inalt (accesat în data de 24.11.2016).

⁷³ Viceministrul Daniela Cujbă a coprezidat cea de-a 8-a reuniune la nivel înalt a Parteneriatului de Mobilitate RM–UE. Pentru mai multe detalii vezi www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/502535/

grup sunt implicați activ în elaborarea și implementarea PME al RM inclusiv și a acestei, celei de-a cincea ediții. Activitatea GTL este coordonată de BMA din cadrul MAI.

Consiliul Național de Management Integrat al Frontierei de Stat (CNMIFS)

este un organ consultativ creat în 2010 cu rolul de a asigura coordonarea generală interinstituțională a aplicării unitare și coerente a politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat pentru a facilita mobilitatea legală a persoanelor și mărfurilor peste frontiera de stat, totodată asigurând frontiere bine controlate; a preveni și combate migrația ilegală/iregulară; și a asigura schimbul eficient de date privind trecerea frontierei de stat. Printre sarcinile de bază ale CNMIFS se enumeră: (i) formularea propunerilor pentru perfecționarea cadrului legislativ, strategic și politic conform reglementărilor și practicile internaționale, în special ale UE, în domeniul Managementului Integrat al Frontierei de Stat; (ii) coordonarea activității comisiilor de specialitate și a Grupului de consultare în domeniul Managementului Integrat al Frontierei de Stat, precum și a activităților logistice și financiare pentru asigurarea compatibilității, interoperabilității și integrării autorităților din sistemul Managementului Integrat al Frontierei de Stat; (iii) adoptarea deciziilor asupra problemelor puse în dezbatere; (iv) asigurarea procesului coordonator și consultativ al elaborării Strategiei de Management al Integrat al Frontierei de Stat și planului de implementare aferent, inclusiv evaluarea și monitorizarea implementării acestora, formularea de propuneri de măsuri pentru depășirea abaterilor identificate și informarea, prezentarea rapoartelor în acest context autorităților relevante; (v) evaluarea și monitorizarea stadiului și rezultatelor cooperării autorităților din sistemul Managementului Integrat al Frontierei de Stat cu alte autorități naționale și ale statelor vecine, inclusiv cu partenerii europeni și internaționali, cu formulare de propuneri măsuri îmbunătățirea acestui proces⁷⁴.

De menționat că, datorită sporadicității și caracterului formal al întrunirilor sale, precum și atribuirii rolului de coordonare a Consiliului Departamentului Poliției de Frontieră – subdiviziune a unei autorități publice centrale cu atribuții de implementarea politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat⁷⁵, eficiența CNMIFS până în anul 2014 a fost redusă. După o perioadă de inactivitate de doi ani, CNMIFS s-a întrunit în 2014. În cadrul acestei întruniri au fost puse în discuție proiectul Strategiei Naționale de Management Integrat al Frontierei de Stat pentru anii 2015–2017⁷⁶, precum necesitatea reformării

⁷⁴ Hotărârea Guvernului nr. 902 din 31.12.2015, cu privire la Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat.

⁷⁵ Legea nr. 283 din 28.12.2011, cu privire la Poliția de Frontieră.

⁷⁶ Hotărârea Guvernului nr. 1005 din 10.12.2014, privind aprobarea Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2015–2017 și a Planului de implementare a acesteia.

structurii interinstituționale a CNMIFS, prin delegarea rolului de prezidare Ministerului Afacerilor Interne, determinare a periodicității întrunirilor ordinare, și implicarea societății civile în consultările asupra procesului de reformare a domeniului. Toate aceste modificări propuse au fost aprobate de către Guvern. În mod particular, CNMIFS s-a întrunit în 2015, pentru a discuta noul Regulament de funcționare al CNMIFS, care a fost aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 902 din 31 decembrie 2015.

Consiliul coordonator al persoanelor origine din Republica Moldova domiciliat peste hotare (CCD), constituit în februarie 2005, în calitate organ de consiliere a Guvernului, pentru promovarea, menținerea, dezvoltarea și exprimarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a moldovenilor domiciliați peste hotare a activat până în anul 2014. Consiliul cuprindea oficiali din RM și reprezentanți ai asociațiilor diasporei moldovenești, fiind constituit din cinci grupuri de lucru tematice în următoarele domenii: protecție socială; cultură, tineret, educație, știință; justiție și drepturile omului; reîntoarcerea și reintegrarea moldovenilor migranți; economie și mediu antreprenorial. Datorită eficienței sale reduse, în cadru reuniunii Congresului IV-lea al Diasporei, cei 145 de participanți, membri ai organizațiilor diasporei moldovenești din 28 de țări, au propus lichidarea CCD, despre ce au votat deschis și unanim. Ca urmare a recomandări respective, în octombrie 2014 Guvernul a aprobat hotărârea prin care consiliul respectiv a fost lichidat⁷⁷.

Cu toate acestea, în pofida aranjamentului instituțional solid deja existent, RM necesită îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțională (care ar putea să fi edificat eventual prin intermediul unei asistențe bine organizate și ajustate), pentru a elabora un cadru instituțional și politici mai eficiente de gestionare a migrației.

C.4. Cadrul de programe

În scopul asigurării unei mai bune coordonări a asistenței externe oferite Republicii Moldova, în data de 19 august 2015, Guvernul prin Hotărârea nr. 561, a reglementat cadrul instituțional și mecanismul de acordare a asistenței externe. De menționat că, hotărârea respectivă a actualizat/complementat Hotărârea Guvernului nr. 12 din 19 Ianuarie 2010 precedentă, și stipulează în mod expres apartenența (subscrierea) țării noastre la angajamentele pe plan internațional în domeniul eficientizării asistenței externe, precum sunt: Declarația de la Paris (2005), Agenda de acțiuni de la Accra (2008), Angajamentele de la Busan (2011) și Comunicatul de la Mexico (2014). De asemenea, Hotărârea Guvernului nr. 561

⁷⁷ Hotărârea Guvernului nr. 873 din 21.10.2014, pentru abrogarea unor hotărâri ale Guvernului.

prevede exercitarea de către Prim-ministru a funcției de Coordonator național în domeniul asistenței externe, iar direcționarea și corelarea asistenței externe pentru realizarea priorităților naționale de dezvoltare social-economică, precum și pentru utilizarea eficientă și eficace a asistenței externe, revine Comitetului Interministerial de Planificare Strategică (CIPS)⁷⁸.

În cadrul noilor modificări/ajustări instituționale, Cancelaria de Stat și-a menținut rolul său de **autoritate națională de coordonare a asistenței externe**, responsabilă de programarea, monitorizarea, evaluarea operațională și evaluarea metodologică, precum și asigurarea transparenței în valorificarea asistenței externe acordate țării de către comunitatea donatorilor. În particular, Direcția generală coordonarea politicilor, a asistenței externe și reforma administrației publice centrale (unitatea națională de coordonare) asigură inter alia: (i) definitivarea priorităților de asistență externă în conformitate cu principalele documente naționale de dezvoltare și propunerile sectoriale, (ii) coordonarea elaborării și negocierii acordurilor în domeniul asistenței externe; (iii) diversificarea și intensificarea cooperării tehnice și financiare cu comunitatea donatorilor; (iv) analiza continuă a procesului de programare, mersului implementării asistenței externe la nivel național (capacitatea și gradul de absorbție), propuneri de soluții pentru depășirea problemelor; (v) acordarea suportului necesar autorităților administrației publice în eficientizarea mecanismului de coordonare sectorială a asistenței externe, inclusiv pentru obținerea coerenței și concordanței intersectoriale dintre proiectele și programele de asistență externă, și excluderea suprapunerilor; (vi) monitorizarea și evaluarea asistenței externe în vederea maximizării impactului acesteia asupra dezvoltării economice a țării; (vii) evidența și validarea programelor de asistență tehnică acordate țării și (viii) asigurarea transparenței asistenței externe și implementarea politicii de comunicare cu comunitatea donatorilor și societatea civilă⁷⁹.

Pentru realizarea acestor sarcini, Cancelaria de Stat utilizează⁸⁰:

- Platforma pentru gestionarea asistenței externe (AMP) – Sistem informațional automatizat în care este stocată informația privind proiectele/programele de asistență externă acordată țării, și,

⁷⁸ Cancelaria de Stat a Republicii Moldova, „Cooperarea pentru Dezvoltare. Raport anual 2015 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova”. (2016). Disponibil pe: http://amp.gov.md/portal/sites/default/files/inline/aod_2015_report_md.pdf

⁷⁹ Hotărârea Guvernului nr. 561 din 19 August 2016, cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de organizațiile internaționale și țările donatoare, p. 19–20. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/md/360497/>

⁸⁰ Ibidem.

- Consiliile sectoriale de coordonare pentru gestionarea și monitorizarea eficacității asistenței externe.

Autoritatea Națională de Coordonare a Asistenței Externe, utilizează informația oferită de Consiliile de coordonare sectoriale pentru a defini prioritățile pentru asistență externă care urmează să fie aprobate de CIPS. AMP⁸¹ a Cancelariei de Stat oferă date complete și actualizate privind asistența tehnică oferită Moldovei, mai cu seamă include lista proiectelor de asistență tehnică implementate în țară în diferite domenii. În descrierea proiectelor incluse în AMP este indicat obligatoriu: (i) titlul proiectului (în limbile română și engleză), (ii) agențiile beneficiare și agențiile donatoare; (iii) sectoarele primare și locul de desfășurare; (iv) datele de facto a începerii și finalizării proiectului, (v) angajamentele și debursările curente (EUR). Opțional pot fi obținute informații despre statutul proiectului, obiectivul, scopul, acțiunile propuse și rezultatele proiectului, memorandumul semnat, conexiunea cu prioritățile strategice naționale de dezvoltare, bugetul proiectului și cazurile speciale, inclusiv detalii despre tipul finanțării, agenția finanțatoare și partenerii de implementare⁸². Proiecte noi trebuie să fie incluse în AMP de către instituțiile responsabile, imediat după semnarea și aprobarea proiectului. Donatorii trebuie să actualizeze AMP cu informații noi trimestrial Cancelaria de Stat este autoritatea responsabilă pentru validarea oricăror modificări efectuate în AMP⁸³.

Pe parcursul ultimilor ani a continuat implementarea componentei de migrație și de dezvoltare a PM, prin intermediul acesteia fiind realizată o informare amplă a populației cu privire la modalitățile migrației, precum și sporirea competențelor funcționarilor consulari ai MAEIE în domeniul diasporei. Totodată, BMA a oferit suportul la lansarea și dezvoltarea unui sistem informațional de vize. Sistemul Informațional de Gestionare a Vizelor a fost lansat la 5 mai 2014, iar începând cu data de 01 august 2014 funcționează sistemul de emiteră a vizei electronice e-Viza gestionat de către MAEIE.

În anul 2013 Republica Moldova a înregistrat progres în implementarea **Parteneriatului de Mobilitate cu UE**, contribuind la realizarea multor priorități ale partenerilor, prin intermediul proiectelor și inițiativelor cuprinse în cadrul Abordării Globale a Migrației și Mobilității (AGMM). În noiembrie 2013, Comisia Europeană a înaintat propunerea de a liberaliza regimul de vize pentru cetățenii

⁸¹ Platforma de Gestionare a Asistenței Externe (AMP) este disponibilă online începând cu anul 2014. Vezi <http://amp.gov.md/portal/?language=ro>

⁸² Vezi <http://amp.gov.md/portal/activities>

⁸³ „Capitolul 7: Programul actualizărilor” în Notă de orientare / Plan de Gestiune a Datelor pentru Platforma pentru Gestiunea Asistenței Externe – Republica Moldova. Disponibil pe: http://amp.gov.md/portal/sites/default/files/inline/amp-planul_de_gestiune_a_datelor_0.pdf

RM, care presupune modificarea Regulamentului 539/2001 privind abolirea obligației de viză pentru călătoriile de scurtă durată pentru cetățenii RM în spațiul Schengen. Astfel, la 20 decembrie 2013 statele-membre ale UE au acceptat propunerea Comisiei Europene.

Cu începere din 28 aprilie 2014 deja cetățenii Republicii Moldova circulă liber în Uniunea Europeană beneficiind de regim liberalizat de vize. În această perioadă au beneficiat de noul regim peste 300 000 cetățeni deținători ai pașapoartelor biometrice.

Republica Moldova asigură continuitatea reformelor începute prin intermediul implementării Matricei de politici pentru suport bugetar privind liberalizarea regimului de vize 2014–2016 (21 mil. euro). Reprezentanții instituțiilor naționale relevante asigură participarea și implicarea activă în activitățile celor patru platforme ale **Parteneriatului Estic (PaE)**: democrație, bună guvernare și stabilitate; integrare economică și convergență cu politicile UE; securitate energetică; contacte umane⁸⁴. BMA participă la lucrările Panelului cu privire la Migrație și Azil, care urmărește asigurarea cooperării și realizarea schimbului de bune practici în domeniul politicilor migraționale și în domeniul azilului între țările PaE (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova, Belarus, Ucraina) și UE, pentru a facilita ajustarea sistemelor de gestionare a migrației și azilului la standardele internaționale. În același timp, autoritățile de frontieră ale RM participă la lucrările Panelului cu privire la Managementul Integrat al Frontierei, care urmărește asigurarea dialogului și cooperării între autoritățile de frontieră ale PaE, UE și alți actori internaționali în domenii aferente managementului frontierei, în vederea facilitării mobilității persoanelor și bunurilor peste frontiere prin asigurarea controlului eficient al frontierelor, prevenirea și combaterea infracțiunilor transfrontaliere, inclusiv a traficului de persoane și a migrației iregulare. Ambele panee își desfășoară lucrările în cadrul Platformei PaE „Democrație, Bună Guvernare și Stabilitate”.

Totodată, MAEIE asigură promovarea constantă a priorităților țării noastre în contextul PaE în cadrul dialogului cu partenerii europeni. Republica Moldova a participat la toate reuniunile Platformelor, inițiativelor pilot desfășurate în cadrul Parteneriatului Estic, preluând experiența partenerilor europeni relevantă domeniilor corespunzătoare din Acordul de Asociere, precum și împărțind la rândul său bunele practici acumulate cu statele din PaE, cum ar fi de exemplu în domeniul vizelor sau gestionării migrației. Rezultatele bune obținute de

⁸⁴ Guvernul Republicii Moldova. „Raport privind implementarea Programului de activitate a Guvernului „Integrarea europeană: Libertate, Bunăstare și Democrație” 2013–2014” (Chișinău, 2015), p. 6. Disponibil pe: http://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/1_raport.pdf

Moldova în contextul dimensiunii bilaterale a PaE o plasează în fruntea statelor PaE, apreciere dată în primul rând de UE și statele membre ale UE.

Domeniul migrației forței de muncă s-a axat pe perfecționarea cadrului legislativ și aducerea în concordanță cu normele legale a unor acte legislative în domeniu. Astfel, au fost operate modificări la Legea cu privire la migrația de muncă și la Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova. Modificările în cauză, care prevăd și excluderea cotei de imigrare în scop de muncă – vor contribui la crearea unui cadru normativ mai eficient de reglementare a relațiilor între subiecții implicați în procesul de migrație de muncă și la stabilirea unui climat prielnic investitorilor străini. Totodată, prin intermediul **Proiectului-pilot privind mobilitatea forței de muncă**, au fost realizate servicii în domeniul instruirii și ocupării forței de muncă, și al îmbunătățirii managementului fluxurilor de migrație a forței de muncă calificate între Italia și Republica Moldova. Activitățile de bază s-au axat pe organizarea și desfășurarea cursurilor lingvistico-vocaționale.⁸⁵ De asemenea, în cadrul **proiectului regional „Promovarea și protejarea drepturilor femeilor lucrătoare migrante”** implementat de către Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor (UN Women) în parteneriat cu MMPSF, a fost efectuată analiza legislației naționale în contextul corespunderii acesteia la prevederile Convenției pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, rezultatele căreia au fost subiectul mai multor ateliere de lucru cu reprezentanții guvernului, societății civile și ale lucrătoarelor migrante. Amendamentele propuse pentru a fi introduse în cadrul legislativ și normativ au fost operate și expediate pentru aprobare finală⁸⁶. De asemenea a fost elaborat un Ghid al serviciilor prestate la nivel local, care reprezintă o cartografiere a serviciilor disponibile la nivel local, în domeniile asistenței și protecției sociale, angajării în câmpul muncii, antreprenoriat, agricultură cât și a serviciilor funciare și cadastrale în funcție de etapa de migrație: pre-migrare, migrare și/sau post-migrare. Tot în cadrul aceluiași proiect a fost elaborată platforma electronică www.e-angajare.md, datorită căreia a fost posibilă organizarea periodică a târgurilor locurilor de muncă on-line în scopul informării, în primul rând, a cetățenilor aflați peste hotare, dar și a celor din țară. La aceste târguri on-line, au participat în total 538 angajatori, care au prezentat 6440 locuri vacante, platforma a fost accesată de 29 930 ori și au fost efectuate 1206 aplicări pentru poziții vacante⁸⁷.

⁸⁵ Ibidem.

⁸⁶ Republic of Moldova. Mobility Partnership. Information newsletter. November 2015. Disponibil pe: <http://www.mfa.gov.md/img/docs/buletin-informational-mobilitate-12.pdf>

⁸⁷ Viceministrul în exercițiu, Boris Gilca a participat la reuniunea la nivel înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova – Uniunea Europeană. Disponibil pe: <http://www.mmssf.gov.md/ro/content/viceministrul-exercitiu-boris-gilca-participat-la-reuniunea-la-nivel-inalt-parteneriatului> (accesat în data de 24.11.2016).

Proiectul „Reîntoarcerea și Reintegrarea Voluntară Asistată a Minorilor și Tinerilor Adulți”, cu accent pe prevenirea traficului, implementat de Guvernul Austriei și Fondul European de Returnare, a contribuit la asistarea mai multor beneficiari și la crearea Comitetului Inter-Instituțional pentru monitorizarea implementării activităților proiectului.⁸⁸

Guvernele Regatului Norvegiei, Regatului Danemarcei și Confederației Elvețiene au contribuit la combaterea traficului de ființe umane, la prevenirea riscurilor și identificarea victimelor și potențialelor victime, prin elaborarea planurilor individuale de reabilitare, reintegrare și asistență complexă a victimelor traficului prin SNR.⁸⁹

Un număr de aproximativ 200 de acțiuni aferente migrației în perioada analizată au fost implementate sau sunt în curs de implementare. Aceste proiecte variază de la guvernare eficientă la migrația de muncă și dimensiunea de abilitați a acestora până la protecția și abilitarea victimelor violenței domestice și traficul de ființe umane. Începând cu anul 2014, programele naționale majore s-au axat pe valorificarea oportunităților de dezvoltare a migrației, o parte considerabilă din acțiunile ce țin de migrație au fost sau sunt implementate sub egida PM. Astfel peste 100 inițiative conexe migrației au fost, sunt în proces de implementare în diferite domenii, de la monitorizarea fluxurilor migraționale (care include și profilul migrațional) până la cooperare în gestionarea frontierelor, documente de identitate și de călătorie, combaterea migrației ilegale și traficului de ființe umane⁹⁰.

Printre donatorii cheie rămân a fi: Comisia Europeană, SDC, Fondul Fiduciar de Securitate Umană al ONU, Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Fundația SOROS, Agenția de Dezvoltare a Republicii Cehe, Agenția Austriacă de Dezvoltare, Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare (SIDA), Guvernul Japoniei, Guvernul României, Guvernul Finlandei, Guvernul Italiei, Guvernul Ciprului, Guvernul Germaniei, Guvernul Greciei, Guvernul Danemarcei, Guvernul Norvegiei, Guvernul Elveției, Soroptimist International (Norvegia), Lakarmissionen (Suedia). Cei mai importanți partenerii de implementare a proiectelor și programelor care țin de domeniul migrației sunt: OIM Moldova, Organizația Internațională a Muncii (ILO), ICNUR, Fondul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Fondul ONU pentru Populație în Moldova, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) Moldova,

⁸⁸ Ibidem.

⁸⁹ Ibidem.

⁹⁰ EU – Republic of Moldova Mobility Partnership scoreboard. Disponibil pe: <http://scoreboard.mfa.gov.md/projects/ongoing> (accesat în data de 20.12.2016).

Fondul European de Investiții și Centrul Internațional de Dezvoltare a Politicilor Migratoare (ICMPD).

Printre proiectele principale din domeniul migrației care sunt derulate în perioada de raportare pot fi menționate așa inițiative cum sunt:

1. *Consolidarea Legăturii dintre Migrație și Dezvoltare: Testarea Platformei de Servicii Integrate pentru Migranții Moldoveni și Comunitățile acestora*, finanțat de UE și implementat de IASCI/NEXUS.
2. *Consolidarea eforturilor naționale de a proteja drepturile (potențialelor) victime ale traficului de persoane în Moldova*, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova (OIM).
3. *Programul împotriva Traficului de Ființe Umane în Europa de Est*, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de OIM.
4. *Combaterea migrației cu caracter neregulamentară și a infracțiunilor transnaționale prin consolidarea capacității instituționale a Biroului Migrație și Azil în Republica Moldova*, Departamentul de Stat al SUA și implementat de OIM.
5. *Consolidarea capacităților de dezvoltare a Moldovei prin crearea parteneriatelor dintre diasporă și țara de origine*, finanțat de Fondul de Dezvoltare al OIM, implementat de OIM.
6. *O mai bună guvernare a migrației de muncă și a calificărilor*, finanțat de CE prin intermediul Programului Tematic de Cooperare cu țările terțe în domeniul migrației și al azilului, co-finanțat și implementat de către ILO.
7. *Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare a Republicii Moldova (MOMID fazele I și II)*, finanțat de SDC și implementat în parteneriat de către PNUD, OIM și UN Women.
8. *Abordarea efectelor negative ale migrației asupra minorilor și familiilor rămase în urmă*, finanțat de UE, co-finanțat și implementat de Ministerul Muncii și Politicilor Sociale al Italiei în parteneriat cu MMPSF al Republicii Moldova și OIM.
9. *Susținerea Republicii Moldova în implementarea Planului UE-RM de liberalizare a regimului de vize*, finanțat de UE, implementat de către ICMPD.
10. *Consolidarea capacităților de management a migrației în Republica Moldova*, finanțat de UE, implementat de SPES
11. *Consolidarea Managementului Migrației și a Cooperării în domeniul Readmisiei în Europa de Est (MIGRECO)*, finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat de Departamentul de Stat al Statelor Unite

ale Americii, cofinanțat și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație, în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova.

12. *Valorificarea Migrației în scopuri de dezvoltare a Republicii Moldova*, finanțat de către SDC și implementat și implementat de către OIM⁹¹.
13. *Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL)*⁹², finanțat de către SDC și implementat de către PNUD în parteneriat cu alte două proiecte implementate de către OIM Moldova și IASCI/NEXUS.
14. *Suportul implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova și valorificare beneficiilor acestuia pentru locuitorii regiunii transnistrene a Republicii Moldova*, finanțat de către UE și implementat de către OIM.
15. *Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării*, finanțat de SDC și implementat de către OIM.

Între timp, Republica Moldova continuă să dețină un rol activ pe plan internațional în domeniul diaspora, migrație și dezvoltare (de ex.: Forumul Global privind Migrația și Dezvoltarea/Agenda ONU de dezvoltare post-2015).

Mecanismele de coordonare a donatorilor. În perioada analizată un șir de mecanisme de coordonare a donatorilor au fost constituite pentru a îmbunătăți coordonarea între partenerii de dezvoltare și guvern. La nivel național, mecanismul cheie de coordonare a partenerilor de dezvoltare este ședința lunară a donatorilor, organizată pentru a îmbunătăți coordonarea și armonizarea între Guvernul Moldovei și partenerii săi.

Planul de implementare a principiilor de parteneriat, semnat în martie 2010 între Guvern, Banca Mondială și alți donatori relevanți (UE, ONU, cât și mulți alți donatori bilaterali), prevede un proces mai formal de constituire a Consiliilor de asistență externă sectorială (numite și Consilii de coordonare sectorială), un organ consultativ – Consiliul Comun de Parteneriat – care reflectă parteneriatul între Guvern, societatea civilă (inclusiv sectorul privat) și partenerii de dezvoltare. Consiliul este co-prezidat de Prim-ministrul Moldovei și un reprezentant al partenerilor externi de dezvoltare. În contextul fenomenului migrației, merită să fie menționat Consiliul sectorial de coordonare a asistenței externe în domeniul muncii și protecției sociale, care este prezidat de MMPSF. Co-președinția Consiliului este asigurată de un reprezentant al organizațiilor donatoare active în domeniu, așa cum este Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Marii Britanii, SIDA, SDC, OIM, Banca Mondială, USAID, OSCE, Agenția Austriacă de Dezvoltare, Agenția de Cooperare Internațională a

⁹¹ <http://amp.gov.md/aim/viewActivityPreview.do~public=true~pageId=2~activityId=7239~language=ro>

⁹² Vezi www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/operations/projects/inclusive_growth/integrated-migration-local-development-project-.html

Germaniei, Agenția de Coordonare și Cooperare Internațională a Turciei, Oficiul ONU în Moldova, Agențiile ONU etc.⁹³

În scopul îmbunătățirii procesului de coordonare a activității comune a MMPSF și a organizațiilor donatoare în domeniu, în 2012 și-a început activitatea Consiliul de coordonare a asistenței externe în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați. MMPSF, în colaborare cu UN Women și Centrul pentru Parteneriat și Dezvoltare, a organizat sesiuni de instruire despre problemele politicii de gen, a elaborat un set de amendamente legislative cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și a inițiat procesul de aprobare al acestora. Cu suportul UE specialiștii de la Centrul de asistență și protecție și cei de la MMPSF au efectuat vizite la Echipele Multidisciplinare și viceversa, pentru monitorizarea cazurilor concrete, precum și extinderea SNR pentru protecția și asistenta victimelor și a potențialelor victime ale traficului de ființe umane la nivel comunitar.⁹⁴

Pe parcursul anilor 2012–2014, în Moldova, au fost create Grupuri de Lucru tematice, formate din reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale, societatea civilă și sectorul privat, care desfășoară lucru în comun în vederea oferirii suportului și expertizei în domeniile cheie identificate de Guvernul Republicii Moldova. Deoarece una din cele cinci priorități stipulate în formularul RM de aplicare pentru Programul Pilot de Dezvoltare (PPD) se referă la migrație și managementul frontierei, în Moldova a fost creat Grupul de Lucru în domeniul migrației al donatorilor pentru Republica Moldova este co-prezidat de Ambasada României în Moldova și de Ambasada Republicii Slovace în Moldova, și este găzduit de Ambasada SUA în Moldova. În perioada 2012–2013, au avut loc cinci sesiuni ale acestui grup de lucru, în cadrul cărora au fost identificate și discutate prioritățile în domeniul migrației, managementului de frontieră și combaterea traficului de persoane; aceste domenii fiind subiectele pe care se vor axa eforturile partenerilor de dezvoltare ale Moldovei în cadrul PPD.

În vederea coordonării, monitorizării și evaluării asistenței externe în domeniul afacerilor interne, inclusiv managementului migrației și al managementului integrat al frontierei de stat, de care beneficiază Moldova, în 2015 și-a început activitatea Consiliul sectorial de asistență externă în domeniul afacerilor interne prezidat de MAI. Pe lângă reprezentanții MAI și a subdiviziunilor MAI, la lucrările Consiliului participă reprezentanți ai donatorilor, Cancelariei de Stat, societății civile și altor instituții relevante. Prima ședință a Consiliu sectorial

⁹³ Ordinul MMPSF Nr. 060 din 17 februarie 2010, cu privire la crearea Consiliului de coordonare a asistenței externe în domeniul muncii și protecției sociale (cu anexele respective).

⁹⁴ Raportul anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova (proiect). Disponibil pe: http://www.ncu.moldova.md/public/files/2201423_md_ae_raport_2012.pdf

a avut loc în 2015, în cadrul căruia s-au prezentat progresele accesării asistenței externe, precum și rezultatele evaluării programelor de asistență externă oferită RM de către UE în domeniul securității frontierei de stat în perioada anilor 2011–2015.

În anul 2015 Guvernul⁹⁵ a continuat acțiunile comune de planificare a asistenței externe, de implementare și de evaluare a indicatorilor de performanță stabiliți de Parteneriatul Global, precum și de îmbunătățire a procesului de schimb de informație prin noua platformă de gestionare a datelor AMP. Pentru a continua perfecționarea și îmbunătățirea eforturilor de eficientizare a asistenței pentru dezvoltare, în perioada următoare Cancelaria de Stat are în vizor mai multe angajamente, cum ar fi:

- Alinierea asistenței externe la prioritățile naționale de dezvoltare și armonizarea ciclului de programare a acestora cu ciclul bugetar și de planificare a politicilor;
- Asigurarea transparenței și publicarea informației relevante gestionării asistenței externe. Platforma informațională privind asistența externă va fi revizuită și ajustată;
- Coordonarea interministerială necesită a fi regândită, fiind asigurate platforme de dialog unificate și eficiente;
- Capacitățile instituționale ale ministerelor vor fi în continuare susținute și stimulate în funcție de performanța demonstrată.

⁹⁵ Raportul anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova (proiect). Disponibil pe: http://www.ncu.moldova.md/public/files/2201423_md_ae_raport_2012.pdf

PARTEA D. PRINCIPALELE CONSTATĂRI, IMPLICAȚII ASUPRA POLITICILOR ȘI RECOMANDĂRI

Secțiunea D1 rezumă principalele constatări din Părțile A, B și C relevante în contextul datelor disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

În Secțiunea D2, în baza evaluării situației curente, sunt prezentate unele recomandări cheie pentru elaboratorii de politici întru îmbunătățirea managementului curent al migrației.

Secțiunea D3 continuă secțiunea anterioară, prezentând un set de recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare ale țării.

Secțiunea D4 indică lacunele existente de date și oferă recomandări și strategii posibile pentru a îmbunătăți statisticile cu privire la migrație și baza generală de evidență a migrației.

D.1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare

Context. Fenomenul migrației în Moldova continuă să fie caracterizat preponderent de emigrarea peste hotare a populației, mai puțin de imigrarea persoanelor de peste hotare. Eforturile statului în perioada curentă sunt direcționate spre gestionarea fenomenului, inclusiv desfășurarea reformelor instituționale direcționate în acest scop, cooperarea mai strânsă cu Uniunea Europeană.

Odată cu declanșarea crizei economice în Europa și înăsprirea condițiilor de ședere a migranților în Federația Rusă, una din principalele țări de destinație a moldovenilor, a devenit deosebit de actuală necesitatea abordării problemelor migranților reveniți în țară. La întoarcere migranții pot contribui la dezvoltarea țării de baștină atât prin implicarea lor în activitatea de muncă, cât și prin lansarea afacerilor proprii, crearea legăturilor de afaceri între țara de origine și cele de destinație, transferul de abilități și cunoștințe acumulate peste hotare, de tehnologii, precum și prin transfer de idei, convingeri, standarde de viață, etc.

Studiile realizate în domeniu denotă că principalii factori de impulsionare a migrațiilor moldoveni continuă să fie cei de ordin economic: lipsa locurilor de muncă și/sau salariile neatractive oferite pe piața muncii din Moldova.

Modele actuale de migrație. Analiza situației în domeniul migrației s-a realizat în baza unei serii de date administrative și statistice, oferite de către diferiți producători de date.

O serie de date administrative ale ÎS „CRIS „Registru” permit analiza situației privind *Emigrarea autorizată* cu retragerea vizei de reședință înainte de plecarea din țară. În baza acestor date a fost estimat un număr de circa 106 600 persoane care către sfârșitul anului 2015 locuiau peste hotare. *Emigrarea autorizată anuală* înregistrează tendințe stabile spre diminuare, astfel în 2015 rata de descreștere a fluxului emigrării autorizate față de 2013, a fost de -3,4 procente, iar față de 2010 a constituit -48,5 procente. Fenomenul este mai pronunțat în mediul urban față de cel rural, anual emigrând autorizat mai multe femei decât bărbați. Preponderent pleacă din țară persoane tinere, instruite, cu studii medii de specialitate, superioare incomplete și superioare. Țările principale de destinație sunt Federația Rusă și Ucraina care cumulează aproape 56 procente dintre emigranți. Printre alte țări cu ponderi semnificative ale emigranților sunt SUA, Germania și Israel.

O sursă importantă, care oferă posibilitatea estimării volumului emigrării internaționale este informația DPF despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfârșitul anului 2015 un număr de 282 100 persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni, circa 67 procente dintre aceștia au vârstă de 15–44 ani, femeile constituind cu 11,2 procente mai mult decât bărbații.

Datele MAEIE obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM peste hotare relatează că la finele anului 2015 peste hotare se aflau circa 805 500 persoane, indiferent de durata aflării acestora în țările de destinație. Conform datelor menționate 59,2 procente se aflau în Federația Rusă, 17,6 procente – în Italia (2,1 procente – în Portugalia, 2,0 procente – în Marea Britanie, 1,7 procente – în Israel, 1,1 procente – în Grecia și România, de la câte 0,9 procente și mai puțin în alte țări).

Migrarea temporară/circulară în scop de muncă, cu intenția de a reveni acasă, este estimată în baza datelor AFM. Datele cercetării relatează asupra unui număr de circa 300 000 persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă în afara țării în perioada 2010–2015. Profilul *Migrării temporare* este diferit în comparație cu a *Emigrării autorizate*. Preponderent migrează la muncă populația

din mediul rural care constituie circa 69 procente, iar caracterul masculin al acestui tip de migrație este deosebit de pronunțat. De asemenea, în cazul acestui tip de migrație, numărul bărbaților depășește numărul femeilor. În general, principalele țări de destinație au continuat să fie Rusia și Italia, însă distribuția pe sexe este diferită. Pentru 75 procente dintre bărbați țara de destinație a fost Federația Rusă, pentru 6 procente – Italia, în cazul femeilor distribuția este mai uniformă cu 42 procente – pentru Federația Rusă și 31 procente – pentru Italia.

În ceea ce privește structura pe vârste a migrației se observă prevalența semnificativă a celor de 15–44 ani, care cumulează circa 79 procente din totalul migranților temporari. Aproape jumătate dintre migranți sunt persoane cu studii medii (liceale, gimnaziale), iar circa 37 procente constituie cei cu studii medii specializate și studii profesionale.

ANOFM declară tendințe spre creștere a numărului persoanelor care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă. Totuși numărul acestora rămâne a fi destul de mic. Principalele țări de destinație unde migranții pleacă în baza contractelor de muncă sunt Israel și Polonia situându-se pe locul doi în 2015.

Cu referire la migrația pentru studii, datele denotă că numărul de moldoveni care s-au aflat la studii peste hotare pe parcursul anilor 2010–2015 a crescut de 1,4 ori, circa 91 procente făceau studiile în România, 6,0 procente – în Federația Rusă, 2,4 procente – în Bulgaria în 2015. Din cauza numărului limitat de locuri de studii peste hotare care sunt oferite Moldovei sub egida tratatelor internaționale, numărul de persoane care studiază peste hotare, prezentat de Ministerul Educației, este relativ mic. Nu se cunoaște numărul celor care pleacă pentru a-și face studiile peste hotare în afara acordurilor internaționale și fără notificarea Ministerului, care, probabil, este mai mare.

Emigrarea involuntară a înregistrat o creștere către sfârșitul anului 2015 în comparație cu 2010. Numărul solicitanților de azil din Moldova peste hotare a fost de 633 persoane în 2010, iar în 2015 au fost înregistrate 3402 persoane (în 2014 – 1449), totodată s-a înregistrat o descreștere a numărului persoanelor care au obținut statut de refugiat peste hotare, de la 6200 în 2010 la 2264 în 2015. De menționat, că în perioada analizată s-a majorat, atât *rata de creștere* în raport cu anul precedent a *numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare* cât și cea a *numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare*.

Repatrierea: pe parcursul anilor 2010–2015, numărul anual de persoane repatriate a oscilat diferit. În anul 2015 acest număr s-a majorat față de anul

2010 de aproximativ 1,4 ori. De asemenea, în perioada analizată s-a majorat și numărul copiilor repatriați, ponderea acestora în 2015 constituind 8,65 procente în comparație cu 3,39 procente înregistrată în 2010.

De menționat că, începând cu anul 2011, înregistrarea repatrierii persoanelor este efectuată de două instituții: BMA al MAI și ÎS „CRIS „Registru” a MTIC. Astfel BMA, în condițiile legii acordă dreptul la repatriere și emite confirmarea de repatriere, în baza căreia ÎS „CRIS „Registru” a MTIC eliberează permisul de ședere permanentă pe teritoriul Republicii Moldova sau a buletinului de identitate pentru apatrizi⁹⁶.

Readmisia. O dinamică pozitivă este înregistrată pentru domeniul readmisiilor în Moldova. În perioada 2010–2015 numărul persoanelor readmise a variat, înregistrând în 2015 o majorare de 26,4 procente comparativ cu 2010.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane: Sistemul Național de Referire⁹⁷ este cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipelor Multidisciplinare care au atins o acoperire națională. Eficiența sistemului respectiv este confirmată de creșterea numărului persoanelor identificate prin intermediul acestuia. Datele statistice arată că în 2015 au fost identificate 132 victime TFU, care este în creștere cu 52 de cazuri față de numărul identificat în anul 2014. Numărul victimelor potențiale ale TFU pentru 2015 a fost de 298 persoane, față de 854 persoane în 2014. Din totalul persoanelor identificate drept victime TFU, femeile constituie circa 81 procente, iar copiii circa 19 procente.

Populația rezidentă de origine străină. Către finele anului 2015, numărul total de străini (inclusiv apatrizii) care se află pe teritoriul Moldovei a fost de 21 876 persoane (0,6 procente din totalul populației). Majoritatea străinilor sunt originari din Ucraina, Federația Rusă, urmați de cei din Israel, România, Turcia, celelalte țări au fost reprezentate cu câte 2,2 procente și mai puțin de fiecare. Numărul anual de imigrări a străinilor în Moldova este în creștere, respectiv de la 2510 persoane în 2010 până la 4210 persoane în 2015. De menționat că rata de creștere în 2015 față de 2010 a crescut cu două treimi.

Impactul demografic al migrației. Prevalența emigrării asupra imigrării influențează dezvoltarea demografică a republicii, care în perioada de amploare a fenomenului a condus la descreșterea continuă a numărului populației și la

⁹⁶ Art. 87 din Legea nr. 200 din 16 iulie 2010, privind regimul străinilor în Republica Moldova.

⁹⁷ SNR a fost lansat în Republica Moldova în anul 2006 cu suportul OIM, a donatorilor externi și societății civile.

amplificarea procesului de îmbătrânire a populației. De menționat că în ultimii doi ani s-a observat o stabilitate în ceea ce ține de numărul total al populației, estimat de BNS. De asemenea, s-a atestat o stabilitate a altor indicatori demografici, spre exemplu: sporul natural, rata netă a migrației. Fenomenul migrației este mai pronunțat în mediul rural în comparație cu cel urban, totodată se observă tendințe stabile spre creștere a populației urbane în contextul reducerii/stabilizării populației totale a țării, ceea ce relatează asupra existenței migrației interne, de la sate spre orașe, în special a populației economic active.

Impactul economic al migrației. Migrația forței de muncă din țară are un rol important și semnificativ și în termeni economici. Creșterea numărului persoanelor plecate la muncă peste hotare a rezultat în creșterea semnificativă a cuantumului transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. Creșterea constantă a Produsului Intern Brut în mare parte se atribuie veniturilor remise în țară de către migrații moldoveni care lucrează peste hotare.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populație. Circa 25 procente de gospodării casnice din țară în 2015 beneficiau de surse bănești provenite din remitențe, în mediul rural ponderea acestora fiind de 28,5 procente. Conform datelor AFM/Studiului MFM (2012) peste 80 procente dintre migrații au trimis lunar bani familiei, jumătate din ei – sume de peste 500 dolari SUA.

Veniturile gospodăriilor sunt influențate considerabil de remitențe, în cazul gospodăriilor beneficiare de mijloacele respective ponderea constituie 56,7 procente, iar în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe din mediul rural – 59,7 procente (din mediul urban 52 procente). Astfel, dacă nu ar primi remitențe, proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei în 2015 ar constitui 23,4 procente, în mediul rural indicatorul ar fi de 30,5 procente.

Este atestată o înrăutățire continuă a indicatorilor care caracterizează piața forței de muncă. În perioada 2010–2015 numărul populației economic active a variat constituind 1 266 000 persoane în 2015, față de 1 235 000 în 2010. Totodată în perioada analizată s-a redus ponderea populației sub VAM de la 17,8 procente la 17,0 procente și cea a persoanelor în VAM respectiv de la 66,7 la 65,1 pe când ponderea persoanelor peste VAM a crescut de la 15,5 procente la 17,8 procente. În condițiile migrației populației tinere peste hotare poate fi așteptată o reducere în continuare a populației în vârstă aptă de muncă cu toate efectele negative ale acestui fenomen.

Studiile în domeniu denotă unele tendințe spre reîntoarcere în țară a migranților în scop de muncă. Totodată migrații reveniți se confruntă cu probleme de reintegrare, care sunt generate de lipsa locurilor de muncă și cuantumul mic al salariilor oferite. Lansarea propriei afaceri rămâne a fi dificilă din diverse motive, inclusiv insuficiența de resurse financiare și lipsa de informare. În aceste condiții o parte considerabilă dintre migranți aleg să re-emigreze.

Impactul social al migrației. Impactul negativ social generat de fenomenul migrației este confirmat de o serie de studii în domeniu. Acesta este exprimat prin deficiența de cadre în astfel de domenii precum sunt educația și sănătatea, ca rezultat a emigrării personalului calificat care a lucrat în aceste sectoare. A fost constatat că migrația reduce sărăcia, însă generează efecte sociale negative asupra copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijire în urma migrației persoanelor tinere. În 2015 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, conform informației Ministerului Educației a fost de 40 000, dintre care 10 000 copii aveau ambii părinți plecați peste hotare la muncă și 30 000 copii – un părinte plecat peste hotare la muncă.

Migrația forței de muncă și sistemul național de asigurare socială. Migrația forței de muncă afectează durabilitatea sistemului național de asigurare socială. Astfel, fiind în afara țării, o parte semnificativă a populației economic active nu participă la sistem, ceea ce conduce la creșterea poverii asupra populației economic active în economia națională. Aceasta deja a condus la un deficit al bugetului asigurărilor sociale de stat care pe parcursul ultimilor ani este compensat de către bugetul de stat. De asemenea, lipsa pilonului cumulativ al sistemului de asigurări sociale și pachetul îngust de beneficii oferit de către actualul mecanism de asigurare individuală, face puțin atractivă participarea migranților la sistem. Neparticiparea actualilor migranți la sistem, la întoarcerea acestora pe termen mediu și lung se va reflecta în imposibilitatea obținerii unor beneficii din cadrul sistemului, ceea ce va contribui direct la creșterea poverii asupra sistemului de asistență socială. Prin urmare, asigurarea garanțiilor sociale minime a lucrărilor migranți moldoveni aflați peste hotarele țării și găsirea unor soluții adecvate la întoarcerea acestora, reprezintă o preocupare curentă pentru stat. În acest context, pe parcursul ultimilor ani o serie de acorduri privind securitatea socială au fost semnate sau sunt în proces de negociere cu mai multe țări de destinație a acestora, principiile cărora se bazează pe contributivitate.

Cadrul instituțional. O serie de instituții de stat sunt implicate în procesele de gestionare a migrației, direct sau indirect, în corespundere cu domeniile de activitate și de competență a acestora. În scopul eficientizării activităților privind comunicarea și conlucrarea cu migrații moldoveni aflați peste hotare, coordonarea politicilor în domeniu a fost creat Biroul Relații cu Diaspora. În

cadrul ministerelor și altor autorități administrative centrale au fost desemnate persoane responsabile pentru promovarea și realizarea politicii statului în domeniul diasporei, la nivel de viceministri sau vicedirectori.

Biroului Migrație și Azil i-au fost atribuite noi competențe prin desemnarea acestuia drept instituție responsabilă pentru elaborarea ulterioară a Raportului PME al RM.

Cadrul național legislativ și regulator a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește constituirea unei baze comprehensive pentru un sistem eficient de gestionare a migrației. Conform opiniilor experților CE, cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.

Continuă activitățile privind semnarea acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă în scopul asigurării securității sociale și de muncă a migranților din Republica Moldova.

Cadrul de politici este în continuă dezvoltare. Au fost elaborate și puse în aplicare strategii și politici de stat în diverse domenii conexe migrației: mobilitatea la frontieră, reintegrarea la reîntoarcerea migranților, investirea remitențelor în dezvoltare, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, combaterea migrației iregulare și TFU. *Coordonarea și asigurarea coerenței politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației* se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant. Cu toate acestea, este necesară îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțională pentru o gestionare mai eficientă a fenomenului migrației.

D.2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației

În perioada anilor 2010–2015 tema migrației, fiind recunoscută politic ca fenomen, inclusiv prin efectele sale pozitive și negative, a devenit un element cheie la elaborarea politicilor naționale, sectoriale și intersectoriale.

În mod special au devenit vizibile mecanismele care țin de imigrarea străinilor⁹⁸. În mare parte acestea au asigurat transpunerea mai multor directive comunitare în domeniu. Acest fapt a contribuit la eficientizarea dialogului bilateral cu statele comunitare în domeniile conexe migrației (ocupațional, social, educațional etc.).

⁹⁸ Legea privind regimul străinilor nr. 200 din 16 iulie 2010.

Totodată, rămân a fi necesare:

- consolidarea capacităților autorităților competente din țară în corelarea și promovarea principiilor și procedurilor de admitere și de documentare în țară a străinilor (migranților economici și non-economici) cu realitățile economice ale țării, fiind aplicată o abordare utilitaristă pentru țară;
- perfectarea continuă a cadrului normativ privind admiterea selectivă a străinilor în scop de muncă pentru suplinirea deficitului de personal înalt calificat: (1) în domeniile care duc lipsa forței de muncă calificată; (2) în ramurile economiei prioritare pentru dezvoltarea durabilă a țării⁹⁹ care nu dispun de resurse autohtone de calificare necesară și (3) facilitarea admiterii și șederii în Republica Moldova a investitorilor străini precum și a persoanelor care gestionează investițiile străine în domeniile economice cu efect multiplicativ.¹⁰⁰ De remarcat, că promovarea pro-activă de atragere a investițiilor străine prin politicile migraționiste cunoaște mai multe exemple internaționale. Astfel, practica statelor europene sau nord-americane prevede în acest sens mecanisme de facilitare a admiterii și documentării străinilor care investesc în afaceri în zone economice prestabilite (mediul rural, și/sau dezvoltarea economiei multiplicative în raport cu condițiile generale ca ex.) sau creează locuri noi de muncă;
- dezvoltarea mecanismelor de recunoaștere a competențelor și calificărilor profesionale a străinilor în domeniile care necesită personal calificat;
- promovarea instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova în scopul atragerii străinilor la studii și promovarea imaginii instituțiilor superioare de învățământ din țară;
- perfecționarea instrumentelor legale și instituționale ce asigură principiul non-discriminării străinilor aflați în țară, evitării oricăror restricții nejustificate de natură discriminatorie bazate pe orice motiv cum ar fi sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau social, caracteristici genetice sau stare de sănătate, limbă, religie sau convingeri etc.;
- promovarea unui climat de legalitate în admiterea și șederea străinilor în Republica Moldova prin sporirea gradului de informare a potențialilor migranți care doresc să vină în Republica Moldova pentru perioade scurte de timp (la studii, muncă, etc.).

⁹⁹ Strategia națională de dezvoltare, „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11 iulie 2012.

¹⁰⁰ Ca exemple construcția drumurilor, infrastructurii economice, sistemelor de irigare în agricultură etc.

Un rol deosebit în gestionarea migrației revine politicilor de integrare a străinilor, promovate în stat. Deși cadrul regulatoriu în domeniu adoptat în Republica Moldova¹⁰¹ este recunoscut drept unul novator atât în zona CSI, dar și pentru un șir de state vest-europene, implementarea acestuia se află în faza inițială și necesită mai multă atenție pentru asigurarea corelării cu necesitățile evidențiate.

Dezvoltarea rapidă a proceselor de imigrare a străinilor în țară nu a permis preselecția lor din statele terțe, similare sau apropiate ca identitate culturală, civilizațională sau religioasă etc., fapt ce ar exclude deficiențe în integrare. Datele PME indică că în Republica Moldova la sfârșitul anului 2015 se află cu drept de ședere provizorie sau de ședere permanentă circa 22 000 de străini, din aproximativ 114 sate.

Astfel, este important de a dezvolta în cadrul politicilor de gestionare a migrației a unor politici pe termen lung ce țin de acomodarea reciprocă între toți străinii (beneficiarii ai unei forme de protecție, imigranții, persoanele născute în afara țării și alte categorii de persoane) și locuitorii Republicii Moldova.

Pe parcursul anului 2015 au fost dezvoltate mecanismele necesare de cooperare între entitățile statale responsabile de acomodarea și integrarea străinilor, a fost garantat accesul străinilor la programele de acomodare socioculturală și lingvistică prin asigurarea cheltuielilor necesare din contul Bugetului de Stat¹⁰².

Totodată, având în vedere importanța deosebită a integrării străinilor pentru coeziunea socială și civică în țară, este necesară susținerea activă a străinilor și apatrizilor cu statut de ședere legală în Republica Moldova, asigurarea participării lor la viața economică, socială și culturală a țării. Acest obiectiv urmează a fi susținut prin sporirea gradului de conștientizare a persoanelor publice, a societății civile, și a străinilor înseși în importanța procesului de integrare.

Deși autoritățile publice au recunoscut importanța politicilor de integrare prin definirea fondurilor publice necesare pentru implementarea lor, acestea nu sunt suficiente pentru acoperirea întregului spectru de necesități posibile și pentru toate categoriile de străini. Astfel este necesar de a determina categoriile de străini care pot beneficia de un tratament facilitat în domeniul dat, spre

¹⁰¹ Legea privind integrarea străinilor în Republica Moldova nr. 274 din 27 decembrie 2011

¹⁰² Legea Bugetului de stat pe anul 2015 nr. 72 din 12 aprilie 2015. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=358190>

exemplu categoriile vulnerabile de persoane, beneficiari ai unor forme de protecție, minori neînsoțiți, femei, etc.

Implementarea politicilor de integrare necesită o monitorizare obiectivă prin stabilirea unor seturi de indicatori în toate domeniile relevante, colectarea, sinteza și analiza datelor obținute.

Emigrarea și amortizarea costurilor sociale asociate acestui proces, este domeniul care a beneficiat de cea mai mare atenție în cadrul cercetărilor și abordării comprehensive la elaborarea politicilor de stat. Rămân a fi prioritare aspectele ce țin de situația membrilor de familie: copii și vârstnici, care rămași fără grija celor plecați peste hotare¹⁰³. În cazul bătrânilor dificultățile sunt generate preponderent de gradul de autonomie personală care se reduce odată cu înaintarea în vârstă și necesitatea de suport în acest sens. În cazul copiilor, cifra destul de ridicată al celor rămași fără îngrijirea părinților în legătură cu plecarea acestora la muncă peste hotare este de-a dreptul alarmantă¹⁰⁴. Datele cercetărilor indică asupra gradului redus de socializare a copiilor respectivi, abandonul sistemului școlar, reducerea nivelului de instruire, creșterea riscului de a deveni victime ale violenței, neglijării și exploatării¹⁰⁵. O povară pentru acești copii o au sarcinile casnice sporite, în special în zonele rurale, și insuficiența relațiilor emoționale. Efecte negative le pot avea, de asemenea, utilizarea ineficientă a remitențelor primite de la părinți de către copii, în special de către adolescenți, care riscă să devină consumatori de substanțe nocive, să întrețină relații sexuale precoce, să fie atrași în cercuri de influență delinventă¹⁰⁶.

Problemele menționate solicită implicarea pro-activă a statului și a întregii societăți, crearea unor parteneriate stabile pentru solidaritate și coeziune comunitară și/sau socială, pentru dezvoltarea, consolidarea și implementarea mecanismelor preventive la nivel național, precum și celor de suport a acestui grup de copii. Este regretabilă lipsa unei abordări uniforme și coerente la nivelul autorităților cu atribuții determinate (MMPSF, Ministerul Educației, MAI, autoritățile publice locale și altele) privind problemele cu care se confruntă copiii ai căror părinți, unul sau ambii, sunt plecați, locul pe care îl ocupă fenomenul migrației printre cauzele vulnerabilității acestor copii, spectrul

¹⁰³ Planul Național de Acțiuni cu privire la protecția copiilor lăsați fără îngrijirea părinților pentru 2010–2011 (din 02 iunie 2010); proiectul „Abordarea efectelor negative ale migrației asupra minorilor și familiilor lăsate fără grija celor plecați peste hotare”, implementat de Guvernul Italian în colaborare cu OIM, și cofinanțat de CE (durata 2011–2012), etc.

¹⁰⁴ Cercetarea UNICEF Fenomenul delinvenței juvenile în Republica Moldova, Cartea juridică, 2011

¹⁰⁵ UNICEF, „Situation analysis of children in Moldova and status of realization of Child Rights”. (Proiect (2016). Chapter 6. Right to nurturing and save environment.

¹⁰⁶ Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014–2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. nr. 434 din 10 iunie 2014. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/md/353459/>

de servicii necesare pentru asistența copiilor respectivi și nivelul de specializare a acestor servicii¹⁰⁷. În acest sens pentru reducerea efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămași în țară este necesară dezvoltarea parteneriatelor durabile, eficiente și diligente între toți actorii implicați, pentru: (i) dezvoltarea și implementarea mecanismului de evidență și monitorizare a situației acestor copii; (ii) dezvoltarea și implementarea programelor de informare și conștientizare comunitară și socială; (iii) completarea deficitului existent de servicii sociale comunitare cu cele care ar răspunde necesităților copiilor și tinerilor din familiile migranților, printre care sunt și serviciile de consiliere; (iv) sporirea capacităților sistemelor protecției sociale, educațional, ocrotirii sănătății, inclusiv ordinii și securității publice în abordarea riscurilor sociale, inclusiv ale riscurilor sociale pentru copiii a căror părinți sunt migranți. Își mențin importanța inițiativele comune cu statele de destinație, inclusiv Federația Rusă, Italia, Israel și Turcia preconizate pentru asigurarea migrației circulare, reîntoarcerea lucrătorilor migranți și reintegrarea lor pe piața muncii din Moldova. În acest context, este necesară și diversificarea oportunităților de angajare peste hotare a lucrătorilor migranți, prin elaborarea de servicii eficiente pentru migrație circulară care să răspundă necesităților migranților din Moldova și să asigure respectarea drepturilor și securității acestora. Totodată, pentru stimularea reîntoarcerii migranților moldoveni și facilitării reintegrării economice și sociale a acestora în țară, este necesară dezvoltarea unui mecanism de recunoaștere a calificărilor, de certificare a experienței de muncă a lucrătorilor migranți, și de facilitare a recalificării. De asemenea, pentru redirecționarea resurselor acumulate din migrație de la consum spre dezvoltare economică, sunt necesare: (i) dezvoltarea „*de facto*” a unui mediu favorabil pentru afaceri, care ar permite abilitarea economică a migranților și canalizarea veniturilor remise în calitate de investiții către sectorul real al economiei și creării oportunităților de angajare/auto-angajare; (ii) reformarea sistemului bancar, sporirea credibilității și accesibilității acestuia pentru investiții în afaceri; (iii) dezvoltarea în punerea în aplicare a unor programe de granturi, microgranturi pentru afaceri în diferite domenii ale economiei naționale care sunt sensibile la dimensiunea de gen și asigură o distribuție echitabilă a micro-granturilor în toate regiunile țării, cu accente bazate pe abordări și practici inovative, inclusiv cele preluate pe durata migrației.

Rămâne o necesitate stringentă asigurarea transferului de calificări și inovații în anumite sectoare, în special în mediul rural, prin crearea condițiilor care ar contribui la intensificarea reîntoarcerii temporare a conaționalilor înalți

¹⁰⁷ Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014–2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. nr. 434 din 10 iunie 2014. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/md/353459/>

calificați și ar facilita circulația de creiere¹⁰⁸. Concomitent, pentru prevenirea și reducerea exodului de forță de muncă tânără, este necesară racordarea ofertei educaționale la cerințele pieții muncii, precum și reducerea barierelor de acces pe piața muncii și revizuirea condițiilor de retribuție care să corespundă valorii muncii depuse.

O atenție deosebită autoritățile moldovenești au acordat stabilirii legăturilor între organizațiile Diasporei din diferite țări, cu țara, inclusiv instituirea autorității speciale în domeniu, Biroul Relații cu Diaspora (BRD) din cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova¹⁰⁹. Cu toate acestea, este importantă susținerea în continuare a activității în domeniu, de coordonare și de susținere a BRD în organizarea diferitor activități cu comunitățile de moldoveni și organizațiile diasporale de peste hotarele Republicii Moldova.

Deși Moldova a creat deja un cadru instituțional solid în domeniul gestionării migrației, este necesar de a dezvolta capacitățile de gestionare a migrației și în continuare. Astfel, elaborarea politicilor ulterioare trebuie să se bazeze pe date comprehensive și bine structurate, să țină cont de interesele și obiectivele specifice ale țării, să se refere la diferitele aspecte ale politicii publice generale cum ar fi cele ocupaționale, demografice, promovarea migrației circulare, de reîntoarcere și de reintegrare a migranților etc.

Acest deziderat necesită susținerea și dezvoltarea capacităților instituțiilor publice care asigură elaborarea și implementarea politicilor ce țin de problemele migraționale (mai multe resurse materiale, ateliere de instruire, eliminarea impedimentelor birocratice, mai multă luare în considerație a practicii și expertizei locale, evitând bizuirea excesivă pe intervențiile experților externi, etc.).

În acest context, crește rolul structurilor care urmează să asigure coordonarea¹¹⁰, aceste urmează să dispună de suficiente resurse umane instruite, inclusiv în domeniile moderne de activitate și comunicare.

¹⁰⁸ Inițiativa „Abordarea exodului de creieri prin reîntoarcerea temporară a oamenilor de știință – expatriați moldoveni și a tinerilor cercetători de peste hotare, pentru a fortifica Moldova drept un centru de cercetare și dezvoltare și pentru a promova returnarea temporară și permanentă și transferul de abilități” finanțat de UE și implementate de OIM în perioada 2010–2011 în cadrul proiectului „Susținerea implementării componentei migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE – Moldova” poate fi menționată în această ordine de idei.

¹⁰⁹ Vezi: <http://www.gov.md/libview.php?l=en&id=4327&idc=436>

¹¹⁰ Hotărârea Guvernului nr. 133 din 23 februarie 2010 „Cu privire la Comisia pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrațional”.

D.3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare

Integrarea migrației în procesele de dezvoltare este prevăzută în cadrul unor politici pe termen lung. Obiectivele de bază au fost stabilite în Strategia Națională a Moldovei în domeniul migrației și azilului (2011–2020)¹¹¹ și în Planul Național de Acțiuni pentru 2011–2015 cu privire la implementarea Strategiei Naționale în domeniul migrației și azilului. Acestea fac o legătură între domeniul migrației și azil cu cadrul general al politicilor de dezvoltare a țării.

Noua strategie de dezvoltare a Moldovei – Strategia Națională de Dezvoltare: Moldova 2020: 7 soluții pentru Republica Moldova¹¹² la fel contribuie la corelarea cu strategiile sectoriale, implementate de diferite ministere de resort.

Merită a fi menționate în acest context și politica externă a Guvernului Republicii Moldova, precum și angajamentele țării reflectate în așa documente cum ar fi: *Declarația comună cu privire la Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova – UE*¹¹³, *Programul Național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – UE în domeniul liberalizării regimului de vize*¹¹⁴, *Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014–2016*¹¹⁵. Toate acestea, grație abordării comprehensive a modului de gestionare a migrației în corespundere cu directivele comunitare au determinat reformarea cardinală a cadrului legislativ și instituțional în domeniul gestionării migrației.

Totodată, dinamica și amploarea proceselor migraționale din perioada examinată necesită corectarea și includerea unor elemente specifice în politicile de dezvoltare.

În acest sens, este importantă consolidarea rolului BRD al Cancelariei de Stat de coordonare a procesului de integrare a aspectelor ce țin de diasporă, migrație și dezvoltare (DMD) în politicile naționale, prin intermediul punctelor

¹¹¹ Hotărârea Guvernului nr. 655 din 8 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale a Moldovei în domeniul migrației și azilului (2011–2020).

¹¹² Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11 iulie 2012

¹¹³ Declarația comună privind Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova-UE, semnată pe data de 5 iunie 2008, la Luxemburg în cadrul reuniunii Consiliului Miniștrilor de Justiție și Afacerilor Interne al UE.

¹¹⁴ Hotărârea Guvernului nr. 122 din 04 martie 2011 cu privire la aprobarea Programului național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize.

¹¹⁵ Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014, cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014–2016.

focale naționale stabilite în cadrul autorităților publice centrale și responsabile de promovarea politicii statului în domeniul diasporei, instituite în baza Dispoziției Guvernului nr. 58 din 7 iulie 2013. Este, de asemenea, necesară extinderea cadrului instituțional de integrare a aspectelor ce țin de DMD la nivelul autorităților publice locale.

Având în vedere procesele continue de reducere a numărului populației și creșterea coeficientului de îmbătrânire până la 16,7 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori în 2015¹¹⁶, depășind valoarea critică (16), ceea ce constată o stare deosebit de avansată a îmbătrânirii populației, e necesar:

- de asigurat o mai bună gestionare a proceselor migrației temporare a populației;
- asigurarea monitorizării migranților reîntorși, în special a persoanelor care se confruntă cu probleme, cunoașterea problemelor care apar la reintegrarea lor socială, psihologică, ocupațională, educațională de altă natură. În această ordine de idei necesită a fi dezvoltată în continuare colectarea datelor privind persoanele plecate temporar peste hotare (informația despre emigrarea în scop de muncă, studii, pe vârste, sexe și nivel de instruire în dinamică), asigurarea corelării informației și analiza datelor pre- și post- emigrare și elaborarea politicilor adecvate.
- dezvoltarea în continuare a aspectelor ce țin de securitatea demografică a țării necesită a fi incluse în politicile de durată a aspectelor ce țin de stimularea natalității, protecția socială a familiei și a copiilor lăsați fără grija părinților plecați peste hotare, dezvoltarea politicilor de securitate demografică în baza monitorizării indicatorilor selectați, inclusiv cei constatați în acest Raport analitic.
- la fel, urmează a fi ameliorată calitatea datelor statistice și administrative care se referă la emigrarea autorizată, având în vedere indicatorii ce țin de vârsta, nivelul de instruire, sexul și mediul de reședință a persoanelor plecate.

În scopul asigurării mecanismelor necesare pentru implementarea politicilor necesare pentru protecția copilului și familiei pentru perioada migrației părinților este necesar de asigurat colectarea periodică a datelor despre numărul copiilor cu părinți plecați peste hotare la muncă (familiile reîntregite), numărul căsătoriilor și divorțurilor în familiile migranților în dinamică, numărul copiilor născuți în familiile migranților peste hotarele Republicii Moldova.

¹¹⁶ BNS. Vârșnicii în Republica Moldova în anul 2015 (2016). Disponibil pe: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5358>

Deoarece Republica Moldova a optat pentru procesele integraționiste și liberalizarea regimului de vize cu UE, un accent deosebit pentru îmbunătățirea gestionării proceselor migraționale se pune pe existența și dezvoltarea instrumentelor de control al migrației. În această ordine de idei prioritară devine dezvoltarea instrumentelor de colectare a informației statistice și nominale privind migrația, corelarea unității noțiunilor și definițiilor utilizate în legislația națională cu cele din legislația comunitară, în special cele din Regulamentul (CE) nr. 862/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației și protecției internaționale¹¹⁷.

D.4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe

Gestionarea eficientă a migrației poate fi realizată doar dacă politicile și strategiile se bazează pe informații actualizate privind fluxurile migraționale. Astfel, colectarea datelor de încredere, inclusiv în scopuri de prognozare trebuie să facă parte dintr-o politică națională comprehensivă în domeniul migrației. De asemenea există prea puțină informație disponibilă cu privire la așa subiecte importante cum sunt remitențele, conștientizarea de către migranții reali și potențialii a migrației legale și a posibilităților de revenire.

Unele subestimări/lacune sunt observate cu privire la evidența migrației pe domenii. De exemplu, Ministerul Educației deține date oficiale cu privire la numărul de cetățeni moldoveni care-și fac studiile peste hotare în baza tratatelor internaționale, însă nu se duce evidența celor care aplică și obțin de sine-stătător posibilități de a studia peste hotare. O altă problemă se referă la evidența copiilor lăsați fără grija părinților migrați – este o sarcină divizată între câteva ministere, care raportează diverse date. Explicația în acest sens fiind următoarea, Ministerul Educației colectează, ad-hoc, date referitor la copiii care sunt integrați în sistemul educațional, pe când MMPSF, în calitate de autoritate tutelară națională, colectează date referitor la copiii în situații de risc în vârsta de până la 18 ani. Prin urmare o delimitare și o corelare în acest sens este absolut necesară.

Printre acțiunile recomandate pentru îmbunătățirea și generarea datelor vizând migrația populației internaționale, putem menționa următoarele:¹¹⁸

¹¹⁷ Vezi: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R0862&from=RO>

¹¹⁸ Această secțiune se bazează pe principalele constatări din Poulain Michel și alții: „Raportul de evaluare a datelor”, 2011 contractat de OIM. Disponibil pe: http://www.iom.md/attachments/110_data_assess_rep_eng.pdf

Profilul Migrațional Extins, perceput mai degrabă drept un proces decât doar un produs, reprezintă un potențial înalt de sinergie cu procesele de integrare a migrației, în ceea ce privește realizarea obiectivului de a înțelege și utiliza datele pentru niște decizii informate și evaluarea progresului obținut. Guvernul Republicii Moldova a aprobat „*Lista de indicatori și șablonul Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova*” la 24 august 2012.¹¹⁹ Conform Hotărârii Guvernului, BMA în cooperare cu alte ministere și autorități publice centrale relevante asigură actualizarea anuală a valorilor indicatorilor PME și elaborarea raportului analitic anual în baza Listei de indicatori și șablonului PME pentru RM.

Pentru a realiza aceste obiective, se propun următoarele:

- Compilarea și actualizarea unui PME urmează să fie efectuată în mod durabil, canalizând constatările PME în elaborarea de politici. În ordinea dată de idei, se recomandă revizuirea periodică a Listei de indicatori ai PME, reexaminarea și reconfirmarea surselor de date, reieșind din competențele funcționale ale prestatorilor, inclusiv determinarea periodicității acestui exercițiu în timp;
- Soluționarea problemei cu privire la calitatea datelor necesită dezvoltarea capacităților instituțiilor de stat (BNS, ÎS CRIS „Registru”, MAI, MMPSF/ANOFM, Ministerul Educației, MAEIE, Ministerul Sănătății etc.), care sunt implicate în colectarea datelor la nivel național;
- Necesitatea unei colaborări constructive și mai active între principalii producători de date statistice, care sunt ÎS „CRIS „Registru” și BNS și MAI este o necesitate urgentă. Aici trebuie de menționat și necesitatea pentru o cooperare mai activă în domeniul statisticii cu DPF în ceea ce privește înregistrarea migranților la trecerea frontierei;
- Schimbul de date cu țările de destinație ale migranților din Moldova este o oportunitate pentru verificarea exactității datelor din Moldova privind emigrarea. Aceste date deseori nu sunt incluse în statisticile anuale privind migrația, prin urmare o cerere regulată de date de la țările respective ar putea fi necesară;
- Instruire bine-orientată și cooperare tehnică pentru actorii responsabili de actualizarea PME, inclusiv prin intermediul unor proiecte twinning.

În contextul menționat este necesară dezvoltarea în continuare a asistenței informaționale pentru autoritățile publice centrale și locale drept suport în scopul asigurării managementului eficient în domeniul migrației și azilului.

¹¹⁹ Vezi: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344691&lang=1>

Urmează să continue activitățile ce țin de consolidarea capacităților instituționale în colectarea, agregarea, sistematizarea de către beneficiari a datelor pentru elaborarea și implementarea politicilor în domeniul migrației și azilului, integrării străinilor.

În acest scop urmează să continue activitatea de asigurare informațională inter-instituțională atât pe verticală, cât și pe orizontală, pentru toate autoritățile competente în scopul asigurării managementului migrației, coordonării activităților comune, reducerii riscurilor.

Dezvoltarea mecanismelor de cooperare privind estimarea și analiza riscurilor, cooperarea în colectarea și prelucrarea informației, instituirea, după caz, a unor grupe comune de investigații pe domenii noi de activitate, asigurarea accesului la bazele de date existente sau nou create, crearea unor baze de date comune sau a unor sisteme de schimb rapid a informației pentru autoritățile publice.

Urmează a fi dezvoltate mecanismele de planificare comună a cooperării inter-instituționale (în baza protocoalelor de cooperare), bazate pe înțelegere comună a riscurilor și provocărilor, în special între acelea ce țin de schimbul de informație între autorități, de medierea conflictelor de competențe ș.a.

ANEXE

Anexa nr. I. Glosar de termeni

1. *Acord de readmisie* – acord internațional care prevede proceduri, pe bază reciprocă, pentru returnarea nenaționalilor aflați într-o situație ilegală în țara lor de origine sau în țara prin care aceștia au tranzitat.
2. *Anulare* – decizie luată de autoritatea competentă pentru străini împotriva străinului dacă acesta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege ori s-a stabilit că unele acte care au stat la baza acordării dreptului de ședere sunt falsificate (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
3. *Apatrid* – persoană care nu este cetățean al Republicii Moldova și nici cetățean al unui alt stat (Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000).
4. *Apatridia* poate rezulta din mai multe cauze, inclusiv conflict de legi, transfer de teritoriu, legi care reglementează căsătoria, practici administrative, discriminare, lipsa înregistrării nașterii, denaționalizare (atunci când un stat anulează naționalitatea unui individ) și renunțare (atunci când un individ renunță la protecția statului).
5. *Cetățenie* – legătură juridică specială între o persoană și statul său, dobândită prin naștere sau prin naturalizare, indiferent că este prin declarație, opțiune, căsătorie ori alte mijloace, în conformitate cu legislația națională.
6. *Confirmare de repatriere* – act oficial eliberat de autoritatea competentă pentru străini, care confirmă dreptul la repatriere (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
7. *Copil* – orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă (Convenția ONU privind drepturile copilului).
8. *Custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

9. *Decizie de returnare* – act administrativ al autorității competente pentru străini, prin care șederea unui străin este stabilită ca fiind ilegală și care obligă străinul să părăsească teritoriul Republicii Moldova într-un termen stabilit (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
10. *Declararea străinului persoană indezirabilă* este o măsură asiguratorie de autoritate, dispusă împotriva unui străin care a desfășurat, desfășoară ori în a cărui privință există indicii temeinice că intenționează să desfășoare activități de natură să pună în pericol securitatea națională sau ordinea publică (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
11. *Emigrant* – persoana care emigrează (implicată în procesul de emigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
12. *Emigrație* – acțiunea prin care o persoană care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul unui stat încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul statului în cauză pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
13. *Expulzare* – acțiune a autorității unui stat cu intenția și efectul securizării transportării persoanei sau persoanelor (nenaționali sau apatrizi) împotriva voinței lui/ei de pe teritoriul acestui stat (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
14. *Imigrant* – persoana care imigrează (implicată în procesul de imigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
15. *Imigrație* – acțiunea prin care o persoană își stabilește reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni, după ce, în prealabil, a avut reședința obișnuită într-un alt stat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).
16. *Luarea în custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare dispusă de instanța de judecată împotriva străinului care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de prezenta lege, precum și împotriva străinului care a fost declarat indezirabil sau în a cărui privință instanța de judecată a dispus expulzarea (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

17. *Mic trafic de frontieră* – trecerea frecventă a frontierei comune a statelor contractante de către rezidenții din zona de frontieră, care intenționează să rămână în zona de frontieră a celeilalte părți contractante, în special din motive de ordin social, cultural, familial sau întemeiate economic, pentru o perioadă care nu depășește 3 luni de ședere neîntreruptă de la data trecerii frontierei (Regulamentul CE nr. 1931/2006).
18. *Migrant ilegal* – persoană care, din cauza unei intrări neautorizate, încălcării condițiilor de intrare sau expirării vizei nu deține statut legal într-o țară de tranzit sau gazdă (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
19. *Migrație netă* – diferența dintre numărul persoanelor care intră pe teritoriul unui stat și numărul persoanelor care părăsesc teritoriul statului respectiv în aceeași perioadă. Este denumită și „bilanț migratoriu” (IOM, International Migration Law 25, Glossary on Migration).
20. *Naturalizare* – acordarea cetățeniei la cererea persoanei care domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile prevăzute de Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000.
21. *Permis de ședere/buletin de identitate pentru apatrizi* – act de identitate care atestă dreptul de ședere legală pe teritoriul Republicii Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
22. *Persoană născută în străinătate* – o persoană născută în afara țării de reședință obișnuită curentă, indiferent de cetățenia persoanei. Îndrumări pentru colectarea datelor privind migrația internațională conform articolului al Regulamentului 862/2007 și pentru colectarea datelor adiționale pe bază voluntară: imigrare, emigrare, populația obișnuit rezidentă și obținerea și pierderea cetățeniei.
23. *Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute* – numărul persoanelor care trăiesc în gospodării cu cheltuieli pe adult echivalent (scala 1:0,7:0,5) sub pragul sărăciei, raportat la numărul total al populației.
24. *Pragul sărăciei absolute* se calculează în baza cheltuielilor alimentare ale decililor 2–4, ajustate la 2282 kcal/persoană/zi și adăugarea la acestea a cheltuielilor nealimentare (ponderea pentru toate gospodăriile din CBGC).
25. *Protecție umanitară* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, acordată străinului sau apatridului din alte motive decât cele

prevăzute de Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 (Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova).

26. *Ședere ilegală* – prezența pe teritoriul Republicii Moldova a unui străin care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile privind intrarea, aflarea sau șederea în Republica Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
27. *Readmisie* – acțiune a unui stat de acceptare a reintrării unui individ (național, național al țărilor terțe sau apatrid).
28. *Refugiat* – orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, naționalității, opiniilor politice sau apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară (în baza art. 1 al Convenției ONU din 51 privind statutul refugiaților, precum și Directivei 2004/83/CE).
29. *Remiterile migranților* reprezintă transferuri de peste hotare de mijloace bănești și de bunuri, ce au impact asupra veniturilor gospodăriilor. Ele rezultă din circulația temporară sau permanentă a oamenilor pentru muncă în alte economii, stabilirea cu traiul permanent, precum și din relații interumane: cadouri, donații, moșteniri. Ele pot fi în numerar și nonnumerar, expediate prin canale oficiale (cum ar fi transferuri prin rețele electronice) sau prin canale informale (cum ar fi banii sau bunurile transportate peste frontiere) (Ediția a șasea a Manualului Fondului Monetar Internațional referitor la balanța de plăți și situația investițiilor Internaționale, anexa 5. Remiterile).
30. *Repatriere* – dreptul personal al refugiatului, prizonier de război sau reținut civil, să se întoarcă în țara de naționalitate, în condiții specifice definite în diferite instrumente internaționale (Convenția de la Geneva, 1949 și Protocoalele Adiționale, 1977, Regulamentele de respectare a legilor și obiceiurile războiului pe uscat, anexate la a patra Convenție de la Haga, 1907, instrumente ale drepturilor omului, precum și dreptul internațional cutumiar).
31. *Reședință obișnuită* – locul în care o persoană își petrece în mod normal perioada zilnică de odihnă, fără a ține seama de absențele temporare pentru recreere, vacanțe, vizite la prieteni și rude, afaceri, tratamente

medicale sau pelerinaj religios, sau, în absența informațiilor, locul de reședință legal sau înregistrat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).

32. *Returnare* – proces de întoarcere a unui străin prin executare voluntară a deciziei de returnare sau prin executare forțată a acesteia: în țara de origine, în o țară de tranzit, în conformitate cu acordurile de readmisie, sau în o țară terță în care străinul decide în mod voluntar să se întoarcă și în care acesta va fi acceptat.
33. *Revocare* – decizie luată de autoritatea pentru străini dacă se constată că străinul nu mai întrunește condițiile de prelungire a dreptului de ședere ori nu mai respectă scopul pentru care i s-a acordat acest drept, ori a încălcat reglementările vamale sau reglementările privind frontiera de stat (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
34. *Solicitant de azil* – un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de azil cu privire la care nu a fost adoptată încă o hotărâre finală (Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat).
35. *Statut de refugiat* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, a străinului sau apatridului care întrunește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum și în Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967 (Legea nr. 270-XVI din 18 decembrie 2008).
36. *Străin* – persoană dintr-o anumită țară care nu este cetățean/nu deține cetățenia acestei țări (UE).
37. *Țara de naștere* – țara de reședință (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) a mamei la data nașterii sau, dacă nu este posibil, țara (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) în care a avut loc nașterea.
38. *Venitul echivalat* este definit drept venitul total al gospodăriei raportat la „mărimea echivalentă” a acestuia, considerând mărimea și compoziția gospodăriei, și este atribuit fiecărui membru al gospodăriei (venitul total al gospodăriei este raportat la mărimea echivalentă a acestuia, utilizând așa-numita scară de echivalență „modificată Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică”).

Anexa nr. 2. Tabele statistice

I. Emigrarea populației

A) Emigrarea autorizată¹²⁰

Tabelul 1. Numărul anual de emigrări autorizate după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vârstă al emigrantului și țara de destinație, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total au emigrat	4714	4039	3129	2585	2374	2284
<i>inclusiv din:</i>						
Mediul urban	3139	2722	2152	1923	1789	1652
Mediul rural	1575	1317	977	662	585	632
Din total au emigrat:						
Bărbați	2193	1813	1425	1201	1119	1066
Femei	2521	2226	1704	1384	1255	1218
Grupa de vârstă, ani						
0–4	199	219	138	131	117	124
5–9	232	200	146	126	130	127
10–14	229	161	130	135	126	113
15–19	276	236	212	196	158	151
20–24	481	374	252	179	189	187
25–29	600	475	300	260	238	275
30–34	517	389	303	230	255	252
35–39	386	342	265	214	162	215
40–44	306	233	204	159	157	150
45–49	270	203	164	121	141	139
50–54	277	275	182	183	146	125
55–59	296	300	223	173	170	148
60–64	230	223	232	153	149	98
65–69	121	109	116	96	87	78
70–74	126	127	107	107	56	30
75–79	78	91	85	76	62	37
80–84	61	52	38	28	23	23
85 și mai mult	29	30	32	18	8	12
Din total au emigrat în:	4714	4039	3129	2585	2374	2284
Ucraina	2227	1827	1360	1054	602	312

¹²⁰ Acest tip de emigrare implică retragerea vizei de reședință și declararea emigrării definitive sau pe termen lung, cunoscută drept emigrare permanentă.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Federația Rusă	1162	858	772	684	788	961
S.U.A	523	538	245	160	285	287
Germania	220	179	218	253	223	253
Israel	232	204	198	199	220	174
Belarus	100	74	48	72	82	64
Republica Cehă	57	43	56	48	6	3
Italia	27	0	0	4	10	16
Kazahstan	33	27	29	17	28	28
Bulgaria	19	9	8	8	6	2
Alte țări	114	280	195	86	124	184

Sursa: MTIC/IS CRIS „Registru”.

Tabelul 2. Indicatori relativi privind emigrarea autorizată a cetățenilor moldoveni, 2010–2015 (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2.1.4. Rata de creștere a emigrărilor autorizate ale cetățenilor moldoveni	70,75	85,68	77,47	82,61	90,05	96,21
2.1.5. Decalajul de gen al emigrării autorizate a cetățenilor moldoveni, (femei/bărbați)	115,00	122,78	119,58	115,24	112,15	114,26
2.1.6. Proporția relativă a emigranților din mediul rural versus urban	50,2	48,4	45,4	34,4	32,4	32,3

Sursa: MTIC/IS CRIS” Registru”.

Tabelul 3. Numărul anual de emigrări autorizate după nivelul de instruire și sexe, 2013–2015 (persoane)

	2013			2014			2015*		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total emigranți	2585	1201	1384	2374	1119	1255	2284	1066	1218
<i>din care cu nivel de instruire:</i>									
Universitar	290	127	163	205	82	123	n/d	n/d	n/d
Superior incomplet	174	76	98	121	45	76	n/d	n/d	n/d
Mediu de specialitate	352	139	213	253	80	173	n/d	n/d	n/d
Mediu	628	293	335	529	232	297	n/d	n/d	n/d

Sursa: MTIC/IS CRIS „Registru”. Notă: Din 2014 datele cu referire la nivelul de instruire nu sunt disponibile.

Tabelul 4. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții, 2010–2015 (emigrarea autorizată)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de copii în vârstă de 0–18 ani plecați cu părinții peste hotare	869	728	567	549	493	495
Rata de creștere a numărului de copii în vârstă de 0–18 ani plecați cu părinții peste hotare, %	72,1	83,8	77,9	96,8	89,8	100,4

Sursa: MTIC/ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 5. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe, 2010–2015 (persoane)

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
2.3.1. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (emigrarea autorizată – stoc) ⁱ	Total	92184	96223	99352	101937	104311	106595
	Bărbați	41829	43642	45067	46268	47378	48453
	Femei	50355	52581	54285	55669	56887	58142
Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare conform datelor traversării frontierei (persoane plecate din țară de 1 an și mai mult) ⁱⁱ	Total	284304	307479	330167	358882	271611	282127
	Bărbați	135690	145021	154282	167902	126728	133186
	Femei	148614	162458	175885	190980	144883	148941

Sursa: * MTIC/ÎS CRIS „Registru”.

** DPF din cadrul MAI.

Tabelul 6. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfârșitul anului), 2010–2015

Țările de destinație	Total						Bărbați						Femei					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	92184	96223	99352	101937	104311	106595	41829	43642	45067	46268	47387	48453	50355	52581	54285	55669	56924	58142
Federatia Rusă	31038	31896	32668	33352	34140	35101	14119	14498	14833	15157	15539	16001	16919	17398	17835	18195	18601	19100
Ucraina	24601	26428	27788	28842	29444	29756	10753	11573	12191	12691	12992	13156	13848	14855	15597	16151	16452	16600
S.U.A.	14034	14572	14817	14977	15262	15549	6869	7147	7272	7351	7496	7631	7165	7425	7545	7626	7766	7918
Germania	11036	11215	11433	11689	11912	12165	4891	4953	5045	5147	5236	5332	6145	6262	6388	6542	6676	6833
Israel	6677	6881	7079	7248	7468	7642	3120	3211	3306	3394	3494	3574	3557	3670	3773	3854	3964	4058
Belarus	2101	2175	2223	2295	2377	2441	986	1021	1045	1074	1107	1139	1115	1154	1178	1221	1270	1302
Canada	582	588	594	598	603	612	257	260	263	265	267	272	325	328	331	333	336	340
Republica Cehă	290	333	389	437	443	446	144	162	191	213	215	217	146	171	198	224	228	229
Italia	236	255	255	259	269	285	132	143	143	145	150	151	104	104	112	114	119	134
Alte țări	1589	1880	2106	2240	2393	2598	560	674	778	831	891	980	1029	1214	1328	1409	1512	1628

Sursa: MTIC/ÎSCRIS" Registru".

B) Emigrarea temporară/circulară¹²¹

Tabelul 7. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	284304	307479	330167	358882	271611	282127
Bărbați	135690	145021	154282	167902	126728	133186
Femei	148614	162458	175885	190980	144883	148941
Grupa de vârstă – total	284304	307479	330167	358882	271611	282127
0–4	1399	1664	2728	4027	5989	6109
5–9	4091	4908	6084	7799	9518	11645
10–14	6209	7106	8245	9565	9544	10312
15–19	11656	12671	13383	14421	13145	12731
20–24	29288	27834	27083	27229	25323	24822
25–29	46643	48254	49294	49494	41214	41069
30–34	44135	48162	51620	55902	43318	45980
35–39	34805	39103	43087	48009	34285	36399
40–44	25563	28108	31028	34833	24668	26909
45–49	23159	24578	25446	27073	17987	18777
50–54	21480	23773	25177	26845	17132	16869
55–59	14587	16110	17915	20218	13030	13757
60–64	8588	10576	12326	14000	7674	7697
65–69	4090	4381	4881	6044	3656	4112
70–74	4089	4675	4943	5146	1988	1817
75–79	2258	2717	3411	4146	1723	1656
80–84	1496	1763	2046	2239	835	843
85 și mai mulți	768	1096	1470	1892	582	623

Sursa: DPF din cadrul MAI.

Tabelul 8. Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vârstă, stoc la sfârșitul anului 2015 (persoane)*

Durata		Total	Grupe de vârstă, ani:				
			0–14	15–29	30–44	45–59	60 și peste
Total	Ambele sexe	753813	75161	214838	266629	151970	45215
	Bărbați	347449	38426	107353	127630	59517	14523
	Femei	406364	36735	107485	138999	92453	30692

¹²¹ Această formă include plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni în țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare temporară).

Durata		Total	Grupe de vârstă, ani:				
			0-14	15-29	30-44	45-59	60 și peste
<i>din care:</i>							
Până la 3 luni	Ambele sexe	200155	14509	58842	61982	48280	16542
	Bărbați	94154	7453	29936	32177	19486	5102
	Femei	106001	7056	28906	29805	28794	11440
De la 3 luni până la 1 an	Ambele sexe	271531	32586	77374	95359	54287	11925
	Bărbați	120109	16659	38671	42992	18616	3171
	Femei	151422	15927	38703	52367	35671	8754
De la 1 an până la 3 ani	Ambele sexe	199595	21230	57229	76297	34624	10215
	Bărbați	94439	10859	28419	36949	14555	3657
	Femei	105156	10371	28810	39348	20069	6558
De la 3 ani și mai mult	Ambele sexe	82532	6836	21393	32991	14779	6533
	Bărbați	38747	3455	10327	15512	6860	2593
	Femei	43785	3381	11066	17479	7919	3940

Sursa: DPF din cadrul MAI.

Notă: * Informația este prezentată conform datelor acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova.

Tabelul 9. Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă, 2011-2015 (persoane)*

Țara gazdă	2011	2012	2013	2014	2015
Total	505139	755983	819542**	983708	805509
<i>din care locuiesc în:</i>					
Federația Rusă	211000	459700	560000	550000	477949
Italia	130948	147519	149087**	150021	142266
SUA	...	...	...	47554	...
Canada	13490	13861	15092	12830	17565
Ucraina	1547	1610	18587	17706	17237
Spania	16014	17515	16758	16433	16202
Germania	11872	11872	11665	11665	14815
Israel	15000	15000	559**	11000	13005
România	11058	13254	11699	11699	9277
Grecia	11502	11717	8825	18825	9085
Portugalia	13586	11503	9971	23000	6948
Bulgaria	4023	3925	3372	3372	5147
Cehia	7605	6764	6061	5415	5129
Belarus	...	2371	...	3465	3481
Belgia	913	1480	1299	1299	1364
Austria	304	805	1682	1682	1284

Țara gazdă	2011	2012	2013	2014	2015
Marea Britanie	16000	20000	...	1052	...
Elveția	710	783	650	650	765
Polonia	...	...	876	876	756
Irlanda	...	1515	1611**	15000	728
Slovenia	...	305	105	299	299
Norvegia	198	215	243	256	275
Suedia	208	245	273	273	243
Ungaria	...	238	122	238	230
Estonia	...	502	502	128	129
Alte țări	39161	13000	503	78970	61330

Sursa: * MAEIE (date estimative, doar în baza informației de la misiunile diplomatice, consulare care au prezentat datele).

** Baza de date „EUROSTAT”.

Tabelul 10. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul persoanelor plecate la muncă cu contracte legale	332	297	603	793	924	2010
Rata de creștere a numărului de persoane plecate la muncă cu contracte legale	140,7	89,5	203,0	131,5	116,5	217,5

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Tabelul 11. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe, 2012–2015 (persoane)

	2012	2013	2014	2015
Total	603	793	924	2010
<i>din care în:</i>				
Israel	348	559	518	1698
Polonia	14	17	317	202
Emiratele Arabe Unite	150	147	33	68
Thailanda	32	22	7	1
Federația Rusă	55	48	32	–
Alte țări	4	0	17	41
<i>din numărul total:</i>				
Bărbați	483	513	308	1349
Femei	120	280	616	661

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Tabelul 12. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total plecați la studii*	4009	4270	5356	5891	5469	5485
<i>din care în:</i>						
România	3600	3800	5000	5500	5000	5000
Ucraina	105	105	105	105	–	–
Federația Rusă	110	110	97	105	328	328
Bulgaria	110	194	131	140	114	130
Turcia	40	40	...	...	–	–
China	10	6	6	9	10	11
Cehia	15	13	13	10	10	10
Regatul Suediei	9	–	–	–	–	–
Republica Elenă	10	–	–	–	–	–
Slovacia	–	2	4	8	7	6
Estonia	–	–	–	4	–	–
Letonia	–	–	–	10	–	–

Sursa: Ministerul Educației.

Notă: * Fără persoanele plecate la studii peste hotare în baza contractelor individuale.

Tabelul 13. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Persoane						
2.3.7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare	633	460	441	878	1449	3402
2.3.8. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare	6200	6264	6148	2207	2242	2264
Rata de creștere în raport cu anul precedent						
2.3.7. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare, %	-14,3	-27,3	-4,1	99,1	65,0	134,8
2.3.8. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare, %	4,6	1,0	-1,9	-64,1	1,6	1,0

Sursa: ICNUR.

Tabelul 14. Migrația forței de muncă temporară/circulară* după sexe și țările de destinație, 2010–2015 (mii persoane)

Țările de destinație	Total						Bărbați						Femei					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total plecați	311,0	316,9	328,3	332,5	341,9	325,4	198,0	204,4	218,6	216,9	219,0	210,8	113,0	112,5	109,7	115,6	122,8	114,6
<i>din care în:</i>																		
Federatia Rusia	191,9	204,8	223,4	223,6	232,8	206,2	147,2	158,0	175,0	170,7	173,9	157,8	44,7	46,8	48,4	52,8	58,9	48,4
Italia	58,6	58,4	54,9	50,7	49,6	49,2	18,5	17,2	15,6	12,2	11,5	13,5	40,1	41,2	39,3	38,6	38,1	35,7
Turcia	9	7,4	5,8	7,5	7,5	11,0	1,5	1,8	1,7	1,9	2,0	2,7	7,5	5,5	4,0	5,7	5,5	8,3
Israel	8,2	6,4	7,9	7,1	8,4	9,2	0,8	0,5	1,0	1,4	1,1	2,4	7,4	5,9	6,9	5,7	7,3	6,8
Ucraina	6,5	5,1	3,9	5,4	4,4	4,6	5,3	4,3	3,4	4,5	3,2	3,3	1,3	0,8	0,5	0,9	1,1	1,3
Portugalia	5,1	4,4	3,2	4,1	2,0	2,4	3,8	3,5	2,4	3,0	1,3	1,8	1,2	0,9	0,8	1,1	0,8	0,6
Grecia	2,5	2,4	2,1	1,6	2,0	1,4	0,8	0,5	0,6	0,6	0,7	0,3	1,8	1,9	1,5	1,0	1,4	1,1
România	2,3	2,4	3,0	3,5	3,8	2,7	1,8	1,9	2,3	2,6	2,6	1,1	0,5	0,5	0,7	0,9	1,2	1,6
Alte țări	26,9	25,6	24,1	28,8	31,4	38,7	18,4	16,6	16,4	20,0	22,8	27,8	8,5	9,0	7,7	8,9	8,6	10,9

Sursa: BNS/AFM.

Notă: * Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate.

Tabelul 15. Distribuția migranților temporari/circulari după medii de reședință și grupe de vârstă în anii 2010, 2014 și 2015 (mii persoane)

Grupa de vârstă, ani	2010			2014			2015		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Total	311,0	90,6	220,5	341,9	96,7	245,2	325,4	101,6	223,9
15–24 ani	69,7	12,3	57,3	72,3	10,7	61,6	60,6	12,2	48,4
25–34 ani	102,2	31,7	70,5	121,2	34,7	86,5	125,8	42,4	83,4
35–44 ani	68,6	19,7	48,9	71,6	22,9	48,7	70,3	23,6	46,7
45–54 ani	58,3	20,9	37,3	59,0	21,7	37,3	50,6	17,0	33,6
55–64 ani	12,2	5,8	6,4	17,2	6,5	10,7	17,4	6,3	11,2
65 ani și peste	0	0	0	0,5	0,2	0,3	0,7	0,2	0,5

Sursa: BNS/AFM.

Tabelul 16. Distribuția migranților temporari/circulari după sexe și grupe de vârstă în anii 2010, 2014 și 2015 (mii persoane)

Grupa de vârstă, ani	2010			2014			2015		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	311,0	198,0	113,0	341,9	219,1	122,8	325,4	210,8	114,6
15–24 ani	69,7	51,6	18,1	72,3	54,4	17,9	60,6	44,8	15,8
25–34 ani	102,2	70,3	31,9	121,2	86,6	34,6	125,8	90,6	35,2
35–44 ani	68,6	40,0	28,6	71,6	42,3	29,3	70,3	43,4	26,9
45–54 ani	58,3	29,7	28,5	59,0	27,6	31,4	50,6	23,9	26,7
55–64 ani	12,2	6,3	5,9	17,2	8,0	9,2	17,4	8,0	9,5
65 ani și peste	0	0	0	0,5	0,1	0,4	0,7	0,2	0,5

Sursa: BNS/AFM.

Tabelul 17. Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2010, 2014 și 2015 (mii persoane)

Nivelul de instruire	2010			2014			2015		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	311,0	198,0	113,0	341,9	219,1	122,8	325,4	210,8	114,6
Superior	33,3	15,6	17,6	37,7	19,9	17,8	42,9	24,3	18,6
Mediu de specialitate	40,7	20,7	20,0	40,8	20,5	20,3	35,1	16,6	18,5
Secundar profesional	79,5	57,5	22,0	90,9	67,0	23,9	84,6	62,0	22,6
Liceal, mediu general	79,4	50,1	29,3	80,8	47,1	33,8	78,9	49,2	29,7
Gimnazial	76,2	52,3	23,9	90,3	63,6	26,7	83,4	58,3	25,1
Primar sau fără școală	1,9	1,8	0,1	1,4	1,0	0,4	0,5	0,4	0,1

Sursa: BNS/AFM.

II. Imigrarea populației

Tabelul 18. Repatrierea și readmisia, 2010–2015

	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*
2.4.1. Numărul anual de persoane repatriate	1679	1730	1488	1585	2211	2406
2.4.2. Rata de creștere a numărului de persoane repatriate (%)	-22,0	3,0	-14,0	6,5	39,5	8,8
2.4.3. Proporția copiilor repatriați în rândul persoanelor repatriate (%)	3,4	4,6	4,6	3,5	11,3	8,7
2.4.4. Numărul cetățenilor moldoveni readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie (persoane)	110	126	54	88	69	139

Sursa: MAI/BMA și MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 19. Traficul de Ființe Umane, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2.5.1. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU, identificate și asistate în cadrul SNR	132	109	189	131	80	132
2.5.3. Raportul de feminitate în rândul victimelor traficului de persoane	...	251,6	243,6	274,3	247,8	140,0
2.5.4. Numărul de potențiale victime ale TFU identificate și asistate în cadrul SNR	328	651	1214	1403	854	298

Sursa: MMPSF.

Tabelul 20. Populația rezidentă de proveniență străină, la sfârșitul anului, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.2.1. Numărul total de străini care locuiesc în Moldova (persoane)	20099	19678	20191	21092	21685	21876
3.2.2. Rata de creștere a numărului străinilor (%)	108,3	104,0	102,6	104,5	102,8	100,9
3.2.3. Proporția străinilor în numărul total de populație (%)	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
3.2.5. Proporția apatrizilor în rândul străinilor (%)	10,3	10,1	9,2	9,2	8,9	8,7
3.2.6. Proporția străinilor care locuiesc în mediul urban (%)	78,5	78,5	77,9	76,7	76,0	74,9
3.2.7. Numărul anual de naturalizări (persoane)	14	18	17	9	24	41
3.2.10. Numărul de persoane născute în străinătate (ne-nativi), stoc (persoane)	253847	262572	268836	283674	288578	294419
3.2.11. Rata de creștere a numărului de persoane născute în străinătate (ne-nativi) (%)	103,8	103,3	102,4	105,5	101,7	102,0

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.2.12. Proportia persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) în numărul total al populației (%)	6,5	7,4	7,6	8,0	7,4	7,5
3.2.13. Proportia persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) care locuiesc în zona urbană (%)	72,9	74,5	72,6	69,2	68,3	67,5

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 21. Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului) în anii 2011, 2014, 2015 (persoane)

Grupa de vârstă, ani	2011			2014			2015		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	19678	9960	9718	21685	9981	11704	21876	11833	10043
0–4	17	8	9	34	19	15	24	16	8
5–9	25	15	10	34	22	12	45	33	12
10–14	46	24	22	36	17	19	35	16	19
15–19	1153	647	506	642	422	220	502	318	184
20–24	2402	1284	1118	2346	1571	775	2344	1611	733
25–29	2403	1103	1300	1860	948	912	1937	1008	929
30–34	2394	1167	1227	2220	1123	1097	2100	1058	1042
35–39	2249	1155	1094	2453	1255	1198	2362	1192	1170
40–44	1863	1003	860	2550	1318	1232	2523	1284	1239
45–49	1897	1045	852	1894	1103	791	2009	1163	846
50–54	1634	830	804	1953	1114	839	1969	1144	825
55–59	1319	628	691	1859	1010	849	1986	1083	903
60–64	860	451	409	1429	716	713	1486	759	727
65–69	576	280	296	921	483	438	1082	565	517
70–74	393	186	207	520	250	270	495	224	271
75–79	243	82	161	473	193	280	485	208	277
80–84	139	38	101	224	79	145	253	86	167
85 și peste	65	14	51	237	61	176	239	65	174

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 22. Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie, 2010–2015 (persoane)

Țara de cetățenie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	20099	19678	20191	21092	21685	21876
<i>inclusiv:</i>						
Ucraina	7114	7392	7171	7005	6953	7092

Tara de cetățenie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Federația Rusă	5001	5032	4736	4815	4812	4973
Israel	957	1096	1527	1694	1925	1908
Apatrid (art.1 al convenției din 1954)	1360	1312	1262	1526	1524	1513
România	691	714	865	1072	1275	1138
Turcia	792	711	810	929	920	890
Italia	250	273	328	339	429	480
S.U.A.	164	175	326	387	442	450
Belarus	296	299	300	322	318	310
Persoană cu cetățenie nedeterminată	357	352	331	327	317	305
Azerbaidjan	201	216	223	239	252	276
Armenia	...	177	179	322	196	204
Kazahstan	...	178	176	178	184	190
Republica Arabă Siriană	177	167	199	208	181	165
Uzbekistan	...	74	93	121	141	138
Germania	121	107	123	137	136	115
Alte țări	1814	1403	1542	1471	2201	1729

Sursa: MTIC / IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 23. Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	644	662	671	680	704	745
Apatrid (art. 1 a convenției din 1951)	453	464	468	470	475	483
Persoană cu cetățenie nedeterminată	152	152	152	154	157	166
Refugiat (art. 1 a convenției din 1951)	4	5	5	8	15	16
Ucraina	7	7	7	7	9	13
Federația Rusă	4	4	4	4	5	12
Beneficiar de protecție umanitară	1	1	1	1	3	8
Armenia	2	3	4	6	6	7
Republica Arabă Siriană	2	5	5	5	6	6
Sudan	2	3	3	3	4	4
Turkmenistan	2	2	2	2	2	4
Azerbaidjan	3	3	3	3	3	3
Afganistan	3	3	3	3	3	3
Vietnam	1	2	2	2	2	2
Yemen	2	2	2	2	2	2
Etiopia	2	2	2	2	2	2
Kazahstan	2	2	2	2	2	2

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
China	1	1	1	1	1	1
Palestina	1	1	1	1	1	1
Iran	-	-	1	1	1	1
Irak	-	-	1	1	1	1
Iugoslavia	-	-	1	1	1	1
Georgia	-	-	1	1	1	1
Iordania	-	-	-	-	1	1
Mali	-	-	-	-	1	1
România	-	-	-	-	-	1
Kârgâzstan	-	-	-	-	-	1
Siria	-	-	-	-	-	1
Turcia	-	-	-	-	-	1

Sursa: MTIC/ÎS CRIS „Registru”.

Tablelul 24. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	253847	262572	268836	283674	288578	294419
Ucraina	105949	107159	105601	105825	104601	103920
Federația Rusă	98280	100669	101104	105147	105714	106696
Italia	4427	6549	10590	15110	17938	20585
Kazahstan	13088	13180	13139	13116	13046	12979
România	3338	3652	4050	5175	5527	5865
Belarus	4969	5017	4926	4931	4833	4764
Turcia	...	1793	2294	3111	3528	3891
Portugalia	...	1556	1946	2607	2776	2878
Germania	2205	2289	2357	2572	2645	2835
Spania	...	1196	1628	2152	2469	2787
Franța	...	767	1211	1775	2205	2728
Grecia	...	1575	1778	2145	2280	2398
Azerbaidjan	1992	2004	1998	2018	2000	1987
Uzbekistan	1971	1994	1991	1973	1962	1938
Georgia	1850	1871	1866	1852	1841	1826
Alte țări	15778	11301	12357	14165	152123	16342

Sursa: MTIC/ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 25. Imigrarea străinilor, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.1.1. Numărul anual de imigrări ale străinilor (persoane)	2510	2719	3116	3357	4204	4210
3.1.2. Rata de creștere a imigrărilor străinilor	124,9	108,3	114,6	107,7	125,2	100,1
3.1.3. Decalajul de gen pentru imigrarea străinilor (%)	44,4	38,9	41,7	43,4	43,0	48,1
3.1.5. Numărul anual de imigrări ale străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice	1291	1750	2008	2259	2430	2694
3.1.6. Rata de creștere a numărului străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (%)	108,9	135,6	114,8	112,5	107,6	110,9
3.1.7. Proporția persoanelor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice în rândul străinilor imigrați (%)	51,4	64,4	64,7	67,3	57,8	64,0

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 26. Distribuția imigranților după nivelul de instruire, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total au sosit	2510	2719	3116	3357	4204	4210
<i>din care au studii:</i>						
superioare	812	1022	1257	1231	1600	1581
medii de specialitate	479	728	751	765	630	920
medii generale	956	697	874	858	1476	1233
medii incomplete	136	154	74	199	111	102
primare, sau fără studii	48	17	22	13	14	13

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 27. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total au sosit	2510	2719	3116	3357	4204	4210
<i>din care, cetățenii țărilor:</i>						
Ucraina	375	384	403	396	537	754
România	309	360	445	602	853	646
Federația Rusă	294	240	305	335	517	567
Israel	482	455	407	463	525	548
Turcia	287	266	337	446	421	373
S.U.A.	59	75	173	125	199	209
Siria	34	34	65	64	34	33
China	23	21	23	38	17	28

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bulgaria	43	21	25	18	37	23
Iordania	3	8	6	8	26	12
Alte țări	601	855	927	862	1038	1017

Sursa: MAI/BMA

Tabelul 28. Distribuția imigranților după scopul sosirii, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total au sosit	2510	2719	3116	3357	4204	4210
<i>inclusiv:</i>						
Integrarea familiei	905	865	1061	1075	1255	1442
La muncă	777	865	971	1067	1360	1201
La studii	753	720	617	708	929	818
Alt scop	75	269	467	507	660	749

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 29. Migrația temporară a populației de proveniență străină, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.4.1. Numărul de străini care dețin permis de ședere permanentă, (persoane)	15546	13342	12240	11775	11121	10661
3.4.2. Rata de creștere a numărului de deținători ai permiselor de ședere permanentă (%)	105,2	85,8	91,7	96,2	94,5	95,9
3.4.3. Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) cu permise de ședere permanentă (%)	79,2	62,1	55,5	55,0	50,3	47,8
3.4.4. Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani (%)	...	17,9	19,8	16,3	18,9	22,3
3.4.5. Numărul de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizorie (persoane)	2232	1971	2490	2530	3065	3156
3.4.6. Numărul de străini care dețin permis de ședere provizorie valabil (persoane)	4553	4757	6148	7385	8636	9314
3.4.7. Proporția de străini care au obținut permis de ședere pentru reîntregirea familiei (%)	36,1	37,8	38,1	38,9	37,8	41,7
3.4.8. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de muncă și afaceri (%)	30,6	28,3	27,5	33,0	22,7	19,0
3.4.9. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de studii sau instruire (%)	33,3	29,3	19,6	16,3	18,4	15,7
3.4.10. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități umanitare și religioase (%)	0	4,2	4,4	4,3	4,1	4,1

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.4.11. Proportia străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru tratament (%)	0	0	0	0	0	0
3.4.12. Proportia străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru alte scopuri (%)	0	0,3	5,4	7,5	17,0	19,5
3.4.13. Numărul de străini care au obținut permis de trafic mic de frontiera (persoane)	0	10	10	16	32	26

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Tabelul 30. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	1372	1632	2028	2138	2465	3480
<i>din care au sosit din:</i>						
Israel	764	1068	1384	1551	1726	2039
România	36	80	155	108	158	791
Turcia	76	57	60	71	129	141
Ucraina	202	157	165	164	160	139
Federația Rusă	118	113	102	82	71	67
Siria	23	10	14	16	24	19
Iordania	6	7	8	7	9	8
Belarus	15	11	10	5	3	6
Sudan	7	1	3	4	6	3
Bulgaria	47	24	16	4	3	1
China	2	3	1	9	–	–
Alte	91	112	110	117	176	266

Sursa: BNS.

Tabelul 31. Migrația involuntară a populației de proveniență străină, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.7.1. Numărul anual de solicitări de azil (prima solicitare), (persoane)	90	72	177	163	245	276
3.7.3. Raportul de feminitate în rândul solicitanților de azil (%)	32,4	28,6	29,2	28,2	40,4	31,8
3.7.4. Numărul anual de beneficiari de protecție umanitară, inclusiv apatrizii (persoane)	25	20	45	83	63	150
3.7.5. Numărul de persoane cărora li s-a respins acordarea protecției umanitare (persoane)	35	74	55	36	35	36
3.7.6. Numărul solicitanților de azil cu solicitări pe rol, unitați	81	49	79	87	149	110

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.7.7. Numărul de persoane cărora li s-a acordat statut de apatrid (persoane)	0	0	6	95	89	66
3.7.8. Numărul de apatrizi cărora li s-a acordat drept de ședere în Republica Moldova (persoane)	0	4	15	65	59	5
3.7.9. Rata de creștere a numărului solicitanților de azil cu cereri pe rol (%)	155,8	60,5	161,2	110,1	151,7	73,8
3.7.10. Numărul de refugiați în Republica Moldova (persoane)	70	56	72	78	124	144
3.7.11. Rata de creștere a numărului de refugiați (%)	87,5	80,0	128,6	108,3	159,0	116,1

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 32. Numărul solicitanților de azil după țara de origine, 2010–2015 (persoane)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	90	72	177	163	245	276
<i>din care au sosit din:</i>						
Ucraina	–	–	1	–	134	123
Siria	2	13	73	85	61	55
Irak	4	3	1	5	5	23
Afganistan	9	1	17	14	10	20
Turcia	–	–	–	6	1	9
Armenia	23	7	12	–	2	8
Șri Lanca	–	–	–	–	–	7
Rusia	8	8	8	4	4	3
Kârgâzstan	2	1	–	10	5	2
Nigeria	–	1	3	3	–	2
Georgia	–	–	–	1	4	2
Iran	–	1	5	1	2	2
Tadjikistan	1	6	1	3	–	1
Uzbekistan	3	1	3	8	–	1
Pakistan	–	1	4	4	1	1
Alte țări	38	29	49	19	16	17

Sursa: MAI/BMA

Tabelul 33. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.1.12. Numărul de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (unități)	4916233	5124750	5176251	5343475	5153516	5646264

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.1.14. Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat	99,0	104,2	101,0	103,2	96,5	110,2
1.1.9. Numărul de intrări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (unități)	4825359	5011442	5056087	5215177	5076005	5676532
Rata creșterii numărului de intrări ale cetățenilor moldoveni la frontiera de stat	95,3	103,9	100,9	103,2	97,3	111,8
1.1.10. Numărul de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat (unități)	1885841	2194315	2273840	2363090	2247837	2876671
1.1.11. Rata creșterii a numărului de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat	127,6	116,4	103,6	103,9	95,1	128,0
1.1.13. Numărul de plecări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat (unități)	1898272	2207326	2275847	2371292	2266451	2891932
Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor străini înregistrate la frontiera de stat	113,3	116,3	103,1	104,2	95,6	127,6

Sursa: DPF.

Tabelul 34. Numărul anual de vize acordate străinilor, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.1.8. Numărul anual de vize oferite de Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM (unități)	16772	14954	15541	15272	7040	3900
3.1.9. Rata de creștere a numărului de vize oferite, %	72,9	89,2	103,9	98,3	46,1	55,4

Sursa: MAEIE.

Tabelul 35. Șederea ilegală a străinilor pe teritoriul țării. Indicatori de bază, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.8.1. Numărul de imigranți nereglementați (migranți ilegali)	2298	1711	1452*	2917*	3991*	4417*
3.8.2. Numărul de străini expulzați	58	70	101	32	–	–
3.8.4. Numărul de străini cărora li s-a revocat dreptul de ședere în Republica Moldova	0	0	201	237	510	410
3.8.5. Numărul de străini cărora li s-a refuzat dreptul de ședere în Republica Moldova	...	49	66	39	88	118
3.8.6. Numărul de străini în privința cărora a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul Republicii Moldova	0	54	380	238	474	622
3.8.7. Numărul de străini declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova	0	6	2	8	67	110

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.8.8. Numărul de străini luați în custodie publică	80	103	88	81	104	120

Sursa: MAI/BMA.

Notă: * Inclusive datele DPF.

III. Impactul migrației

Tabelul 36. Indicatori demografici generali, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.1.1. Numărul total al populației la sfârșitul anului (mii persoane)	3560,4	3559,5	3559,5	3557,6	3555,2	3553,1
1.1.2. Rata de creștere a populației (%)	-0,09	-0,03	0,0	-0,05	-0,07	-0,06
1.1.3. Rata de natalitate (‰)	11,4	11,0	11,1	10,6	10,9	10,9
1.1.4. Rata de mortalitate (‰)	12,3	11,0	11,1	10,7	11,1	11,2
1.1.5. Sporul natural (‰)	-0,89	-0,02	-0,03	-0,06	-0,25	-0,37
1.1.6. Rata brută de imigrare (‰)	1,2	0,8	0,9	1,0	1,2	1,2
1.1.7. Rata brută de emigrare (‰)	1,3	1,1	0,9	0,7	0,7	0,6
1.1.8. Rata netă a migrației, p.p.	-0,2	-0,4	-0,0	0,3	0,5	0,6
Rata nuptialității (‰)	7,4	7,3	6,8	6,9	7,2	7,0
Rata divorțialității (‰)	3,2	3,1	3,0	3,0	3,1	3,2
Coefficientul îmbătrânirii populației – total	14,4	14,8	15,3	15,7	16,2	16,7
<i>din care pentru:</i>						
Bărbați	11,8	12,2	12,6	13,0	13,4	13,8
Femei	16,8	17,3	17,8	18,3	18,8	19,3
Speranța de viață la naștere, ani – total	69,1	70,9	71,1	71,9	71,5	71,6
<i>din care pentru:</i>						
Bărbați	65,0	66,8	67,2	68,1	67,5	67,5
Femei	73,4	74,9	75,0	75,6	75,4	75,6

Sursa: BNS.

Tabelul 37. Componenta demografică a populației (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.2.1. Proportia persoanelor cu vârsta sub 15 ani	16,5	16,2	16,1	16,0	16,0	16,0
1.2.2. Proportia persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste	10,0	9,9	10,0	10,0	10,3	10,7
1.2.3. Raportul de dependență demografică						
1.2.3.1. Raportul de dependență demografică (definiția națională)	49,9	50,2	50,1	51,4	54,4	55,7
1.2.3.2. Raportul de dependență demografică (definiția internațională)	35,9	35,4	35,2	35,2	35,7	36,4

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.2.4. Raportul de vârstă înaintată	20,3	20,8	21,7	21,5	21,0	20,7
1.2.5. Proporția bărbaților în vârstă de 65 de ani și peste	7,8	7,7	7,8	7,8	8,1	8,4
1.2.6. Proporția femeilor în vârstă de 65 de ani și peste	12,0	12,0	12,0	12,1	12,4	12,9
1.2.7. Raportul de feminitate pentru cei în vârstă de 65 de ani și peste	167,1	166,9	166,5	166,5	165,5	164,5

Sursa: BNS.

Tabelul 38. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vârstă (la sfârșitul anului) 2010 și 2015 (persoane)

Grupa de vârstă, ani	2010			2015		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	3560430	1712106	1848324	3553056	1709085	1843971
0-4	192835	99489	93346	190722	98199	92523
5-9	184731	95179	89552	192251	99193	93058
10-14	207983	106477	101506	184601	95105	89496
15-19	280899	142978	137921	207760	106416	101344
20-24	352445	179261	173184	280223	142765	137458
25-29	325872	165603	160269	350308	178329	171979
30-34	278881	140370	138511	322250	163953	158297
35-39	243281	120001	123280	274713	137805	136908
40-44	225578	109426	116152	238289	116652	121637
45-49	253172	120188	132984	219799	105323	114476
50-54	271360	126191	145169	243565	113399	130166
55-59	231129	104706	126423	255946	115682	140264
60-64	156930	69176	87754	211657	92203	119454
65-69	110158	45986	64172	136386	56782	79604
70-74	101180	38289	62891	91150	35932	55218
75-79	71852	25983	45869	74766	25984	48782
80-84	46367	14995	31372	44214	14699	29515
85 și peste	25777	7808	17969	34456	10664	23792
<i>din total populație:</i>						
persoane sub VAM (0-15 ani)	635060	326383	308677	605647	312065	293582
persoane în VAM (16-56/61 ani)	2374752	1219040	1155712	2313927	1200391	1113536
persoane peste VAM (57/62+ ani)	550618	166683	383935	633482	196629	436853

Sursa: BNS

Tabelul 39. Populația urbană versus cea rurală, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.3.1. Numărul total al populației urbane (mii persoane)	1481,7	1485,8	1492,2	1503,0	1507,3	1511,1
1.3.2. Rata de urbanizare (%)	41,6	41,7	41,9	42,2	42,4	42,5
1.3.3. Rata de creștere a populației urbane (%)	100,3	100,3	100,4	100,7	100,3	100,3
1.3.4. Proporția persoanelor cu vârsta sub 15 ani în mediul urban (%)	14,0	13,9	13,8	13,8	13,7	13,7
1.3.5. Proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban (%)	8,7	8,8	9,0	9,3	9,7	10,3
1.3.6. Proporția persoanelor cu vârsta sub 15 ani în mediul rural (%)	18,2	17,9	17,8	17,6	17,6	17,6
1.3.7. Proporția de persoane în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural (%)	10,9	10,7	10,6	10,6	10,8	11,0
1.3.8. Raportul de dependență în mediul urban (definiție internațională) (%)	29,3	29,3	29,5	30,0	30,7	31,6
1.3.9. Raportul de vârstă înaintată în mediul urban (%)	18,6	18,8	19,3	19,1	18,5	18,2
1.3.10. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban (%)	165,7	164,0	162,5	161,3	160,0	159,5
1.3.11. Raportul de dependență în mediul rural (definiție internațională) (%)	41,1	40,2	39,6	39,3	39,7	40,2
1.3.12. Raportul de vârstă înaintată în mediul rural (%)	21,3	21,9	23,1	23,1	22,7	22,4
1.3.13. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural (%)	167,8	168,7	169,0	169,9	169,3	168,0

Sursa: BNS

Tabelul 40. Componența demografică a populației de proveniență străină, 2010–2015 (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.3.1. Proporția străinilor în totalul populației cu vârsta sub 15 ani	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
3.3.2. Proporția străinilor în totalul populației cu vârsta de 65 de ani și peste	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6
3.3.3. Raportul de sex pentru străini	101,8	102,5	110,4	114,0	117,3	117,8

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 41. Indicatori economici globali, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
1.6.1. PIB, prețuri curente (mii lei)	71885,5	82349,0	88227,8	100510,5	112049,6	122169,5
1.6.2. Rata de creștere a PIB (%)	107,1	106,8	99,3	109,4	104,8	99,5

	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
1.6.3. PIB pe locuitor, prețuri curente (lei)	20181	23132	24786	28252	31506	34374
1.6.4. Rata de creștere a PIB-ului pe locuitor (%)	107,2	106,9	99,3	109,4	104,9	99,8
1.6.7. Indicele dezvoltării umane (Raportul anual)	0,644	0,649	0,660	0,633	0,693	...

Sursa: BNS.

Notă:* Date semidefinite.

Tabelul 42. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice, 2010–2015 (%)

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.7.5. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe	Total	24,5	23,1	22,4	22,7	23,8	25,0
	Urban	20,6	20,4	20,0	19,2	20,6	20,5
	Rural	27,6	25,2	24,4	25,6	26,4	28,5
1.7.6. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe	Total	54,3	52,9	56,9	58,0	57,1	56,7
	Urban	47,7	49,1	52,1	52,5	50,2	52,0
	Rural	58,7	55,7	60,4	61,8	61,9	59,7
1.7.7. Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe	Total	12,9	30,9	27,6	23,6	25,3	23,4
	Urban	8,9	18,5	18,2	14,1	16,1	14,4
	Rural	15,7	40,8	35,3	31,5	32,8	30,5

Sursa: BNS.

Tabelul 43. Distribuția migranților după suma medie transmisă lunar familiei pe grupe de vârstă și sexe (conform datelor Studiului MFM, 2012) (%)

Sexe, suma medie trimisă/adusă lunar familiei	Total	Grupe de vârstă, ani				
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
Total	410,4	79,0	132,3	100,3	79,3	19,6
0 \$	99,0	31,3	34,8	18,6	11,7	2,6
Până la 500 \$	146,8	23,3	49,4	37,3	31,5	5,2
501–800 \$	50,8	7,5	15,4	13,6	10,5	3,9
801–1000 \$	20,7	3,9	5,9	6,2	3,6	1,1
1001 \$ și peste	11,0	1,3	2,1	2,9	4,0	0,7
Nedeclarată	82,1	11,8	24,6	21,7	17,9	6,0
Bărbați	277,9	52,5	82,2	52,0	33,6	6,0
0 \$	70,8	22,2	29,3	12,6	5,9	0,8
Până la 500 \$	94,9	19,0	35,0	23,3	15,8	1,8
501–800 \$	36,5	7,0	12,2	8,6	6,5	2,2
801–1000 \$	15,9	3,3	4,7	5,1	2,3	0,4

Sexe, suma medie trimișă/adusă lunar familiei	Total	Grupe de vârstă, ani				
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
1001 \$ și peste	8,2	1,0	1,0	2,4	3,1	0,7
Nedeclarată	51,6	8,9	15,4	13,8	10,1	3,4
Femei	132,6	17,7	34,6	34,5	35,7	10,2
0 \$	28,2	9,2	5,5	6,0	5,8	1,8
Până la 500 \$	51,9	4,3	14,4	14,0	15,7	3,4
501–800 \$	14,3	0,5	3,2	5,0	4,1	1,7
801–1000 \$	4,9	0,6	1,3	1,1	1,2	0,7
1001 \$ și peste	2,8	0,2	1,1	0,5	1,0	–
Nedeclarată	30,5	2,9	9,2	7,9	7,9	2,6

Sursa: BNS.

Tabelul 44. Dinamica indicatorilor sărăciei, 2010–2015 (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.6.5.1. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, total	21,9	17,5	16,6	12,7	11,4	9,6
1.6.5.2. Ponderea populației sub pragul sărăciei relative	30,4	20,2	18,2	18,8	18,2	18,8
1.6.6. Proporție copiii sub 18 ani care trăiesc în gospodării sub pragul sărăciei	24,2	19,8	18,9	15,0	13,0	11,5

Sursa: BNS.

Tabelul 45. Populația economic activă, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Populația economic activă (mii persoane)	1235	1258	1215	1236	1232	1266
Rata de creștere a populației economic active (%)	97,6	101,9	96,6	101,7	99,7	102,8
Rata de activitate	41,6	42,3	40,7	41,4	41,2	42,4

Sursa: BNS

Tabelul 46. Populația în vârstă aptă de muncă, indicatori de bază, 2010–2015 (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.4.1.1. Proporția populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	66,7	66,6	66,4	66,0	65,6	65,1
1.4.1.2. Proporția populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	73,6	73,9	74,0	74,0	73,7	73,3
1.4.2.1. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	100,1	99,8	99,7	99,5	100,7	99,2
1.4.2.2. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	100,5	100,4	100,2	100,0	100,5	99,4

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.4.3. Indicele presiunii demografice de muncă	101,2	94,3	88,4	84,1	81,5	80,6
1.4.4. Indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă	76,8	77,7	78,7	80,0	80,8	81,5
1.4.5. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 15–39 ani	98,0	97,7	97,4	97,2	97,0	96,8
1.4.6. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 40–64 ani	114,87	115,20	115,45	115,45	115,39	115,23

Sursa: BNS.

Tabelul 47. Populația străină în vârstă aptă de muncă, 2011–2015

	2011	2012	2013	2014	2015
3.5.1. Numărul de străini în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) (persoane)	18174	18661	18803	19206	19218
3.5.2. Rata de creștere a numărului de străini în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) (%)	103,9	102,7	100,8	102,1	100,1
3.5.3. Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă (%)	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
3.5.4. Indicele structurii pe vârstă pentru străinii în vârstă de muncă (40–64 ani raportat la 15–39 ani) (%)	71,4	72,5	97,2	101,7	107,9
3.5.5. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 15–39 de ani (%)	97,9	89,7	83,8	79,0	86,9
3.5.6. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 40–64 de ani (%)	91,5	85,7	85,1	84,1	83,6

Sursa: MTIC/ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 48. Indicatorii forței de muncă, 2010–2015 (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.5.1.1. Rata de participare la forța de muncă (definiția națională) (%)	49,0	49,7	47,0	48,9	48,4	49,7
1.5.1.2 Rata de participare la forța de muncă (definiția internațională) (%)	46,5	47,0	40,7	46,0	45,6	46,9
1.5.2.1. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (definiția națională) (%)	38,5	39,4	38,4	39,3	39,7	40,3
1.5.2.2. Rata de ocupare a populației de 15–64 ani (definiția internațională) (%)	43,0	43,8	42,7	43,6	43,8	44,5
1.5.3. Rata șomajului (%)	7,4	6,7	5,6	4,5	3,9	4,9
1.5.4. Rata șomajului în rândul tinerilor (%)	17,8	14,9	13,1	12,9	9,8	12,8
1.5.5. Rata șomajului în rândul femeilor (%)	5,7	5,6	4,3	3,6	3,1	3,6
1.5.6. Decalajul de gen în șomaj	-3,4	-2,1	-2,5	-1,8	-1,5	-2,5

Sursa: BNS.

Tabelul 49. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, 2010–2015*

	2010	2012	2013	2014	2015
Total copii	54176	42886	41976	40960	40010
<i>inclusiv cu:</i>					
Un părinte plecat	33696	32258	31482	30720	30008
Ambii părinți plecați	20480	10628	10494	10240	10002

Sursa: Ministerul Educației.

*Notă: Datele recensământului școlar.

Tabelul 50. Numărul de copii lăsați în RM de părinții, inclusiv cei care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, 2010–2015

	2010	2011	2012**	2013**	2014**	2015***
Total copii, inclusiv cu un părinte plecat sau ambii părinți plecați peste hotare la muncă	16441	15157	7235	5803	5926	38921

Sursa: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

Notă: * Datele oferite de către structurile teritoriale de asistență socială.

** Doar copii lăsați de părinți ce au plecat peste hotare.

*** Stoc la sfârșitul anului 2015.

Tabelul 51. Evoluția ratelor brute de înrolare în învățământul general obligatoriu, 2010–2015

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Primară	Total	93,6	93,8	93,8	93,1	92,4	91,8
	Urban	104,0	105,0	107,4	107,2	109,3	112,7
	Rural	88,0	87,5	86,1	84,8	82,5	79,6
Gimnazială	Total	88,1	87,5	86,7	87,0	86,8	86,7
	Urban	95,6	96,0	96,2	97,7	98,7	100,7
	Rural	84,3	83,2	81,8	81,4	80,4	79,0

Sursa: BNS.

Tabelul 52. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății, 2010–2015*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Medici (total persoane)	10619	10657	10570	10560	10424	10397
Personal medical mediu (total persoane)	23003	22885	22788	22608	21995	21527
Gradul de asigurare cu medici la 10 000 locuitori	29,8	29,9	29,7	29,7	29,3	29,3
Urban	63,7	63,8	63,0	62,4	61,3	61,0
Rural	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
Gradul de asigurare cu personal medical mediu la 10 000 locuitori	64,6	64,2	64,0	63,5	61,9	60,6
Urban	125,6	119,3	119,0	118,5	115,3	113,8
Rural	24,7	24,7	24,3	23,4	22,5	21,7

Sursa: Ministerul Sănătății.

Notă: * Datele sunt doar de la Ministerul Sănătății. Datele de la alte ministere nu sunt incluse.

Anexa nr. 3. Tabele statistice: tendințe migraționiste pentru 2005–2015

I. Migrația internațională a populației Republicii Moldova

I.1. Fluxul anual al emigrării autorizate

Tabelul 53. Numărul persoanelor care au emigrat autorizat după mediul de reședință anterior, sexe și țara de destinație, 2005–2015 (persoane)*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total au emigrat	6828	6685	7172	6988	6663	4714	4039	3129	2585	2374	2284
Bărbați	3093	3011	3276	3237	3138	2193	1813	1425	1201	1119	1066
Femei	3735	3674	3896	3751	3525	2521	2226	1704	1384	1255	1218
<i>inclusiv din:</i>											
Mediul urban, persoane	–	–	4402	4195	3955	3139	2722	2152	1923	1789	1652
Mediul rural, persoane	–	–	2770	2793	2708	1575	1317	977	662	585	632
Proportia relativă a emigranților din mediul rural versus urban, %	–	–	62,9	66,6	68,5	50,2	48,4	45,4	34,4	32,4	32,3
Țara de destinație											
Ucraina	2057	2350	2663	3163	2952	2227	1827	1360	1054	602	312
Rusia	3310	2890	3110	2663	1866	1162	858	772	684	788	961
S.U.A.	568	612	695	588	899	523	538	245	160	285	287
Israel	220	201	140	137	278	232	204	198	199	220	174
Germania	373	253	253	195	264	220	179	218	253	223	253
Belarus	184	222	187	122	125	100	74	48	72	82	64
Cehia	9	27	24	40	77	57	43	56	48	6	3
Kazahstan	19	22	20	14	31	33	27	29	17	28	28
Italia			1	1	23	27	0	0	4	10	16
Bulgaria	5	2	4	14	26	19	9	8	8	6	2
Alte țări	83	106	75	51	122	114	280	195	86	124	184

Sursa: BNS.

Notă: *Datele până la anul 2008 nu includ numărul copiilor emigrați împreună cu părinții.

I.2. Stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Tabelul 54. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (emigrarea autorizată), după sexe, 2007–2015 (persoane)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (emigrarea autorizată – stoc) ¹	Total	73431	82337	87933	92184	96223	99352	101937	104311	106595
	Bărbați	32959	37268	39888	41829	43642	45067	46268	47378	48453
	Femei	40472	45069	48045	50355	52581	54285	55669	56887	58142

Sursa: ¹ MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.
DPF din cadrul MAI.

Tabelul 55. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent (emigrarea autorizată) după sexe și țara de destinație, persoane (stoc la sfârșitul anului), 2007–2015 (persoane)

Țara de destinație	2007	2008	2009	2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	73431	82337	87933	92184	92184	96223	99352	101937	104311	106595
Federația Rusă	25167	28811	30236	31038	31038	31896	32668	33352	34140	35101
Ucraina	16352	20236	22730	24601	24601	26428	27788	28842	29444	29756
S.U.A.	11815	12543	13391	14034	14034	14572	14817	14977	15262	15549
Germania	10403	10453	10711	11036	11036	11215	11433	11689	11912	12165
Israel	5981	6214	6411	6677	6677	6881	7079	7248	7468	7642
Belarus	1728	1891	2008	2101	2101	2175	2223	2295	2377	2441
Canada	559	566	576	582	582	588	594	598	603	612
Republica Cehă	101	160	234	290	290	333	389	437	443	446
Italia	159	182	205	236	236	255	255	259	269	285
Alte țări	1166	1281	1431	1589	1589	1880	2106	2240	2393	2598
Bărbați	32959	37268	39888	41829	41829	43642	45067	46268	47387	48453
Federația Rusă	11336	13139	13810	14119	14119	14498	14833	15157	15539	16001
Ucraina	6834	8667	9857	10753	10753	11573	12191	12691	12992	13156
S.U.A.	5786	6129	6551	6869	6869	7147	7272	7351	7496	7631
Germania	4666	4688	4762	4891	4891	4953	5045	5147	5236	5332
Israel	2782	2916	3002	3120	3120	3211	3306	3394	3494	3574
Belarus	816	903	944	986	986	1021	1045	1074	1107	1139

Țara de destinație	2007	2008	2009	2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Canada	249	250	253	257	257	260	263	265	267	272
Republica Cehă	50	79	118	144	144	162	191	213	215	217
Italia	83	93	108	132	132	143	143	145	150	151
Alte țări	374	426	504	560	560	674	778	831	891	980
Femei	40472	45069	48045	50355	50355	52581	54285	55669	56924	58142
Federația Rusă	13831	15672	16426	16919	16919	17398	17835	18195	18601	19100
Ucraina	9518	11569	12873	13848	13848	14855	15597	16151	16452	16600
S.U.A.	6029	6414	6840	7165	7165	7425	7545	7626	7766	7918
Germania	5737	5765	5949	6145	6145	6262	6388	6542	6676	6833
Israel	3199	3298	3409	3557	3557	3670	3773	3854	3964	4058
Belarus	912	988	1064	1115	1115	1154	1178	1221	1270	1302
Canada	310	316	323	325	325	328	331	333	336	340
Republica Cehă	51	81	116	146	146	171	198	224	228	229
Italia	76	89	97	104	104	104	112	114	119	134
Alte țări	792	855	927	1029	1029	1214	1328	1409	1512	1628

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS” Registrul”.

Tabelul 56. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă, 2008–2015 (persoane)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	237650	272479	284304	307479	330167	358882	271611	282127
Bărbați	110470	128443	135690	145021	154282	167902	126728	133186
Femei	127180	144036	148614	162458	175885	190980	144883	148941
<i>incl. pe grupuri de vârstă:</i>								
0–4	767	976	1399	1664	2728	4027	5989	6109
5–9	2181	3030	4091	4908	6084	7799	9518	11645
10–14	4045	5252	6209	7106	8245	9565	9544	10312
15–19	9354	11331	11656	12671	13383	14421	13145	12731
20–24	30191	32543	29288	27834	27083	27229	25323	24822
25–29	41419	46696	46643	48254	49294	49494	41214	41069
30–34	36283	42268	44135	48162	51620	55902	43318	45980
35–39	26530	31252	34805	39103	43087	48009	34285	36399
40–44	21590	24497	25563	28108	31028	34833	24668	26909
45–49	21770	23463	23159	24578	25446	27073	17987	18777

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
50–54	17203	20024	21480	23773	25177	26845	17132	16869
55–59	11982	13621	14587	16110	17915	20218	13030	13757
60–64	4841	6414	8588	10576	12326	14000	7674	7697
65–69	3787	4009	4090	4381	4881	6044	3656	4112
70–74	2916	3536	4089	4675	4943	5146	1988	1817
75–79	1515	1851	2258	2717	3411	4146	1723	1656
80–84	900	1156	1496	1763	2046	2239	835	843
85 și mai mulți	376	560	768	1096	1470	1892	582	623

Sursa: DPF din cadrul MAI.

I.3. Emigrația pentru studii

Tabelul 57. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni aflați peste hotare pentru studii în baza tratatelor internaționale în domeniul educației, după țara de destinație, 2005–2015 (persoane)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total plecați la studii*	2154	2131	2341	2371	2408	4009	4270	5356	5891	5469	5485
<i>din care în:</i>											
România	1800	1800	2000	2000	2000	3600	3800	5000	5500	5000	5000
Ucraina	105	105	105	105	105	105	105	105	105	–	–
Federația Rusă	150	110	110	110	160	110	110	97	105	328	328
Bulgaria	60	65	70	90	95	110	194	131	140	114	130
Turcia	30	40	40	40	30	40	40	...	...	–	–
China	2	3	3	3	3	10	6	6	9	10	11
Cehia	7	8	8	13	13	15	13	13	10	10	10
Regatul Suediei	...	...	...	...	...	9	–	–	–	–	–
Republica Elenă	...	...	5	10	2	10	–	–	–	–	–
Slovacia	...	...	...	...	...	...	2	4	8	7	6
Estonia	...	...	...	...	...	...	–	–	4	–	–
Letonia	...	...	...	...	...	...	–	–	10	–	–

Sursa: Ministerul Educației.

Notă: *Fără persoanele plecate la studii peste hotare în baza contractelor individuale.

I.4. Migrația forței de muncă

Tabelul 58. Migrația forței de muncă temporară/circulară* după sexe și țara de destinație, 2006–2015 (mii persoane)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total plecați	310,1	335,6	309,7	294,9	311	316,9	328,3	332,5	341,9	325,4
Urban	92,7	103	97,1	89,5	90,6	92,7	90,2	92,1	96,7	101,6
Rural	217,4	232,6	212,6	205,4	220,5	224,2	238,1	238,1	245,2	223,9
<i>din total în:</i>										
Grecia	6,1	5,2	2,5	3	2,5	2,4	2,1	1,6	2	1,4
Israel	3,4	4,9	8	8,4	8,2	6,4	7,9	7,1	8,4	9,2
Italia	54,7	62,4	55,4	54,8	58,6	58,4	54,8	50,7	49,6	49,2
Portugalia	9,6	7,4	5,6	6,4	5,1	4,4	3,2	4,1	2	2,4
România	4,5	3,6	2,1	2,4	2,3	2,4	3	3,5	3,8	2,7
Federația Rusia	192,5	210,8	191,1	177,2	191,9	204,8	223,4	223,6	232,8	206,2
Turcia	12,4	10,7	7,9	8,4	9	7,4	5,8	7,5	7,5	11
Ucraina	8,3	10,2	10,9	8,6	6,5	5,1	3,9	5,4	4,4	4,6
Alte țări	18,6	20,3	26,3	25,6	26,9	25,6	24,1	28,9	31,4	38,7
Bărbați, toate țările	197,8	219,3	201,5	185,8	198	204,4	218,6	216,9	219	210,8
Grecia	2,6	2,5	0,9	0,7	0,8	0,5	0,6	0,6	0,7	0,3
Israel	0,5	0,8	1,4	1	0,8	0,6	1	1,4	1,1	2,4
Italia	16,4	19,2	17,2	17,5	18,5	17,2	15,6	12,2	11,5	13,5
Portugalia	7,4	5,8	4,4	4,8	3,8	3,5	2,4	3	1,3	1,8
România	2,9	2,4	1	1,8	1,8	1,9	2,3	2,6	2,6	1,1
Rusia	145,1	161,8	147,5	133,8	147,2	158	175	170,7	173,9	157,8
Turcia	3,3	2,5	1,6	1,1	1,5	1,8	1,7	1,9	2	2,7
Ucraina	6,7	8,8	8,4	6,7	5,3	4,3	3,4	4,5	3,2	3,3
Alte țări	12,8	15,4	19	18,4	18,4	16,6	16,4	19,9	22,8	27,8
Femei, toate țările	112,3	116,3	108,3	109,1	113	112,5	109,7	115,6	122,8	114,6
Grecia	3,5	2,7	1,5	2,3	1,8	1,9	1,5	1	1,4	1,1
Israel	2,9	4,1	6,6	7,4	7,4	5,9	6,9	5,7	7,3	6,8
Italia	38,3	43,2	38,2	37,4	40,1	41,2	39,3	38,6	38,1	35,7
Portugalia	2,2	1,6	1,2	1,6	1,2	0,9	0,8	1,1	0,8	0,6
România	1,5	1,2	1,1	0,6	0,5	0,5	0,7	0,9	1,2	1,6
Rusia	47,3	49	43,6	43,4	44,7	46,8	48,4	52,8	58,9	48,4
Turcia	9,2	8,2	6,2	7,4	7,5	5,5	4	5,7	5,5	8,2
Ucraina	1,7	1,4	2,5	1,9	1,3	0,8	0,5	0,9	1,1	1,2
Alte țări	5,8	4,9	7,3	7,2	8,5	9	7,7	9	8,6	10,9

Sursa: BNS/AFM.

Notă: *Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate.

Tabelul 59. Distribuția migranților temporari/circulari pe grupuri de vârste, 2006–2015 (mii persoane)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	310,1	335,6	309,7	294,9	311	316,9	328,3	332,5	341,9	325,4
15–24 ani	87,2	82,6	75,9	69,9	69,7	71,2	72,1	69,1	72,3	60,6
25–34 ani	89,8	99,2	85,8	84,1	102,2	105,9	111,3	111,7	121,2	125,8
35–44 ani	72,7	82,8	79,6	69,4	68,6	65,8	72,5	74,6	71,6	70,3
45–54 ani	55,2	63,7	60,1	60,6	58,3	58,7	59,4	61,3	59	50,6
55–64 ani	5,2	7,3	8,4	10,7	12,2	15,1	12,9	15,5	17,2	17,4
65 ani și peste	0	0	0	0,2	0	0,2	0,2	0,2	0,5	0,7

Sursa: BNS/AFM.

Tabelul 60. Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire, 2006–2015 (mii persoane)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	310,1	335,8	309,8	294,9	311,0	316,9	328,3	332,5	341,9	325,5
Superior	26,5	28,0	29,4	31,5	33,3	33,6	34,8	36,1	37,7	42,9
Mediu de specialitate	42,9	46,0	38,4	39,3	40,7	40,3	39,8	39,1	40,8	35,1
Secundar profesional	80,6	92,3	89,1	83,6	79,5	78,3	86,8	88,9	90,9	84,6
Liceal, mediu general	84,6	93,8	85,1	73,7	79,4	82,2	79,7	82,8	80,8	78,9
Gimnazial	73,7	74,0	66,1	65,0	76,2	80,9	85,5	83,6	90,3	83,5
Primar sau fără școală	1,8	1,7	1,7	1,8	1,9	1,6	1,7	2,0	1,4	0,5

Sursa: BNS/AFM.

Tabelul 61. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, 2007–2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul persoanelor plecate la muncă cu contracte legale (persoane)	390	281	236	332	297	603	793	924	2010
Rata de creștere a numărului de persoane plecate la muncă cu contracte legale (%)	...	72,1	84,0	140,7	89,5	203,0	131,5	116,5	217,5

Sursa: MMPSF/ANOFM.

I.5. Emigrația involuntară

Tabelul 62. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare, 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare (persoane)	4852	1278	909	888	739	633	460	441	878	1449	3402
Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare (%)	-	-73,7	-28,9	-2,3	-16,8	-14,3	-27,3	-4,1	99,1	65,0	134,8
Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare (persoane)	12064	11680	4918	5555	5929	6200	6264	6148	2207	2242	2264
Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare (%)	-	-3,2	-57,9	13	6,7	4,6	1,0	-1,9	-64,1	1,6	1,0

Sursa: IGINUR.

I.6. Repatrierea, readmisia, reintegrarea, victime ale traficului de ființe umane

Tabelul 63. Repatrierea și readmisia, 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul anual de persoane repatriate (persoane)	0	1491	1764	2023	2152	1679	1730	1488	1585	2211	2406
Rata de creștere a numărului de persoane repatriate (%)	0	0	18,3	14,7	6,4	-22,0	3,0	-14,0	6,5	39,5	8,8
Proporția copiilor repatriați în rândul persoanelor repatriate (%)	0	9,3	10,3	6,4	1,1	3,4	4,6	4,6	3,5	11,3	8,7
Numărul cetățenilor moldoveni readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie (persoane)	0	18	44	14	88	110	126	54	88	69	139

Sursa: MAI/BMA și MTIC / ÎS CRIS „Registru”.

Tabelul 64. Victime ale traficului de ființe umane, 2005–2015 (persoane)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU, identificate și asistate în cadrul SNR	0	41	34	84	131	132	109	189	131	80	132
Numărul de potențiale victime ale TFU identificate și asistate în cadrul SNR	0	19	52	203	308	328	651	1214	1403	854	298

Sursa: MMPSF.

II. Populația de proveniență străină, imigrarea

2.1. Stocul populației de proveniență străină

Tabelul 65. Date privind numărul străinilor care locuiesc în Moldova, 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul total de străini care locuiesc în Moldova (persoane)	11743	12863	14853	16955	18563	20099	19678	20191	21092	21685	21876
Rata de creștere a numărului străinilor (%)	113,8	109,5	115,5	114,2	109,5	108,3	104	102,6	104,5	102,8	100,9
Proporția străinilor în numărul total de populație (%)	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Proporția apatrizilor în rândul străinilor (%)	10,0	14,7	12,6	11,8	11,5	10,3	10,1	9,2	9,2	8,9	8,7
Proporția străinilor care locuiesc în mediul urban (%)	83,4	82,5	81,4	79,8	78,2	78,5	78,5	77,9	76,7	76,0	74,9

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 66. Numărul străinilor care locuiesc în Moldova după țara anterioară de cetățenie, 2005–2015 (persoane)

Țara de cetățenie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	11743	12863	14853	16955	18563	20099	19678	20191	21092	21685	21876
<i>inclusiv:</i>											
Ucraina	3004	3606	4669	5630	6552	7,114	7392	7171	7005	6953	7092
Federația Rusă	2529	2842	3246	3854	4430	5001	5032	4736	4815	4812	4973

Țara de cetățenie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Israel	248	272	300	420	637	957	1096	1527	1694	1925	1908
Apatrid (art. 1 al convenției din 1954)	963	1042	1065	1180	1350	1360	1312	1262	1526	1524	1513
România	277	359	460	595	557	691	714	865	1072	1275	1138
Turcia	811	885	1005	941	779	792	711	810	929	920	890
Italia	94	124	181	221	233	250	273	328	339	429	480
S.U.A.	206	217	223	139	143	164	175	326	387	442	450
Belarus	144	179	226	265	270	296	299	300	322	318	310
Persoană cu cetățenie nedeterminată	277	359	460	595	557	357	352	331	327	317	305
Azerbaidjan	101	136	223	234	196	201	216	223	239	252	276
Armenia						...	177	179	322	196	204
Kazahstan						...	178	176	178	184	190
Republica Arabă Siriană	423	363	305	262	214	177	167	199	208	181	165
Uzbekistan						...	74	93	121	141	138
Germania	63	70	74	100	106	121	107	123	137	136	115
Alte țări	2408	2285	2408	2664	2693	1814	1403	1542	1471	2201	1729

Sursa: MTC/IS „CRIS „Registru”.

Tabulul 67. Date privind numărul persoanelor născute în străinătate (nenativii), 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de persoane născute în străinătate (ne-nativii), stoc (persoane)	212284	222416	230096	235877	244530	253847	262572	268836	283674	288578	294419
Proportia persoanelor născute în străinătate (ne-nativii) în numărul total al populației (%)	6,3	6,2	6,2	6,2	6,3	6,5	7,4	7,6	8,0	7,4	7,5
Proportia persoanelor născute în străinătate (ne-nativii) care locuiesc în zona urbană (%)	76,6	75,8	75,1	74,6	73,8	72,9	74,5	72,6	69,2	68,3	67,5

Sursa: MTC/IS „CRIS „Registru”.

2.2. Străinii în sistemul educațional al Republicii Moldova

Tabelul 68. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țara de origine, persoane, 2007–2015 (persoane)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	1383	1219	1300	1372	1632	2028	2138	2465	3480
<i>din care au sosit din:</i>									
Israel	207	300	525	764	1068	1384	1551	1726	2039
România	100	78	48	36	80	155	108	158	791
Turcia	163	149	146	76	57	60	71	129	141
Ucraina	354	271	235	202	157	165	164	160	139
Federația Rusă	166	140	141	118	113	102	82	71	67
Siria	159	103	62	23	10	14	16	24	19
Iordania	45	9	5	6	7	8	7	9	8
Belarus	...	15	13	15	11	10	5	3	6
Sudan	28	24	14	7	1	3	4	6	3
Bulgaria	66	53	44	47	24	16	4	3	1
China	4	4	7	2	3	1	9	-	-
Alte	91	88	73	91	112	110	117	176	266

Sursa: BNS.

2.3. Imigrarea străinilor

Tabelul 69. Date privind imigrarea anuală a străinilor în Republica Moldova, 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul anual de imigrări ale străinilor (persoane)	2054	2057	2073	2744	2008	2510	2719	3116	3357	4204	4210
Decalajul de gen pentru imigrarea străinilor (femei/bărbați) (%)	44,6	49,3	44,1	46,6	52,5	44,4	38,9	41,7	43,4	43,0	48,1
Numărul anual de imigrări ale străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (persoane)	935	1233	1280	1810	1186	1291	1750	2008	2259	2430	2694
Proporția persoanelor cu studii medii de specialitate / studii superioare / grade științifice în rândul străinilor imigrați (%)	45,5	59,9	61,8	66,0	59,1	51,4	64,4	64,7	67,3	57,8	64,0

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 70. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora, 2005–2015 (persoane)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total au sosit	2054	2057	2073	2744	2008	2510	2719	3116	3357	4204	4210
<i>din care, cetățenii țărilor:</i>											
Ucraina	393	370	396	576	435	375	384	403	396	537	754
România	111	174	198	352	186	309	360	445	602	853	646
Federația Rusă	169	193	256	299	230	294	240	305	335	517	567
Israel	94	73	56	184	278	482	455	407	463	525	548
Turcia	462	462	462	512	224	287	266	337	446	421	373
S.U.A	111	113	90	56	38	59	75	173	125	199	209
Siria	101	46	31	36	34	34	34	65	64	34	33
Bulgaria	85	78	48	46	28	43	21	25	18	37	23
Alte țări	528	548	536	683	555	627	884	956	908	1081	1057

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 71. Migrația temporară a populației de proveniență străină, 2007–2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de străini care dețin permis de ședere permanentă (persoane)	11387	13165	14781	15546	13342	12240	11775	11121	10661
Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) cu permise de ședere permanentă (%)	74,1	75,9	77	79,2	62,1	55,5	55,0	50,3	47,8
Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani (%)	...	...	...	...	17,9	19,8	16,3	18,9	22,3
Numărul de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizorie (persoane)	2073	2743	2008	2232	1971	2490	2530	3065	3156
Numărul de străini care dețin permis de ședere provizorie valabil (persoane)	3466	3790	3782	4553	4757	6148	7385	8636	9314
Proporția de străini care au obținut permis de ședere pentru reîntregirea familiei (%)	41	39,9	44,9	36,1	37,8	38,1	38,9	37,8	41,7

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de muncă și afaceri (%)	48,3	41,1	29,4	30,6	28,3	27,5	33,0	22,7	19,0
Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de studii sau instruire (%)	10,7	19	25,7	33,3	29,3	19,6	16,3	18,4	15,7
Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități umanitare și religioase (%)	0	0	3	0	4,2	4,4	4,3	4,1	4,1
Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru alte scopuri (%)	0	0	0	0	0,3	5,4	7,5	17,0	19,5

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

2.4. Protecția internațională

Tabelul 72. Migrația involuntară a populației de proveniență străină, 2007–2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul anual de solicitări de azil (prima solicitare) (persoane)	75	57	42	90	72	177	163	245	276
Raportul de feminitate în rândul solicitanților de azil (%)	23	23,9	68	32,4	28,6	29,2	28,2	40,4	31,8
Numărul anual de beneficiari de protecție umanitară, inclusiv apatrizii (persoane)	20	20	12	25	20	45	83	63	150
Numărul de persoane cărora li s-a respins acordarea protecției umanitare (persoane)	41	53	34	35	74	55	36	35	36
Numărul solicitanților de azil cu solicitări pe rol (unități)	79	33	52	81	49	79	87	149	110
Numărul de persoane cărora li s-a acordat statut de apatrid (persoane)	0	0	0	0	0	6	95	89	66
Numărul de apatrizi cărora li s-a acordat drept de ședere în Republica Moldova (persoane)	0	0	0	0	4	15	65	59	5
Numărul de refugiați în Republica Moldova (persoane)	89	84	80	70	56	72	78	124	144

Sursa: MAI/BMA.

III. Migrația și dezvoltarea

3.1. Date socio-demografice

Tabelul 73. Indicatori demografici generali, 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul total al populației la sfârșitul anului) (mii persoane)	3589,9	3581,1	3572,7	3567,5	3563,6	3560,4	3559,5	3559,5	3557,6	3555,2	3553,1
Rata de creștere a populației (%)	-0,29	-0,25	-0,24	-0,15	-0,11	-0,09	-0,03	0,0	-0,05	-0,07	-0,06
Rata de natalitate (‰)	10,5	10,5	10,6	10,9	11,4	11,4	11,0	11,1	10,6	10,9	10,9
Rata de mortalitate (‰)	12,4	12,0	12,0	11,8	11,8	12,3	11,0	11,1	10,7	11,1	11,2
Sporul natural (‰)	-1,92	-1,55	-1,42	-0,82	-0,38	-0,89	-0,02	-0,03	-0,06	-0,25	-0,37
Rata brută de imigrare (%)	0,9	1,00	1,1	1,3	1,2	1,2	0,8	0,9	1,0	1,2	1,2
Rata brută de emigrare (%)	1,9	1,9	2,0	2,0	1,9	1,3	1,1	0,9	0,7	0,7	0,6
Rata netă a migrației (p.p.)	-1,0	-0,9	-0,9	-0,6	-0,7	-0,2	-0,4	0,0	0,3	0,5	0,6
Coefficientul îmbătrânirii populației – total	13,6	13,2	13,7	13,7	14	14,4	14,8	15,3	15,7	16,2	16,7
<i>din care pentru:</i>											
Bărbați	11,0	10,7	11,2	11,2	11,5	11,8	12,2	12,6	13,0	13,4	13,8
Femei	15,9	15,6	16	16	16,4	16,8	17,3	17,8	18,3	18,8	19,3
Speranța de viață la naștere, ani – total	67,9	68,4	68,8	69,4	69,3	69,1	70,9	71,1	71,9	71,5	71,6
<i>din care pentru:</i>											
Bărbați	63,8	64,6	65	65,5	65,3	65,0	66,8	67,2	68,1	67,5	67,5
Femei	71,7	72,2	72,6	73,2	73,4	73,4	74,9	75,0	75,6	75,4	75,6
Populația economic activă, mii persoane	1422	1357	1314	1303	1265	1235	1258	1215	1236	1232	1266
Rata de activitate	49,0	46,3	44,8	44,3	42,8	41,6	42,3	40,7	41,4	41,2	42,4
Pondere migranților în totalul populației economice active, %	-	22,9	25,5	23,8	23,3	25,2	25,2	27,0	26,9	27,8	25,7

Sursa: BNS.

Tabelul 74. Dinamica indicatorilor pieții muncii, 2005–2017 (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rata de participare la forța de muncă (definiția națională)	56,2	53,4	52,2	51,7	50,3	49,0	49,7	47,0	48,9	48,4	49,7
Rata de participare la forța de muncă (definiția internațională)	53,8	50,9	49,7	49,4	47,6	46,5	47,0	40,7	46,0	45,6	46,9
Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (definiția națională)	45,4	42,9	42,5	42,5	40,0	38,5	39,4	38,4	39,3	39,7	40,3
Rata de ocupare a populației de 15–64 ani (definiția internațională)	49,7	47,1	47,1	47,3	44,5	43,0	43,8	42,7	43,6	43,8	44,5
Rata șomajului	7,3	7,4	5,1	4,0	6,4	7,4	6,7	5,6	4,5	3,9	4,9
Rata șomajului în rândul tinerilor	18,7	17,1	14,4	11,2	15,4	17,8	14,9	13,1	12,9	9,8	12,8
Rata șomajului în rândul femeilor	6,0	5,7	3,9	3,4	4,9	5,7	5,6	4,3	3,6	3,1	3,6
Decalajul de gen în șomaj	-2,7	-3,2	-2,4	-1,2	-2,9	-3,4	-2,1	-2,5	-1,8	-1,5	-2,5

Sursa: BNS.

Tabelul 75. Dinamica indicatorilor sărăciei, 2007–2015 (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, total	25,8	26,4	26,3	21,9	17,5	16,6	12,7	11,4	9,6
Proporție copiilor sub 18 ani care trăiesc în gospodării sub pragul sărăciei	27,3	27,2	28,2	24,2	19,8	18,9	15,0	13,0	11,5
Ponderea populației sub pragul sărăciei relative	31,2	32,1	32,9	30,4	20,2	18,2	18,8	18,2	18,8

Sursa: BNS.

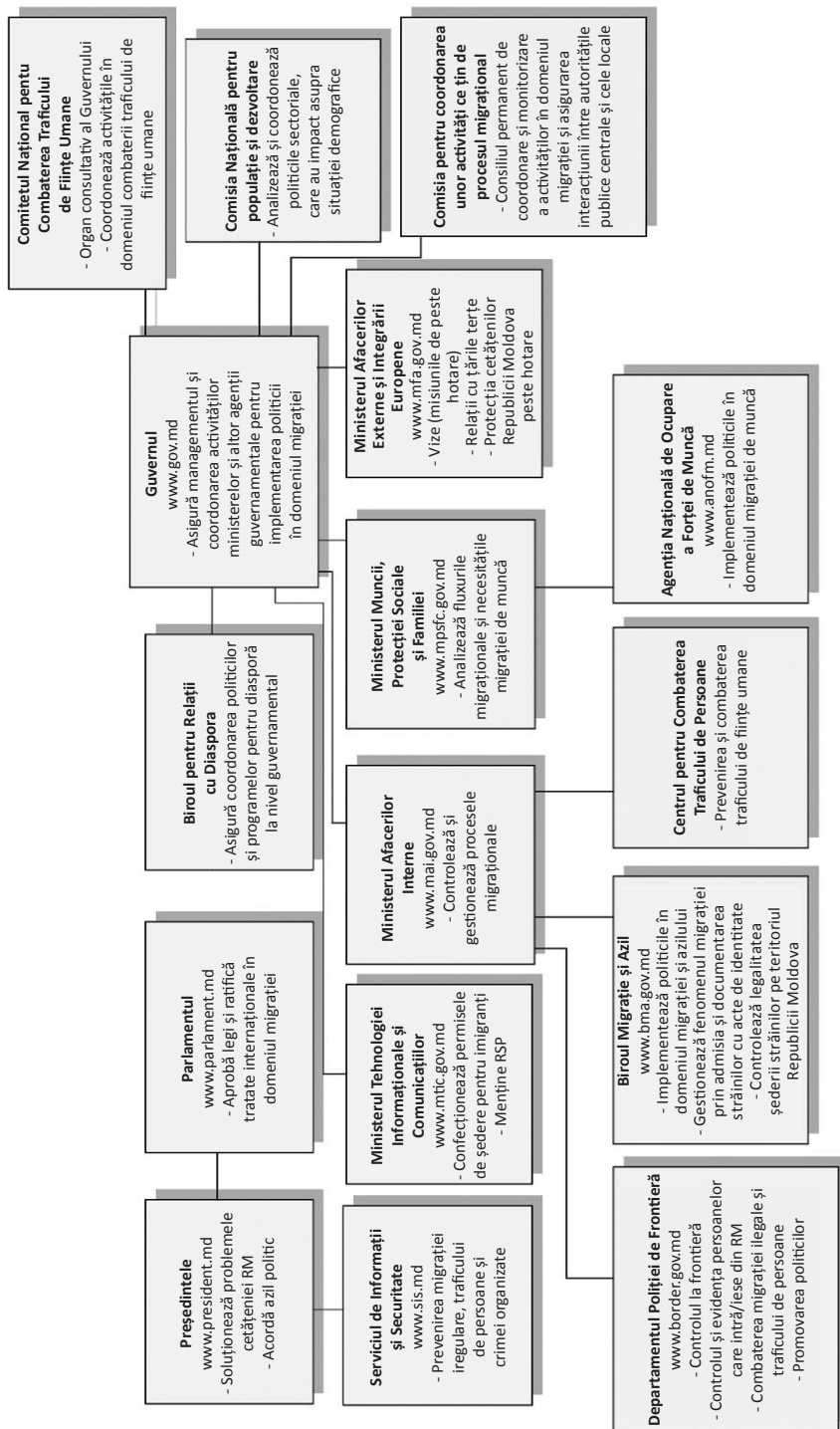
3.2. Gospodăriile casnice și remitențele

Tabelul 76. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice, 2007–2015 (%)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Proporția gospodăriilor care primesc remitențe	Total	23,1	26,4	23,1	24,5	23,1	22,4	22,7	23,8	25,0
	Urban	19,9	22,6	20,7	20,6	20,4	20,0	19,2	20,6	20,5
	Rural	25,6	29,5	25,1	27,6	25,2	24,4	25,6	26,4	28,5
Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe	Total	55,2	55,7	55,2	54,3	52,9	56,9	58,0	57,1	56,7
	Urban	52,2	48,4	49,4	47,7	49,1	52,1	52,5	50,2	52,0
	Rural	57,1	60,7	59,8	58,7	55,7	60,4	61,8	61,9	59,7
Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe	Total	11,3	14	11,6	12,9	30,9	27,6	23,6	25,3	23,4
	Urban	8,2	10,4	8,6	8,9	18,5	18,2	14,1	16,1	14,4
	Rural	13,5	16,7	13,8	15,7	40,8	35,3	31,5	32,8	30,5

Sursa: BNS.

• Anexa nr. 4 Cadrul instituțional pentru politici vizând migrația și azilul

MOBILITATE PENTRU DEZVOLTARE

«Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia pentru locuitorii regiunii Transnistriei a Republicii Moldova»

Acest raport analitic a fost publicat în cadrul proiectului „**Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia pentru locuitorii regiunii transnistrene a Republicii Moldova**”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova, în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova.

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)
Agenția ONU pentru migrație

Uniunea Europeană este compusă din 28 state membre, care au decis să-și unească treptat abilitățile, resursele și destinele. Împreună, pe parcursul unei perioade de extindere de 60 de ani, aceste state au edificat o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, păstrând în același timp diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale.

Uniunea Europeană și-a asumat angajamentul de a-și partaja realizările și valorile sale cu țările și națiunile dincolo de frontierele sale.

Comisia Europeană este organul executiv al UE.

Organizația Internațională pentru Migrație
Republica Moldova, Chișinău MD-2001, str. Ciuflea 36/1
Tel: + 373 22 23-29-40; + 373 22 23-29-41; • Fax: + 373 22 23-28-62
E-mail: iomchisinau@iom.int • Internet: <http://www.iom.md>